

บทความเฉลิมพระเกียรติ
วิสัยทัศน์ บรรยายพิเศษ
ปาฐกถาพิเศษ

นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานรัฐสภา

**บทความเฉลิมพระเกียรติ
วิสัยทัศน์ บรรยายพิเศษ
ปาฐกถาพิเศษ**

**นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานรัฐสภา**

**สังพิมพ์รัฐสภา
สมบัติห้องสมุดรัฐสภา**

เรื่อง บทความเฉลิมพระเกียรติ วิสัยทัศน์ บรรยายพิเศษ ปาฐกถาพิเศษ

เลขประจำหนังสือ ISBN ๙๗๔-๘๐๕๓-๘๐-๖

ปีที่พิมพ์ เดือนมิถุนายน ๒๕๔๓

จำนวนหน้า ๑๖๔ หน้า

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต

กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๒๔๔๑๓๖๐

พิมพ์ที่ กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อาคารธนาคารทหารไทย ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท

เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๒๔๖๐๐๒๐

คำนำ

รัฐสภามีอำนาจหน้าที่หลักคือ การตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบในกิจการสำคัญของประเทศ นอกจากนี้ในฐานะสถาบันนิติบัญญัติซึ่งเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รัฐสภายังมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การให้ความรู้ทางการเมืองการปกครองแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง

นับตั้งแต่ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา เข้าดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้นมานั้น นอกจาก “ท่านประธานฯ” จะได้ปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลให้การดำเนินงานในวงงานรัฐสภาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยแล้วยังปฏิบัติภารกิจในการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนโดยการรับเชิญไปบรรยายในสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนการแสดงวิสัยทัศน์ทางการเมืองต่อสาธารณชนอย่างสม่ำเสมอด้วยตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองการปกครองให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งจะส่งผลดีต่อความมั่นคงของประเทศ

เอกสารฉบับนี้ได้รวบรวมบทความเฉลิมพระเกียรติ วิสัยทัศน์ ตลอดจนคำบรรยายและปาฐกถาพิเศษของประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎรเล็งเห็นว่า ข้อมูลความรู้ ตลอดจนข้อคิดและความเห็นเหล่านี้ ล้วนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการปฏิรูปทางการเมืองของไทย จึงได้จัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้สนใจต่อไป

สำนักงานประธานสภาผู้แทนราษฎร

มิถุนายน ๒๕๔๓

สารบัญ

หน้า

๑. บทความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	๑
๒. วิสัยทัศน์ของประธานรัฐสภา	๑๒
- บทสัมภาษณ์รายการขอคิดด้วยคน	๑๓
- แนวคิดทางการศึกษา : การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี	๒๓
- คำปราศรัยในการประชุมสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๑๐๕	๒๗
- คำกล่าวเปิดการประชุมนิเทศน์ศึกษานักศึกษาลักสูตรการเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง	๓๑
๓. คำบรรยายและปาฐกถาพิเศษของประธานรัฐสภา	
ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถาบันนิติบัญญัติ	๓๘
- ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ	๓๙
- กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล	๔๔
- ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่	๔๙
- บทบาทของประธานรัฐสภาต่อการใช้สิทธิ เสนอกฎหมายโดยประชาชน	๕๓
- รัฐสภากับการควบคุมการประพฤติมิชอบ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๖๐
- การปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติไทย	๖๓
- รัฐสภาในปี ๒๐๐๐	๖๗

๔. คำบรรยายและปาฐกถาพิเศษของประธานรัฐสภา

ด้านความมั่นคงของชาติ	๗๕
- คนดีศรีแผ่นดินในศตวรรษที่ ๒๑ :	
คุณลักษณะและวิสัยทัศน์การพัฒนา	๗๖
- รัฐสภากับการพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ	๘๑
- แนวทางการแก้ไขปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้	๙๐
- การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม	๙๕
- การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยต้นศตวรรษหน้า	๙๘

๕. คำบรรยายและปาฐกถาพิเศษของประธานรัฐสภา

ด้านการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	๑๐๔
- ความรู้เรื่องรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่	๑๐๕
- ความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่	๑๑๔
- สิทธิของชาวไทยมุสลิมอันพึงมีจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่	๑๑๘
- บทบาทของสตรีในการเผยแพร่ประชาธิปไตย	๑๒๓
- การสร้างวิถีชีวิตและนิสัยประชาธิปไตยของคนไทย	๑๒๘
- บทบาทของผู้นำมุสลิมในการเผยแพร่ประชาธิปไตย	๑๓๔

๖. คำบรรยายและปาฐกถาพิเศษของประธานรัฐสภา

ด้านการศึกษา	๑๔๑
- การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี :	
บริหารแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส	๑๔๒
- บทบาทของนักศึกษาในการเผยแพร่กิจการทางศาสนา	๑๕๗
- สถาบันราชภัฏกับการพัฒนาท้องถิ่น	๑๖๑

๑. บทความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

บทความ

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ จวบจนถึงปัจจุบันนี้เป็นเวลากว่า ๕๐ ปีแล้ว ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นอกจากจะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแล้ว พลสกนิกรชาวไทยทั้งหลายล้วนได้ประจักษ์ถึงพระราชปณิธานและพระวิริยะอุตสาหะของพระองค์ในอันที่จะบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

พระราชกรณียกิจด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

ในฐานะที่เป็นองค์พระประมุขของชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ โดยการเสด็จไปเยือนมิตรประเทศในทวีปต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อเป็นการเจริญพระราชไมตรีกับบรรดามิตรประเทศเหล่านั้นให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยได้ทรงนำความปรารถนาดีของประชาชนชาวไทยไปสู่ประเทศต่าง ๆ

* จากหนังสือรวบรวมพระราชดำรัส พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อมุสลิม โดยคณะกรรมการชาวไทยมุสลิม
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒

เหล่านั้น ตลอดจนการให้การต้อนรับพระราชอาคันตุกะจากต่างประเทศเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างอบอุ่น ทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการทางการทูตของรัฐบาลไทย

พระราชกรณียกิจด้านการส่งเสริมการเกษตร

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมและประชาชนประมาณร้อยละ ๘๐ ประกอบอาชีพเกษตรกร ปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรส่วนใหญ่จึงเกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีการส่งเสริมและพัฒนาด้านเกษตรกรรมในทุกแขนงอย่างจริงจัง แนวพระราชดำริที่สำคัญ ได้แก่ โครงการพัฒนาด้านการเกษตรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัยหาพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่สำหรับการเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่มีการดำเนินการอยู่ในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ เช่น โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส โครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม โครงการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ จังหวัดนครนายก เป็นต้น

พระราชกรณียกิจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดีว่า ปัจจุบันสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยกำลังเสื่อมโทรมและเป็นพิษมากขึ้นจนเป็นปัญหาที่น่าวิตก อันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยไม่ได้มีการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้นพระองค์จึงทรงรณรงค์เพื่อหาทางแก้ไขและบรรเทาปัญหานี้มาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการพระราชทานกระแสพระราชดำริที่แสดงถึงความห่วงใยในปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการที่ได้ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ อันเป็นตัวอย่างที่ทำให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและให้ความสำคัญ

ร่วมมือในโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นอย่างดี เช่น โครงการพัฒนาและบำรุงป่าไม้ทั่วประเทศโดยเฉพาะป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำลำธาร การบำบัดน้ำเสียด้วยการประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศที่เรียกกันว่า "กังหันชัยพัฒนา" โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลตามพระราชดำริ เป็นต้น

พระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และการสาธารณสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และการสาธารณสุขเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของราษฎรทั่วราชอาณาจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบทที่ห่างไกล โดยในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีคณะแพทย์และพยาบาลอาสาสมัครตามเสด็จพร้อมด้วยเวชภัณฑ์และเครื่องมือแพทย์เพื่อให้การรักษาประชาชนที่เจ็บป่วยในพื้นที่นั้น ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย หากผู้ป่วยรายใดที่มีอาการหนักก็ทรงรับไว้เป็นคนไข้ในพระบรมราชานุเคราะห์ด้วย นอกจากนี้ยังทรงริเริ่มหลักสูตร "หมอหมู่บ้าน" โดยคัดเลือกราษฎรอาสาสมัครตามหมู่บ้านต่าง ๆ เข้ารับการอบรมด้านการสาธารณสุขเพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับกลับไปช่วยเหลือคนในท้องถิ่นของตน

พระราชกรณียกิจด้านการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของชาติ

ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักดีว่า การศึกษาเป็นกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนามนุษย์ให้เจริญงอกงามทางด้านความรู้ สติปัญญาและคุณธรรม หากประชาชนในชาติเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรม ประเทศชาติก็จะเจริญก้าวหน้าและมีความมั่นคง พระองค์จึงทรงส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาของเด็กและเยาวชน ตลอดจนการศึกษาของประชาชนในชาติอย่างเต็มพระสติกำลัง เช่น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จัดตั้งมูลนิธิอานันทมหิดล เพื่อให้นักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้มีโอกาสไปศึกษาต่อยังต่างประเทศในวิชาการระดับสูงเพื่อที่จะได้นำความรู้กลับมาใช้ในการพัฒนาประเทศต่อไป ทรง

มีพระราชดำริให้จัดทำสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนขึ้น โดยรวบรวมความรู้ด้านต่าง ๆ ครอบคลุมทุกแขนงวิชา เพื่อที่จะให้เยาวชนและผู้สนใจใช้ประกอบในการศึกษาและหาความรู้เพิ่มเติม นอกจากนี้ยังทรงริเริ่มให้มีการจัดตั้ง "โรงเรียนร่มเกล้า" ขึ้นโดยพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์สนับสนุน เพื่อให้เยาวชนในพื้นที่ทุรกันดารมีสถานที่เรียนอีกด้วย

พระราชกรณียกิจด้านความมั่นคงของชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในยามปกติพระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมและพระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภคตลอดจนเวชภัณฑ์ต่าง ๆ แก่เหล่าทหาร ตำรวจ ตลอดจนอาสาสมัครในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่รักษาเอกราชของชาติ และในยามที่บ้านเมืองตกอยู่ในภาวะคับขันดังเช่น เหตุการณ์ในวันมหาวิปโยค (วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖) เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ (วันที่ ๑๗-๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๕) พระองค์ก็ทรงเป็นหลักชัยที่นำพาประเทศให้รอดพ้นจากวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาโดยตลอด

พระราชกรณียกิจด้านการศาสนา

พระราชกรณียกิจทางการศาสนาเป็นพระราชกรณียกิจที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ เป็นแนวทางอบรมศีลธรรมจรรยา และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางใจที่สำคัญของคนในชาติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างของพุทธมามกะที่ดี และทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภ์ของศาสนาต่าง ๆ มาโดยตลอด ทำให้ประเทศไทยไม่มีปัญหาความขัดแย้งในเรื่องศาสนาอย่างรุนแรงเหมือนที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ เพราะศาสนิกชนของทุกศาสนาไม่ได้รับรู้สึกว่าตนเองเป็นชนกลุ่มน้อยแต่อย่างใด เพราะต่างมีจุดศูนย์รวมจิตใจอยู่ที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์เดียวกันทำให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีความผาสุกร่มเย็นตลอดมา ถึงแม้จะนับถือศาสนาต่างกัน

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงพระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติต่อคนไทยมุสลิมและศาสนาอิสลามดังนี้

๑. พระราชกรณียกิจในการอุปถัมภ์ บำรุง ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองศาสนาอิสลาม พอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

๑.๑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เอกอัครราชทูตซาอุดีอาระเบียประจำประเทศไทย ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระคัมภีร์อัลกุรอานฉบับภาษาอังกฤษ ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้ทรงมีพระราชดำริว่า หากได้มีการแปลความหมายของพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นภาษาไทยแล้ว คงจะทำให้ชาวไทยมุสลิมเข้าใจความหมายที่แท้จริงและนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องจึงทรงสนับสนุนให้มีการแปลพระคัมภีร์อัลกุรอานฉบับภาษาไทยขึ้น

๑.๒ การเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นองค์ประธานในงานเมาลิดกลางตามที่คณะกรรมการจัดงานเมาลิดกลางกราบบังคมทูลเชิญฯ ซึ่งงานเมาลิดกลางนี้เป็นงานเฉลิมฉลองเนื่องในวโรกาสวันสมภพและเผยแพร่พระจริยวัตรของพระบรมศาสดานบีมูฮัมมัด(ช.บ.) ซึ่งชาวมุสลิมทั่วโลกได้จัดงานขึ้นเป็นที่ระลึกต่อพระองค์

๑.๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจุฬาราชมนตรีคนใหม่ ซึ่งจุฬาราชมนตรีนี้จะดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ยังได้ทรงพระราชทานรางวัลแก่โต๊ะครูและโรงเรียนเอกชนที่สอนศาสนาอิสลาม และยังได้ทรงอุดหนุนการศึกษาศาสนาอิสลามของชาวไทยมุสลิมโดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๔ การพระราชทานโล่เกียรตินิยมแก่ครู และเงินรางวัลแก่ผู้นำศาสนาอิสลาม หรืออิหม่าม ซึ่งอิหม่าม เป็นผู้นำทางศาสนา ทั้งในด้านพิธีกรรมทางศาสนา และในกิจการทั้งปวงของท้องถิ่น

๑.๕ ทรงมีพระราชดำริให้มีการสนับสนุนการจัดตั้งมัสยิดกลางประจำจังหวัดขึ้นซึ่งรัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้เพื่อเป็นการสมทบในการจัดสร้างมัสยิดดังกล่าว เช่น มัสยิดกลางประจำจังหวัดปัตตานี สตูล นราธิวาส และยะลา ทั้งนี้ในการเปิดใช้มัสยิดกลางแต่ละแห่งนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ ไปเป็นองค์ประธานในพิธีด้วยพระองค์เองและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราโชวาทและทรงมีพระราชปฏิสันถารกับพลกนิกรชาวมุสลิมอย่างใกล้ชิดทุกครั้ง

๑.๖ ทรงมีพระบรมราชานุญาตแก่องค์การศาสนาอิสลามและชาวไทยมุสลิมอย่างใกล้ชิดมาตั้งแต่ต้นรัชกาล เช่น

- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จุฬาราชมนตรีพร้อมด้วยคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายรายงานเกี่ยวกับการดำเนินกิจการขององค์การศาสนาอิสลามแห่งประเทศไทยมาโดยตลอด

- ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปในงานครบรอบ ๑๐ ปี และพิธีเปิดอาคารเรียนหลังใหม่ของสมาคมสตรีไทยมุสลิมแห่งประเทศไทย ที่บางคอแหลม เขตยานนาวา กรุงเทพฯ

- ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ผู้ชนะเลิศการแข่งขันการอ่านคัมภีร์อัลกุรอานและคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒. พระราชกรณียกิจในการเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในชนบทโดยเฉพาะ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในการพัฒนาชนบท และทรงมีความห่วงใยในชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในชนบทเป็นอย่างยิ่งเพราะประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ ๘๐ เป็นเกษตรกร และอาศัยอยู่ในชนบทมาก

กว่า ๖๐,๐๐๐ หมู่บ้าน ต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายประการ ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ปัญหาความยากจน ความไม่รู้หนังสือ โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ขาดเส้นทางคมนาคม และไม่ได้รับบริการจากรัฐเท่าที่ควร

ดังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในชนบทอยู่เสมอ ในปีหนึ่ง ๆ พระองค์จะประทับอยู่ในพระราชวังสวงจิตระลดา กรุงเทพมหานคร เพียง ๕ เดือน ส่วนระยะอีก ๗ เดือนจะเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่พระตำหนักในต่างจังหวัด เพื่อทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในชนบทและเพื่อทรงติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการตามพระราชดำริในจังหวัดต่าง ๆ

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งเกี่ยวกับการเยี่ยมราษฎร มีความตอนหนึ่งว่า

“พระเจ้าอยู่หัวและข้าพเจ้าไม่พึงพอใจกับการที่เพียงจะเยี่ยมเยียนราษฎรหรือเพียงทำสิ่งที่เคยทำกันเป็นประจำ เราต้องพยายามทำดีกว่านั้น เราพยายามช่วยรัฐบาลส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพราะเราเป็นประเทศด้อยพัฒนา ดังนั้นการเพียงแต่ไปเยี่ยมเยียนราษฎรซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ที่ประมุขของประเทศจะต้องกระทำตามประเพณีนั้นเป็นเรื่องไร้สาระ หากเราไม่สามารถมีส่วนร่วมบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนแล้ว เราก็ต้องถือว่าการเป็นประมุขของประเทศประสบความสำเร็จ”

นิตยสารสู่อานาคตฉบับพิเศษ วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๖ ได้นำเสนอบทความเรื่อง “แผ่นดินร่มเย็นที่นราธิวาส” ได้กล่าวถึงการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรชาวมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส ดังนี้

“จังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่มากไปด้วยปัญหาที่สั่งสม และมีวัฒนธรรมที่ต่างไปจากคนไทยภาคอื่น ๆ เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว สิ่งทีก่อให้เกิดปัญหาก็คือความไม่เข้าใจจากหน่วยงานของรัฐที่รับนโยบายไปจากรัฐบาลกลาง นโยบายหลายอย่างได้ส่งผลกระทบต่อชนกลุ่มน้อยที่นั่น ทั้งในด้านภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีและศาสนาจนถึงขั้นทำให้เกิดรอยร้าวขึ้นอย่างกว้างขวาง

จังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้หลายจังหวัดด้วยกันที่อยู่ในฐานะเดียวกันกับนราธิวาสที่มีปัญหาทางศาสนาขึ้นระหว่างไทยพุทธกับมุสลิมร่วมจังหวัด ทั้งปัญหาการไม่ได้รับความเป็นธรรมและความแตกต่างด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่สุดก็บานปลายกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศคือการแบ่งแยกดินแดน”

“เมื่อก่อนสร้างพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์นั้น นราธิวาสชุกชุมไปด้วยโจรผู้ร้าย โจรปล้นสะดม และพวกโจรเรียกค่าไถ่ ในตลาดนราธิวาสขณะกลางวันแสดก ๆ พวกโจรก็ยังออกมาเข้ามาจับพ่อค้าไปจากตลาดเรียกค่าไถ่อยู่เนือง ๆ ชีวิตเต็มไปด้วยความหวาดระแวงซึ่งกันและกันเป็นอย่างยิ่ง สุเหร่าของคนมุสลิม คนไทยพุทธไม่สามารถที่จะเข้าไปได้ ส่วนวัดทางพุทธศาสนา คนมุสลิมก็ไม่ยอมที่จะเข้าไป ในหลายหมู่บ้านแม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐเองก็ไม่กล้าจะเข้าไปใกล้ บ้านในชนบทหลายแห่งของชาวมุสลิมต่างก็แขวนพระบรมฉายาลักษณ์ของพระเจ้าแผ่นดินมาเลเซี่ย”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรมุสลิมผู้จมอยู่กับปัญหาและความทุกข์อันน่าเศร้านี้ด้วยพระองค์เองและได้ทรงพยายามที่จะศึกษาปัญหาต่าง ๆ เพื่อหาทางที่จะช่วยเหลือพวกเขาให้พ้นจากความทุกข์ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปในทุกตำบลทุกหมู่บ้านพร้อมด้วยหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ เพื่อเยียวยาความเจ็บไข้ทั้งทางกายและจิตใจของราษฎร การเสด็จพระราชดำเนินตามหมายกำหนดการที่ทางการได้วางไว้ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ ไปทุกแห่ง ในขณะที่เดียวกันก็ทรงมีวันที่เว้นไว้เพื่อเสด็จไปเป็นการส่วนพระองค์ ทั้งนี้เพื่อจะทรงทราบข้อเท็จจริงที่ถ่องแท้แน่นอนนั่นเอง

ในบางหมู่บ้านที่ได้เสด็จฯ ไปเป็นทางเกวียนขรุขระ บางหมู่บ้านก็เป็นชุมชนที่สร้าง ความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้าน ที่หมู่บ้านหนึ่งในอำเภอหรือเสาะ หญิงชราคนหนึ่งเข้ามาเกาะ พระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้วร้องไห้ บอกว่าไม่นึกเลยว่าพระเจ้าอยู่หัว เป็นไทยพุทธจะมารักไทยมุสลิมได้ถึงเพียงนี้

อีกหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอเดียวกัน โต๊ะครูได้พาพรรคพวกมาเยือนรับเสด็จแล้วก็พูดขึ้นว่า “รายอกลับไปเถอะ ประหม穌หรือกลับไปได้ เพราะประเดี้ยวพวกใจรักจะมาลงจากเขา” ครั้นเมื่อ ถึงคราวเสด็จฯ กลับ โต๊ะครูกับชาวบ้านก็ได้พากันจุดเทียนส่งเสด็จโดยตลอดเส้นทาง

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในที่ต่าง ๆ ทำให้ ทรงทราบปัญหาความเดือดร้อนที่พวกเขาต้องเผชิญที่สำคัญคือปัญหาความยากจนและความ อดอยากจึงทรงมีพระราชดำริที่จะขจัดความทุกข์ยากของประชาชนโดยการจัดตั้งโครงการตาม แนวพระราชดำรินี้ ซึ่งในระยะแรกจะทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง จนแน่พระทัยว่าจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแล้วจึงจะถ่ายทอดแนวพระราช- ดำริให้ประชาชนรับไปปฏิบัติ โครงการตามแนวพระราชดำริที่สำคัญได้แก่ ศูนย์ศึกษาเพื่อการ พัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส การจัดตั้งศูนย์ศิลปาชีพขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ เป็นต้น

พระมหากษัตริย์คุณและพระเมตตาคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีต่อประชาชน ชาวไทยนั้นมากมายมหาศาล การใดที่เป็นไปเพื่อความวัฒนาถาวรของบ้านเมืองและความอยู่ดี กินดีของราษฎรของพระองค์แล้ว จะทรงห่มเทพะสติกำลังเพื่อให้การนั้นสำเร็จลุล่วงโดยมิได้ทรง เห็นแก่ความเหนื่อยยากของพระองค์เอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงเป็นเสมือนดวงแก้วส่องหนทางดำเนินชีวิตของทวย ราษฎร์ ทรงเป็นเสมือนสายฝนที่ให้ความชุ่มชื้นแก่แผ่นดินที่แห้งแล้ง เป็นเสมือนแสงอาทิตย์ที่ให้ความ สว่างและพลังงานที่ทำให้ชีวิตทั้งหลายดำรงอยู่ได้ และเป็นเสมือนแสงจันทร์ในวันเพ็ญที่ให้

ความร่วมมือและความสุขใจ ทรงเปี่ยมไปด้วยพระวิริยะอุตสาหะและพระปรีชาสามารถ ทรงเป็นทั้งพระมหากษัตริย์ นักพัฒนา นักการศาสนา นักการศึกษา นักค้นคว้าวิจัย นักภูมิศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิศวกร โดยได้ทรงพระราชทานความรู้ในศาสตร์และศิลป์ทั้งปวงแก่พสกนิกร ด้วยทรงปรารถนาให้อาณาประชาราษฎร์สามารถนำวิชาความรู้เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อท้องถิ่น และต่อประเทศชาติ ดังจะเห็นได้ว่าโครงการตามแนวพระราชดำริทุกโครงการได้ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่พสกนิกรชาวไทยเป็นเอนกอนันต์ซึ่งส่งผลดีต่อความมั่นคงของประเทศ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลและประชาชนจึงได้พร้อมใจกันถวายพระราชสมัญญา "สมเด็จพระภูมิพลมหाराช" แต่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยจิตใจที่เปี่ยมล้นด้วยความจงรักภักดี ความกตัญญูตเวทีและความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สิ้นสุดมิได้

พวกเราชาวไทยทุกคนโดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมจึงควรน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยการร่วมกันปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทในการพัฒนาตนเองและครอบครัว พัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมเพื่อร่วมกันสร้างสรรค์แผ่นดินไทยให้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเพื่อถวายเป็นพระราชสักการะ

เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๖ รอบนี้ ข้าพระพุทธเจ้านายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนชาวไทยมุสลิมทุกคนขอตั้งจิตอธิษฐานขอพระผู้ทรงอภิบาลโลก ผู้ทรงคุณในสากลโลกรวมทั้งพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าทุกพระองค์ได้โปรดอภิบาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ทรงพระเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย ทรงพระเกษมสำราญ ทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์ มีพระชนมายุยืนนาน ทรงสถิตยสถาพรในไอศูรย์ราชสมบัติ เป็นมิ่งขวัญร่มเกล้าและเป็นที่ยิ่งอันร่มเย็นแก่พสกนิกรชาวไทยชั่วกาลนาน

๒. วิสัยทัศน์ของประธานรัฐสภา

บทสัมภาษณ์ “รายการขอคิดด้วยคน” *

สถานการณ์การเมืองในประเทศ

ผู้ดำเนินรายการ : ท่านคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในอาชีพนักการเมืองและได้เป็นผู้นำของฝ่ายนิติบัญญัติ

ประธานรัฐสภา : ความจริงผมเองก็ไม่เคยคิดว่าจะต้องเป็นรัฐมนตรีหรือประธานรัฐสภา ความตั้งใจของผมตั้งแต่ก้าวเข้าสู่อาชีพนักการเมืองคือการทำหน้าที่ผู้แทนของประชาชนและปฏิบัติงานในความรับผิดชอบให้ดีที่สุดด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสมอต้นเสมอปลายนี่คือหลักในการทำงานของผมและผมคิดว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผมมาถึงวันนี้

ผู้ดำเนินรายการ : ท่านคิดว่าการที่ประเทศไทยมีผู้นำทางการเมืองที่มีภูมิหลังจากชาวบ้านธรรมดา ไม่ใช่ นายทหารใหญ่หรือนายทุนใหญ่ของพรรคการเมือง จะถือว่าเป็นความก้าวหน้าของสังคมไทยในปัจจุบันได้หรือไม่

ประธานรัฐสภา : ผมมองว่าเป็นความก้าวหน้าของการเมืองไทยในระดับหนึ่ง เมื่อสมัยที่ผมเริ่มก้าวเข้าสู่อาชีพนักการเมือง ผมก็คิดเหมือนคนทั่วไปว่าคนที่ดำรงตำแหน่งระดับสูงในบ้านเมืองนั้นต้องเป็นคนมีบารมี ต้องเป็นนายทหารใหญ่หรือนายทุนใหญ่ นักการเมืองธรรมดาอย่างผมคงไม่มีโอกาสก้าวไปถึงระดับนั้น แต่บัดนี้การเมืองและประชาชนได้ให้โอกาสแก่ชาวบ้านธรรมดามากขึ้น จึงทำให้ผมมีความมุ่งมั่นและมีความตั้งใจที่จะทำงานในความรับผิดชอบให้ดีที่สุด

ผู้ดำเนินรายการ : ท่านคิดว่าเป็นเพราะสังคมไทยเริ่มไม่ไว้ใจนายทหารใหญ่หรือนายทุนใหญ่ใช่หรือไม่

ประธานรัฐสภา : คิดว่าคงไม่ใช่เรื่องการที่สังคมไม่ไว้ใจบุคคลเหล่านั้น แต่เป็นความก้าวหน้าทางความคิดของคนในสังคมที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ให้การยอมรับผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่สำคัญของชาติบ้านเมือง โดยไม่จำเป็นต้องมีตำแหน่งใหญ่โตหรือมีกองทัพให้การสนับสนุน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจและถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองที่เรากำลังพยายามดำเนินการกันอยู่

ผู้ดำเนินรายการ : ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ประธานรัฐสภามาจากฝ่ายค้าน ท่านคิดว่าเป็นความก้าวหน้าของฝ่ายค้านที่สามารถจะเลือกบุคคลที่ฝ่ายรัฐบาลยอมรับได้ใช่หรือไม่

ประธานรัฐสภา : ในช่วงที่ผมเข้าดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ๆ นั้นเป็นเพราะผมสังกัดพรรคที่มีเสียงข้างมากและเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล หลังจากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แต่ในรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดว่าเมื่อเปลี่ยนรัฐบาลแล้วต้องเปลี่ยนประธานสภาด้วย จึงสามารถดำรงตำแหน่งไปจนกว่าจะหมดวาระหรือมีการยุบสภา ซึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองของเราก็มีหลายสมัยเหมือนกันที่ประธานสภาอยู่ในพรรคที่มีเสียงข้างน้อย อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีได้พยายามทำหน้าที่ประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรอย่างดีที่สุด

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้ารัฐบาลอยากจะได้คนของรัฐบาลขึ้นมาเป็นประธานสภา ก็สามารถที่จะทำได้ไม่ยาก แต่รัฐบาลก็ไม่ได้ทำเช่นนั้น บางคนบอกว่าเป็นความก้าวหน้าของฝ่ายรัฐบาล บางคนก็บอกว่าเป็นเพราะฝ่ายค้านมีคนที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ ท่านมีความคิดอย่างไรในเรื่องนี้

ประธานรัฐสภา : โดยส่วนตัวผมเอง หากรัฐบาลต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลง ผมก็ไม่ขัดข้องและมีความพร้อมเสมอ หรือถ้าผมปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ หรือปฏิบัติหน้าที่แล้วทำให้ประสิทธิภาพของสถาบันนิติบัญญัติเกิดความถดถอย ผมก็พร้อมที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลง แต่ขณะที่ยังอยู่ในตำแหน่งตอนนี้ ผมก็จะพยายามปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อไปให้ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้าท่านประธานรัฐสภาเป็นนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน ท่านอยากจะเร่งทำอะไรก่อน

ประธานรัฐสภา : การเป็นนายกรัฐมนตรีคือการอาสาที่จะเป็นผู้ที่เข้ามาแก้ไขปัญหาของชาติบ้านเมืองซึ่งขณะนี้ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ รอบด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจนของพี่น้องประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ผมคิดว่าถ้ารัฐบาลจะมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวเหมือนเช่นที่ผ่านมา คงจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศที่มีอยู่ให้ลุล่วงไปได้ เพราะตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเป็นเวลาหลายสิบปี เราได้รับบทเรียนของการมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจโดยไม่ให้ความสำคัญทางด้านสังคมเท่าที่ควร ซึ่งเป็นผลทำให้บ้านเมืองของเราประสบปัญหาต่าง ๆ อยู่ในขณะนี้ เนื่องจากการดำเนินนโยบายในลักษณะดังกล่าวไม่ทำให้เกิดการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ถ้าผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมจะให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาสังคมควบคู่ไปกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งผมเชื่อว่าถ้ารัฐบาลสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ประชาชนก็จะเป็นอยู่ที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วมีอะไรบ้างที่ไม่คิดทำหากเป็นนายกรัฐมนตรี

ประธานรัฐสภา : สิ่งที่เราคิดว่าจะไม่ทำคือการที่จะทำให้คนส่วนน้อยได้รับประโยชน์มาก ในขณะที่คนส่วนใหญ่ยังถูกทอดทิ้ง เราคงต้องดูแลคนส่วนมากซึ่งเราบอกว่า ๖๐-๗๐ เปอร์เซ็นต์คือคนที่อยู่ตามบ้านนอก ชาวไร่ เกษตรกร ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะทอดทิ้งอีก ๒๐ - ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย ที่ผ่านมามีความรู้สึกว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการดูแลจากรัฐบาลเท่าที่ควร ผมจึงคิดว่าในขณะที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ เราควรจะตั้งหลักและมองว่าจะทำอย่างไรให้เศรษฐกิจของเรามั่นคงถาวรและทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ทั่วถึงกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ในฐานะท่านเป็นแกนนำของพรรคการเมืองด้วย เวลาเกิดปัญหาองค์ประชุมในสภาฯ ไม่ครบ ท่านคิดว่าควรเป็นความรับผิดชอบของใคร

ประธานรัฐสภา : ในเรื่ององค์ประชุมนี้ ผมคิดว่าเป็นความรับผิดชอบของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และตรงนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากเพราะไม่เพียงแต่จะให้งานดำเนินไปได้เท่านั้น ยังมีผลต่อความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองด้วย ประชาชนเขาฝากความหวังไว้กับเราอย่างไร และเราทำหน้าที่ของเราอย่างสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าเราไม่ปรับปรุงในจุดนี้ก็เป็นอันตรายสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการซื้อเสียงขายเสียงส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุนี้ เมื่อประชาชนคิดว่าเขาเลือกใครไปเป็นผู้แทนก็เหมือน ๆ กันคือไม่รับผิดชอบ ไม่รู้จักหน้าที่ มาประชุมก็ไม่ครบองค์ประชุม ดังนั้นจะเลือกใครเป็นผู้แทนก็ได้ ถ้าใครให้ผลประโยชน์ก็เลือกคนนั้น ผมจึงอยากให้เพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตระหนักอยู่เสมอว่าการทำหน้าที่ผู้แทนราษฎรอย่างสมบูรณ์นั้นเป็นกระบวนการหนึ่งของการปฏิรูปทางการเมืองและเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคงในระบอบประชาธิปไตยให้กับประเทศชาติด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : จริง ๆ แล้วเป็นเพราะผู้แทนของเราไม่รับผิดชอบหรือเป็นเพราะผู้แทนของเราเล่นเกมสภาการเมือง

ประธานรัฐสภา : อาจจะใช้ทั้งสองอย่าง การเล่นเกมการเมืองส่วนหนึ่งก็มาจากความรู้สึกไม่รับผิดชอบ อันนี้เป็นประเด็นสำคัญ แต่ผมคิดว่าหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของการเป็นผู้แทนคือการเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบกฎหมาย เพื่อที่จะมาตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือเพื่อที่จะมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของประเทศ ซึ่งผมคิดว่าไม่น่าจะมีอะไรสำคัญไปกว่านี้

ผู้ดำเนินรายการ : ผมจำได้ว่าท่านประธานเคยลงมาพูดข้างล่างในฐานะของ ส.ส. เกี่ยวกับเรื่องนี้ในสภาฯ

ประธานรัฐสภา : ที่ผมทำก็เพื่อที่จะเตือนให้สมาชิกคิดถึงสิ่งเหล่านี้ในฐานะที่ผมเป็นประธานสภา อย่างที่พูดเมื่อสักครู่ที่ว่านอกจากจะเป็นเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่แล้วประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เราจะต้องทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญคือการประชุมที่มีระบบและมีความพร้อมเพรียงกัน นี่คือน้ำที่หลักของสภาผู้แทนราษฎร

ผู้ดำเนินรายการ : มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอีกหลายฉบับที่จะต้องเร่งให้เสร็จก่อนการเลือกตั้งครั้งต่อไป ขณะนี้เราได้ทำอะไรไปแล้วบ้างแล้วหรือติดปัญหาอยู่ที่ตรงไหน

ประธานรัฐสภา : ขณะนี้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว ๓ ฉบับคือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ส่วนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ นั้น บางฉบับอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งของสภาผู้แทนราษฎร บางฉบับอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งของวุฒิสภา ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีบทบัญญัติหลายประการที่ไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา และผมคิดว่า

ทั้งหมดนี้รัฐบาลและรัฐสภาคงจะเร่งให้เสร็จสมบูรณ์โดยเร็ว เพื่อให้พี่น้องประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ซึ่งหลายอย่างไม่เคยมีปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา ผมจึงพูดได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญที่ดีมากเพราะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เสรีภาพยังเป็นเพียงแค่ตัวหนังสือ ถ้าไม่มีกฎหมายออกมารองรับประชาชนก็จะไม่ได้รับประโยชน์ตรงนี้เลย

ผู้ดำเนินรายการ : ในเรื่องนี้ เราจะดำเนินการอย่างไร

ประธานรัฐสภา : ผมอยากให้นักการเมือง พรรคการเมือง รวมทั้งรัฐบาลเอาใจใส่เป็นพิเศษและพยายามออกกฎหมายเหล่านี้ให้เสร็จสิ้นโดยเร็วเพื่อประโยชน์ของพี่น้องประชาชน และเพื่อให้กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองเป็นไปอย่างเต็มรูปแบบมากยิ่งขึ้น

แนวโน้มของสังคมและการเมืองไทย

ผู้ดำเนินรายการ : ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

ประธานรัฐสภา : ผมคิดว่าการพัฒนาการเมืองการปกครองไทยให้มีประสิทธิภาพสิ่งสำคัญคือการทำให้เกิดความโปร่งใสใน ๓ ส่วน ทั้งในส่วนของระบบการเมือง ระบบราชการ และภาคเอกชน เราจะจัดการเฉพาะในเรื่องของการเมืองอย่างเดียวไม่ได้ เพราะสาเหตุที่ทำให้การเมืองไม่โปร่งใสเพราะระบบราชการมีส่วนส่งเสริม รวมทั้งการที่ภาคเอกชนเข้าไปสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองและมีการตั้งเงื่อนไขว่าต้องช่วยอย่างนั้นอย่างนี้ จะให้ประโยชน์หรือตำแหน่งทางการเมืองต่าง ๆ ดังนั้นทุกฝ่ายโดยเฉพาะพี่น้องประชาชนต้องร่วมกันพัฒนาการเมืองให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และทำให้ระบบราชการเป็นระบบที่ไม่ใช่นายของประชาชน ระบบราชการจะต้องเป็นระบบที่รับใช้ประชาชน เป็นผู้ให้บริการที่ตรงไปตรงมาและดีที่สุด ขณะเดียวกันความเอารัดเอาเปรียบของนายทุนกลุ่มใหญ่ต้องลดลงไป ถ้าเราทำทั้งสาม

ส่วนนี้ให้สมดุลมากเท่าไร ระบบการเมืองของเราก็จะปรอดและไปได้ดี เพราะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากขึ้น ซึ่งผมจะขอก้าวโดยสรุปคือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถเข้าชื่อร่วมกันตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ คนขึ้นไป เพื่อเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ หรือร้องขอให้มีการถอดถอนนักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริต นอกจากนี้ยังสามารถเรียกร้องให้รัฐบาลจัดให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่นหรือประเทศชาติ ซึ่งผมเชื่อว่าถ้าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบเหล่านี้อย่างเข้มแข็งและจริงจังแล้วย่อมจะทำให้เกิดความโปร่งใสใน ๓ ส่วนที่ผมได้กล่าวเมื่อสักครู่นี้คือทั้งระบบการเมือง ภาคราชการ และภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาการเมืองการปกครองของไทยเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ

ผู้ดำเนินรายการ : ในประเทศเพื่อนบ้านของเราอย่างมาเลเซีย เกิดความคิดขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายที่ต้องการจะเป็นอิสระจากอิทธิพลทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจ แต่อยู่อีกฝ่ายหนึ่งดูจะประนีประนอมมากกว่า ท่านคิดว่าอนาคตของสังคมไทยควรจะเลือกทางไหน

ประธานรัฐสภา : ทิศทางควรจะเป็นคือการทำที่ต้องยืนหยัดบนขาของเราเองอย่างไรก็ตาม ในโลกปัจจุบันนี้เราจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเร็ว ๆ นี้มีการรวมสกุลเงินของประเทศยุโรปก็ส่งผลกระทบต่อเรา ทำให้เงินเอเชียแข็งขึ้น การส่งออกของเรามีปัญหาบ้าง แต่เราต้องมีจุดยืนของเราเองต้องพยายามสร้างเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองให้มากที่สุด ต้องพยายามที่จะกระตุ้นตลาดภายในประเทศของเรา และในขณะเดียวกันนั้นก็ควรที่จะลดการพึ่งพาจากต่างประเทศให้น้อยลง ไม่ควรที่จะภูมิใจในการพึ่งคนอื่น หรือจะดึงเงินกู้จากที่อื่นมา เราจะต้อง

พยายามคิดว่าทำอย่างไรที่จะให้เป็นเศรษฐกิจที่พอเพียงสำหรับเรา เพราะในที่สุดแล้ว ไม่มีมิตรคนไหนที่จะเห็นใจคนอื่นมากกว่าเห็นใจตัวเอง อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เรายังจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์หรือพึ่งพาต่างประเทศ เราจะต้องไม่พึ่งพิงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไปจนเสียความสมดุลกับกลุ่มอื่น ๆ

ผู้ดำเนินรายการ : ท่านคิดว่าเราสามารถดำเนินนโยบายเศรษฐกิจตามคำแนะนำของไอ เอ็ม เอฟ และตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงไปด้วยกันได้หรือเปล่า หรือว่าจะต้องเลือกอย่างไรดีอย่างหนึ่ง

ประธานรัฐสภา : ความจริงเราประนีประนอมทั้งสองอย่างนี้ได้คือในยามที่ประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ เราก็ขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศเท่าที่จำเป็น ในขณะที่เดียวกันเราจะต้องไม่สูญเสียความเป็นตัวของตัวเราเอง ต้องพยายามพึ่งพาตนเองให้มากที่สุดโดยการปฏิบัติตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยใช้หลักเศรษฐกิจแบบ “พอเพียง” ที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาชนตลอดจนชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองให้มากที่สุด

ทิศทางการเมืองระหว่างประเทศ

ผู้ดำเนินรายการ : ในเรื่องวิกฤตการณ์อ่าวเปอร์เซีย การที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษให้อาวุธในการเข้าโจมตีประเทศอิรัก ท่านคิดว่าเป็นการดำเนินการทางการเมืองระหว่างประเทศที่ชอบธรรมหรือไม่

ประธานรัฐสภา : ผมเป็นคนหนึ่งที่ไม่สนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ตัดสินใจใช้กำลังอาวุธต่อประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะถ้าหากว่าเราปล่อยให้ประเทศที่มีอาวุธ มีศักยภาพทางทหารเหนือกว่าสามารถใช้กำลังรุกรานประเทศที่อ่อนแอกว่า คงจะเกิดความวุ่นวายทั่วโลก

และองค์การสหประชาชาติซึ่งก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการเกิดสงครามก็ จะไม่มีความหมาย อีกประการหนึ่งสหรัฐอเมริกาและสหประชาชาติก็บอกว่าต้องการให้อิรักเลิก ผลิตอาวุธร้ายแรง แต่ถ้าเราถามต่อไปว่าสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมีอาวุธที่ร้ายแรงด้วยหรือเปล่า แม้แต่การถล่มอิรักครั้งนี้ก็เป็นอาวุธที่ร้ายแรงเช่นเดียวกัน จริง ๆ แล้วผมก็ไม่ได้สนับสนุนประเทศ อิรัก เพราะการกระทำของประเทศอิรักต่อประเทศคูเวต ผมก็ไม่เห็นด้วยเพราะถือว่าเป็นการใช้ กำลังรุกรานประเทศที่อ่อนแอกว่าเช่นเดียวกัน

ผู้ดำเนินรายการ : ถ้าจะอ้างว่าอาวุธร้ายแรงแต่ว่าอยู่ในมือของคนดี ไม่ใช่อยู่ในมือ ของคนไม่ดีได้หรือไม่

ประธานรัฐสภา : นั้นเป็นการตีความของสหรัฐอเมริกา แต่ไม่ใช่การตีความของ ประชาคมโลก ถ้าจะมองในแง่สิทธิมนุษยชนแล้วก็ไม่สามารถจะชี้ได้ว่าใครเป็นคนดีหรือไม่ดี เพราะสหรัฐอเมริกาและสหประชาชาติได้พยายามเข้าไปตรวจสอบการผลิตอาวุธร้ายแรงของอิรัก ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ ดำเนินมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจกับอิรักอย่าง ไม่มีกำหนด จนกระทั่งอิรักยอมแพ้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนชาวอิรักที่ได้รับความอดอยาก และเดือดร้อน ไม่มีอาหารจะกิน ไม่มียาที่จะรักษาคนป่วย เพราะการแทรกแซงของประเทศ มหาอำนาจและสหประชาชาติ ทั้ง ๆ ที่พวกเขาไม่ได้ทำความผิดอะไร

การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย

ผู้ดำเนินรายการ : เราคาดหมายกันว่าการชุมนุมประท้วงและความขัดแย้งในสังคม ไทยคงจะมีมากขึ้น ท่านมีความคิดเห็นในเรื่องนี้อย่างไร

ประธานรัฐสภา : ผมคิดว่าเป็นการประชุมประท้วงเป็นสิทธิอันชอบธรรม เพราะเป็นการเรียกร้องของประชาชนที่ประสบปัญหาและได้รับความเดือดร้อน แต่ที่สำคัญคือต้องไม่ทำให้อื่นเดือดร้อนจากการชุมนุมนั้น และต้องไม่ใช่การประชุมที่เป็นประเพณีและไม่รู้ว่าจะหาจุดจบได้อย่างไร ที่สำคัญต้องเป็นการชุมนุมอันเนื่องมาจากการได้รับความเดือดร้อนจริง ๆ ไม่มีเบื้องหลังอื่นแอบแฝงอยู่ อย่างไรก็ตาม ผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองควรแสดงบทบาทในการลดความขัดแย้งดังกล่าวได้โดยการนำความเดือดร้อนของราษฎรนำเสนอไปยังรัฐบาล ซึ่งถ้าผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองสามารถเช่นนั้นได้จริง ๆ ผมมองว่านอกจากจะสามารถลดความขัดแย้งในสังคมได้แล้วยังเป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพของสถาบันการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

แนวคิดทางการศึกษา : การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี*

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างปัญญาให้กับประเทศ เป็นที่รวมขององค์ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และโลก สังคมใดจะเจริญหรือตกต่ำก็ขึ้นอยู่กับระดับของ “คลังปัญญา” ในมหาวิทยาลัย เมื่อมหาวิทยาลัยเป็นคลังปัญญาของบ้านเมือง เป็นที่รวมของปราชญ์ในสังคม ดังนั้น สภาพของมหาวิทยาลัยจึงไม่ควรเหมือนกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหลายประการ กล่าวคือ

ในเบื้องต้น มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งแสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ สังคม โลก และจักรวาล ความรู้ที่ได้ต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้องและเป็นจริง ดังนั้นนักวิชาการในมหาวิทยาลัยผู้แสวงหาความจริงจึงต้องมีความเป็น “อิสระ” และมี “เสรีภาพ” ในการแสวงหาความจริง โดยไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดทางกฎเกณฑ์ใด ๆ นอกจากข้อจำกัดเพื่อรักษาสังคมโดยรวมเท่านั้น เสรีภาพทางวิชาการจึงเป็นเสาหลักของมหาวิทยาลัยและนักวิชาการ หากแหล่งแสวงหาความรู้ใดไม่มีเสรีภาพ แต่ถูกพันธนาการไม่ว่าด้วยกฎเกณฑ์หรืออคติในตัวผู้แสวงหาความรู้ วิทยาการก็จะเจริญไม่ได้

ในประการต่อมา เมื่อนักวิชาการต้องมีเสรีภาพ มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรที่รวมของนักวิชาการก็ต้องมีความเป็น “อิสระ” ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาไม่ว่าทางการเมืองหรืออื่นใด ดังนั้นอิสระของหน่วยงานออกจากความเป็นราชการจึงเป็นสิ่งจำเป็น และการที่รัฐบาลมีนโยบายให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการไปเป็นหน่วยงานอิสระ จึงเป็น

* ปาฐกถาพิเศษในการสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๒ ของที่ประชุมประธานสภาคณาจารย์ทั่วประเทศเรื่อง “การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยไทย” เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศทางที่ถูกต้อง ความจริงฝ่ายนิติบัญญัติเองก็มีสถาบันทางวิชาการอิสระในตนเองเดียวกับมหาวิทยาลัยเหมือนกัน สถาบันนั้นก็คือ “สถาบันพระปกเกล้า” ซึ่งมีหน้าที่ศึกษาวิจัย ฝึกอบรม และเผยแพร่การพัฒนาประชาธิปไตย สถาบันแห่งนี้เป็นหน่วยงานอิสระที่ไม่ใช่ส่วนราชการ

อิสระจากราชการนี้ รวมทั้งอิสระทางการเงิน การงบประมาณ และในการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารวิชาการ หรือบริหารงานบุคคล

เมื่อมหาวิทยาลัยมีอิสระ มหาวิทยาลัยต้อง “เป็นกลาง” คือ ไม่มีฝักฝ่ายทางการเมือง “ความเป็นกลางทางการเมือง” ไม่ได้หมายความว่าถึงการไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเลย ซึ่งเป็นไปไม่ได้เพราะบางคนนะ บางวิชา เช่น รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ต้องศึกษาการเมืองอยู่ในตัว ความเป็นกลางทางการเมืองจึงหมายถึงการศึกษาและเผยแพร่ความรู้โดยปราศจากอคติเพราะรัก เพราะโลภ เพราะโกรธ หรือเพราะหลง พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็นการเฉพาะ ความเป็นกลางทางการเมืองโดยไม่มีฝักฝ่ายนี้เองที่ทำให้การเมืองให้ความนับถือแก่ฝ่ายวิชาการและรับฟังฝ่ายวิชาการ

ประการสุดท้ายคือมหาวิทยาลัยและนักวิชาการต้อง “รับผิดชอบ” ต่อสังคม ต่อรัฐ และต่อผู้แสวงหาความรู้คือนิสิตนักศึกษา อิสระที่ปราศจากความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อรัฐ และต่อนิสิตนักศึกษาเสียแล้ว สังคมก็ขาดพลังและขาดที่พึ่ง

เมื่อลักษณะของมหาวิทยาลัยเป็นดังนี้ การบริหารมหาวิทยาลัยจึงเป็นหลักการพิเศษเพิ่มเติมจากหลักการบริหารหน่วยงานอื่นอยู่หลายประการ ดังนั้น การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดีหรือธรรมาภิบาล (good governance) ในมหาวิทยาลัยจึงควรประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้

ประการแรก จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของมหาวิทยาลัยต้องเป็นไปเพื่อสร้าง “ความรู้” คู่ “คุณธรรม” ให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้น เป้าหมายของมหาวิทยาลัยจึงอยู่นอกมหาวิทยาลัย

นั่นคือสังคมไทยทั้งหมด เมื่อสังคมไทยและคนในสังคมเป็น “เป้าหมาย” ที่มหาวิทยาลัยต้องสร้างปัญญาที่เป็นความรู้และคุณธรรม การศึกษาวิจัย และการเผยแพร่ความรู้และคุณธรรมจึงต้องเอาคนในสังคมเป็นตัวตั้งไม่ใช่ยึดถือคนในมหาวิทยาลัยเป็นหลัก หากเป็นดังนี้ สังคมและคนในสังคม “ขาด” สิ่งใดมหาวิทยาลัยต้องให้สิ่งนั้น อาทิ คนส่วนใหญ่ยังยากจนและมีปัญหา การศึกษาวิจัยและการเผยแพร่ความรู้ควรต้องให้ความสำคัญกับคนกลุ่มนี้มากกว่าที่จะไปทุ่มเทในการศึกษาวิจัยเพื่อคนส่วนน้อยที่มีโอกาสดีอยู่แล้ว ซึ่งก็ต้องทำแต่ไม่ใช่จุดเน้นสำคัญ

ประการที่สอง โครงสร้างและกระบวนการบริการจัดการมหาวิทยาลัยที่เป็นสังคมของประชาชนที่มีความรู้ ต้องเป็นโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย ไม่ใช่โครงสร้างและกระบวนการบังคับบัญชาและสั่งการในแนวตั้งจากเบื้องบนสู่เบื้องล่างเหมือนส่วนราชการอื่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมย่อมนำมาซึ่งความรอบคอบ การสอบทานกันเอง และนำมาซึ่งฉันทามติที่อยู่บนพื้นฐานของปัญญาและจะสร้างพลังมหาศาลให้กับองค์กร

อย่างไรก็ตาม การบริหารโดยมีส่วนร่วมไม่ได้หมายถึงการบริหารที่เป็นการเมืองที่มีการเลือกตั้ง มีการหาเสียง มีการแบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย

การเลือกตั้งระดับชาติหรือท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นเพราะภารกิจของรัฐบาลมีกว้างขวางมาก จึงต้องใช้การเลือกตั้ง ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้สมัครเสนอนโยบายว่า เขาจะเลือกทำอะไร อย่างไร แต่มหาวิทยาลัยมีภารกิจแน่ชัดตามกฎหมาย ๔ ประการหลักอยู่แล้ว คือ การเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการและการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงไม่ต้องอาศัยกระบวนการเลือกตั้งและหาเสียงโดยนำเสนอโยบายอีก

การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงอาจใช้วิธีการ “เชื้อเชิญ” และ “คัดสรร” หรือ “สรรหา” ให้ได้คนที่เห็นทั้งคนเก่งและคนดีเข้ามาช่วยกันบริหารมากกว่าจะใช้วิธีการสมัครรับเลือกตั้ง เพราะโดยปกติคนดีและมีความสามารถอาจไม่ยอมสมัครรับเลือกตั้ง หากมีการเชื้อเชิญ คัดสรร

หรือสรรหาแล้วยังอยากให้ประชาคมมีส่วนร่วม ก็อาจให้ประชาคมเลือกจากคนที่ผ่านการสรรหา มาแล้ว วิธีการเช่นนี้ถูกใช้อยู่ในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กรตรวจสอบตาม รัฐธรรมนูญ อาทิ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือกรรมการ ปปช. เป็นต้น

ผมเชื่อว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ระดมพลังปัญญาจะพามหาวิทยาลัยไปสู่ความเข้ม แข็งและเป็นเลิศได้มากกว่าการบริหารแบบบังคับบัญชาของระบบราชการ

ข้อสำคัญประการต่อไปก็คือ ระบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยควรเป็นระบบที่มีการ จัดโครงสร้างองค์กรที่มีลักษณะดุลและคานกัน มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบเปิด โปร่งใส และตรวจสอบได้ ลักษณะข้อนี้สำคัญมาก เพราะความเป็นอิสระจะกลายเป็นอำเภอใจได้ง่าย มากหากไม่โปร่งใสและไม่มีการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบและการประเมินก็ต้องมี เกณฑ์วัดที่แน่นอน โดยมุ่งการตรวจสอบและการประเมินผลงานซึ่งสามารถวัดได้และไม่ควรเน้น การตรวจสอบบุคคลิกส่วนตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นอัตวิสัยและมีระบบวินัยและจรรยาบรรณกำกับอยู่ แล้ว หากไม่แยกกันให้ดี การประเมินนิสัยและบุคคลิกส่วนตัวก็จะก่อให้เกิด Character assassination หรือการกล่าวร้ายต่อบุคคลได้ง่าย ซึ่งหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น ระบบตรวจสอบ และประเมินก็จะกลายเป็นเรื่อง “ความชอบไม่ชอบส่วนตัว” ของผู้ประเมินกับผู้ถูกประเมินไป

การตรวจสอบและประเมิน “ผลงาน” นั้นควรพิจารณาทั้ง “ประสิทธิผล” (output) ที่ นับจำนวนได้ “ผลลัพธ์” (outcome) ที่เป็นเชิงคุณภาพ และ “ผลกระทบ” (impact) จึงจะได้ชื่อว่าเป็น การประเมินที่ครบถ้วนและได้มาตรฐาน ซึ่งหากมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้สร้างเกณฑ์และใช้ เกณฑ์เหล่านี้อย่างเคร่งครัดก็จะเป็นตัวอย่างที่ดียิ่งในการบริหารจัดการยุคปัจจุบัน

ผมเชื่อว่าการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายคือ คนส่วนใหญ่ในสังคม และมีโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการที่มีส่วนร่วมและโปร่งใส ย่อมส่งผลให้ เกิดความรู้คู่คุณธรรมขึ้นในสังคมได้อย่างแท้จริง

คำปราศรัยในการประชุมสหภาพรัฐสภา

ครั้งที่ ๑๐๕ *

ฯพณฯ ประธาน ท่านสมาชิกรัฐสภาผู้ทรงเกียรติ ท่านสุภาพบุรุษและท่านสุภาพสตรี

ในนามของคณะผู้แทนไทย ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แสดงความขอบคุณต่อหน่วยประจำชาติจอร์แดนที่ให้การต้อนรับแก่พวกเราอย่างอบอุ่น

ท่านประธาน

ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๔๐ เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปทางการเมืองอย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดธรรมรัฐ ความรับผิดชอบ และความโปร่งใส การเพิ่มมีส่วนร่วมในทางการเมืองและกระบวนการตัดสินใจของประชาชน รัฐสภาไทยได้ทำงานอย่างหนักในการปรับปรุงระบบการเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งองค์กรต่างๆ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว อาทิ การจัดตั้งองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นครั้งแรกเพื่อพิจารณาข้อร้องเรียนต่างๆ ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งจะจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นที่พึ่งสุดท้ายในการปกป้องสิทธิมนุษยชน เหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดคือการเลือกตั้งทั่วไปของสมาชิกวุฒิสภาในเดือนมีนาคม ซึ่งมีประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าการเลือกตั้งที่ผ่านมา เป็นการแสดงออกถึงความก้าวหน้าของกระบวนการประชาธิปไตยของประเทศไทยที่ก้าวไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ท่านประธานและสมาชิกผู้ทรงเกียรติ

ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณในความสนับสนุนของท่านที่ให้การประชุมรัฐสภาเนื่องในโอกาสการประชุม UNCTAD ครั้งที่ ๑๐ ซึ่งจัดขึ้นที่กรุงเทพฯ ในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา การประชุมดังกล่าวได้เป็นรากฐานของความร่วมมือในโลกการค้าเสรีเพื่อประโยชน์ของทุก ๆ ฝ่าย และการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ในส่วนที่เกี่ยวกับโลกาภิวัตน์ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าการค้าและการลงทุนเสรีจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ภายใต้เงื่อนไขว่ารัฐบาลจะต้องมีสิทธิที่จะกำหนดนโยบายการพัฒนาของตนเองและการสงวนไว้ซึ่งวัฒนธรรมพื้นฐาน แม้ว่าการประชุม UNCTAD ครั้งที่ ๑๐ ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่เราายังต้องเดินทางอีกไกลและมั่งงานต้องทำอีกมากเพื่อบรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน

ท่านประธาน

ข้าพเจ้าขอกล่าวถึงเรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระของเราทั้งสองเรื่อง เรื่องแรกคือการบรรลุสันติภาพ เสถียรภาพและการพัฒนาที่ครบถ้วน และเรื่องที่สองคือ การเจรจาในเรื่องอารยธรรมและวัฒนธรรม เพื่อให้บรรลุถึงสันติภาพ เสถียรภาพ ซึ่งเราต้องพิจารณาในทุก ๆ ด้าน ความมั่นคงและปัญหาทางการเมืองเป็นเรื่องสำคัญ แต่เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมก็ต้องได้รับการดูแลมากขึ้น การแบ่งปันทางอาวุธ และการผลิตอาวุธนิวเคลียร์จะต้องสิ้นสุดลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเราได้บรรลุฉันทามติในการจัดตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในสหัฐวรรษใหม่ สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศได้เปลี่ยนไปและทำให้เกิดประเด็นสำคัญใหม่ซึ่งจะไม่มีข้อแก้ตัวสำหรับการแข่งขันด้านอาวุธนิวเคลียร์ในสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน เราต้องตระหนักว่าศัตรูสำคัญของเราไม่ได้อยู่ที่ชายแดน แต่อยู่ในรูปแบบของความยากจน การแบ่งแยก และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ และเพื่อจัดการกับปัญหาเหล่านี้ เราต้องเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การเคารพในสิทธิมนุษยชน

และความหลากหลาย ธรรมชาติและบทบาทของสังคม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องได้รับการพัฒนาทั้งในประเทศและสังคมนานาชาติ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเจรจาต่อรองอารยธรรม ข้าพเจ้าขอขอบคุณความคิดริเริ่มของ ฯพณฯ Mohamed ประธานาธิบดีอิหร่านที่เสนอต่อสหประชาชาติให้กำหนดให้ปี ๒๐๐๑ เป็นปีของการเจรจาต่อรองอารยธรรมนานาชาติ เพื่อให้บรรลุถึงสันติภาพ ผลประโยชน์ร่วมกันและความปรองดองกัน เราต้องมีการเจรจาต่อรองอารยธรรมและวัฒนธรรมบนพื้นฐานของความเชื่อนี้ว่าไม่มีอารยธรรมใดสูงกว่าอารยธรรมอื่น ๆ

ท่านประธาน

นอกจากสองเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าขอเสนอความเห็นในเรื่องการประชุมที่สำคัญที่จะเกิดขึ้นในปีนี้ ข้าพเจ้าขอຍອນกล่าวถึงการประชุมสุดยอดสำหรับการพัฒนาทางสังคม ซึ่งเป็นการรวมผู้นำที่ยิ่งใหญ่ที่สุดซึ่งจัดขึ้นในเดือนมีนาคมเมื่อ ๕ ปีก่อนที่กรุงโคเปนเฮเกน ในการประชุมครั้งนั้น ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ได้ผูกพันตนเองกับแถลงการณ์ และการปฏิบัติที่มุ่งขจัดความยากจน การจ้างงานเต็มรูปแบบและสังคมที่อยู่ร่วมกัน ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางของประเทศเพื่อดำเนินการแถลงการณ์ความคิดในการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางพัฒนาและได้รับการบรรจุเป็นประเด็นในการพัฒนาประเทศ หลังจากนั้น ๕ ปี จะมีการจัดประชุมสมัยวิสามัญของการประชุมสุดยอดเพื่อพิจารณาการปฏิบัติตามผลการประชุมสุดยอดครั้งแรก ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะเห็นว่าร่างเอกสารที่จะได้รับการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุม ได้มีการเสนอให้สนับสนุน บทบาทของสหภาพรัฐสภาและรัฐสภาต่าง ๆ ในเรื่องนี้ ซึ่งประเทศไทยสนับสนุนในเรื่องนี้อย่างเต็มที่ และขอรับรองว่ารัฐสภาไทยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุมสหภาพรัฐสภาในโอกาสการประชุมสุดยอดนี้ด้วย

นอกจากนี้ ประเทศไทยขอสนับสนุนการประชุมประธานรัฐสภาเนื่องในโอกาสเริ่มสหัสวรรษใหม่ที่จัดขึ้นที่องค์การสหประชาชาติในเดือนกันยายนนี้ เรามีความประทับใจอย่างยิ่งกับงานของสหภาพรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความพยายามของเลขาธิการสหภาพฯ ในความร่วมมือระหว่างสหภาพฯ และสหประชาชาติ เราหวังว่าความพยายามร่วมกันนี้จะบรรเทาปัญหาต่าง ๆ ในการบรรลุถึงเป้าหมายร่วมกันของเราคือ ความเสมอภาคและความก้าวหน้า

ท่านประธาน

ข้าพเจ้าขอขอบคุณด้วยความยินดีถึงความมุ่งมั่นของคณะผู้แทนไทยที่จะร่วมมือกับท่านและผู้แทนอื่นๆ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกัน และนำการประชุมนี้ไปสู่ความสำเร็จในที่สุดขอขอบคุณ

คำกล่าวเปิดการประชุมพิเศษหลักสูตร
การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย
สำหรับนักบริหารระดับสูง*

ท่านเลขาธิการ ท่านกรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้า ท่านกรรมการวิชาการและ
นักศึกษาทุกท่าน

ในนามประธานรัฐสภา และประธานสภาสถาบันพระปกเกล้า ผมขอแสดงความยินดีกับ
นักศึกษาทุกท่าน ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมการศึกษาในหลักสูตรการเมืองการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๔ พร้อมกันนี้ ผมก็ขอต้อนรับทุกท่านเข้า
ร่วมงานการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศซึ่งเป็นงานที่ยิ่งใหญ่สำหรับคนไทยทุกคนที่จะ
ต้องสานต่อพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิด
แก่ประชาธิปไตยของไทย

ท่านนักศึกษาครับ

จากวันนั้นถึงวันนี้ ๖๘ ปีที่ระบอบประชาธิปไตยไทยได้วิวัฒนาการผ่านยุคสมัยต่าง ๆ มา
จวบจนปัจจุบัน หากจะประเมินความสำเร็จของระบอบการเมืองไทย เราก็คงต้องใช้หลักเกณฑ์
๒ ประการเป็นเครื่องวัด

* การประชุมพิเศษนักศึกษาระดับสูงการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๔ สถาบันพระปกเกล้า
วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ณ อาคารรัฐสภา

หลักเกณฑ์แรกคือ เป้าหมายของระบอบการเมืองซึ่งมุ่งความสันติสุขสถาพรของคนทุกกลุ่ม ทุกคนในสังคม อันที่จริงการเมืองก็คือระบบการบริหารจัดการสังคมที่บุคคลหรือคณะบุคคลสามารถตัดสินใจแทนคนในสังคม นำพาคนในสังคมไปสู่เป้าหมายที่มุ่งหวัง นักการเมืองจึงเป็นผู้จัดการของสังคมแทนคนทุกกลุ่มคนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมนั้น เมื่อเป็นดังนี้ การบริหารจัดการสังคมจึงต้องมีเป้าหมาย มีทิศทางที่จะต้องไปให้ถึง เป้าหมายของการจัดการสังคมโดยระบอบการเมืองก็คือ ความสันติ ความผาสุกที่ถาวรของสังคมทั้งสังคม นี่เป็นเกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จของระบอบ การเมืองทุกระบอบ

หลักเกณฑ์ที่สองก็คือ วิธีการบริหารจัดการสังคม ซึ่งอาจมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการโดยคน ๆ เดียวที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจหรือมอบให้คณะบุคคลที่คนในสังคมเลือกขึ้นมาเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจบริหารสังคม

ระบอบประชาธิปไตยโดยนัยนี้จึงเป็นวิธีการบริหารจัดการสังคมโดยสมาชิกเลือกผู้แทนของตนเข้ามาบริหารบ้านเมือง โดยมีวาระการบริหารและมีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน การเลือกตั้งที่ดี การใช้อำนาจบริหารจัดการสังคมในหน้าที่ที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีอำนาจตัดสินใจบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการวางกฎเกณฑ์ทั่วไปให้คนต้องทำตามในรูปของกฎหมายที่ดี การตัดสินใจในเรื่องแต่ละเรื่องตามกฎหมายที่วางไว้ก็ดี การควบคุมตรวจสอบผู้บริหารที่ดี เหล่านี้ล้วนถูกกำหนดขึ้นโดยกติกาสูงสุดที่เรียกว่ารัฐธรรมนูญ

ระบอบประชาธิปไตยเป็นวิธีบริหารจัดการสังคมที่ยึดหลักการสำคัญ ๔ หลัก คือ

ประการแรก การจัดการสังคมโดยวิถีประชาธิปไตย เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของคนทุกคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนทุกกลุ่มจึงมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกโดยเท่าเทียมกัน และร่วมรับผลแห่งการบริหารจัดการสังคมนั้นโดยเสมอกัน

ประการที่สอง วิถีประชาธิปไตย เคารพในสิทธิและเสรีภาพ ทั้งของผู้อื่นและตนเอง

ประการที่สาม วิถีประชาธิปไตย เคารพในนิติธรรม หรือกฎหมายอันเป็นกฎเกณฑ์ที่
ควบคุมกำกับกับการใช้อำนาจ

ประการสุดท้าย วิถีประชาธิปไตย ตัดสินใจโดยเสียงข้างมาก และเคารพสิทธิของฝ่าย
ข้างน้อย และใช้สันติวิธีในการตัดสินปัญหา

ท่านนักศึกษาที่รักครับ

ทั้งวิธีการและเป้าหมายต่างสำคัญด้วยกันทั้งคู่

ประชาธิปไตยที่ไร้เป้าหมายเพื่อความสันติ และความผาสุกของคนในสังคม เป็นเพียง
ประชาธิปไตยในรูปแบบที่ปราศจากเนื้อหาสาระเพื่อคนในสังคม แม้จะมีการเลือกตั้ง แม้จะมี
รัฐสภาหรือรัฐบาลที่เลือกตั้งมาจากประชาชนก็ได้ชื่อว่าเป็นการปกครองเพื่อประชาชน

ในทางกลับกัน สันติสุขที่เกิดจากการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยก็ไม่ใช่ความสันติ
และผาสุกที่ยั่งยืน เพราะเมื่อเปลี่ยนตัวผู้ปกครอง ผู้ปกครองคนใหม่ก็อาจไร้คุณธรรม ไม่เห็นแก่
คนส่วนใหญ่ และกลับกลายเป็นทรราชย์ที่เห็นความสุขของตนเหนือความสุขของคนอื่นก็ได้
กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แม้เป้าหมายจะดี แต่วิธีการไปถึงเป้าหมายเป็นวิธีการที่ไร้ความชอบธรรม
เพราะขึ้นอยู่กับความดีชั่วของตัวผู้ปกครอง ก็ไม่ใช่การปกครองที่ดี

การเมืองการปกครองที่ดีจะต้องมีทั้งสองส่วนคือ มีเป้าหมายเพื่อสันติสุขของ
ประชาชนทั้งสังคม และมีวิถีประชาธิปไตยในการบริหารสังคม จึงจะสมกับคำกล่าวที่ว่า
ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

ท่านนักศึกษาครับ

หากใช้หลักเกณฑ์ ๒ ประการนี้ เป็นเครื่องวัดระบอบการเมืองการปกครองไทยในรอบ ๖๘ ปี เราก้จะเห็นได้ว่าเป้าหมายของการเมืองการปกครองไทยอันได้แก่การพัฒนาประเทศก็ยังมี ปัญหา ระบอบประชาธิปไตยอันเป็นวิธีการจัดการสังคมจึงยังต้องการการพัฒนาอีกมาก

ในด้านการพัฒนาให้เกิดความผาสุกในสังคมไทยอันเป็นเป้าหมายการปกครองนั้น เราจะเห็นได้ว่าการพัฒนาที่ผ่านมาได้ส่งผลให้คนบางกลุ่มได้ประโยชน์มากกว่าคนบางกลุ่ม กล่าวคือในปี ๒๕๑๘ คนจนที่สุด ๒๐% ของประเทศเป็นเจ้าของรายได้ประชาชาติถึง ๖% แต่เมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ คนที่มีฐานะดีที่สุด ๒๐% ของสังคมไทย เป็นเจ้าของรายได้ประชาชาติ ๕๕.๖๓% และคนที่จนที่สุด ๒๐% ของสังคมไทย เป็นเจ้ารายได้ประชาชาติ ๔.๕๕% แต่เมื่อเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ คนที่มีฐานะดีที่สุด ๒๐% มีรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นเป็น ๘๐% ในขณะที่คนจนที่สุด ๒๐% มีรายได้ลดลงเป็น ๓.๕%

ยิ่งพัฒนา คนจนยิ่งไร้ที่ทำกิน มีหนี้สินเพิ่มพูนขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ศิลธรรมเสื่อมถอย ความขัดแย้งและความรุนแรงเพิ่มขึ้น

ดังนั้น หากจะวัดที่เป้าหมายการเมืองการปกครองของเรา เราก็ต้องยอมรับว่าการบริหารสังคมให้เกิดความผาสุกและสันติอย่างถาวรสำหรับคนทุกกลุ่มทุกคนอันเป็นประชาธิปไตยนั้นที่แท้จริงในเนื้อหาสาระยังห่างไกลนัก

ท่านที่เคารพครับ

แม้เป้าหมายยังอยู่ห่างไกล แต่ถ้าเป้าหมายชัดและทุกคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้นำในสังคมอย่างท่านนักศึกษาทั้งหลายต่างมุ่งมั่นที่จะไปถึงให้ได้ วันหนึ่งเราก็จะไปถึงเป้าหมายนั้นครับ

เป้าหมายที่ว่านั่นคือการสร้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดขึ้นจริงสำหรับคนทุกกลุ่ม สมกับที่กล่าวว่าประชาธิปไตยคือการปกครองเพื่อประชาชน

สำหรับระบอบประชาธิปไตยอันเป็นวิธการที่ใช้ในการจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเอง ก็ยังมีปัญหาที่ต้องการการพัฒนาอีกมาก กล่าวคือ

ในด้านโครงสร้างและกระบวนการตัดสินใจระดับสูงที่เรียกว่ารัฐบาลและรัฐสภาเองก็มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง โดยมีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ๑๖ ฉบับ มีการเปลี่ยนแปลงนอกรัฐธรรมนูญทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จ ๑๖ ครั้ง มีรัฐบาล ๕๓ ชุด ภายใต้ นายกรัฐมนตรี ๒๒ คน อายุเฉลี่ยของรัฐบาลไทยในอดีตคือ ๑ ปี ๒ เดือน

นอกจากนั้น ในการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ ก็มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง แม้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่ก็ยังต้องมีการเลือกตั้งถึง ๓ ครั้ง ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็ยังไม่ได้รับการยอมรับจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่าที่ควร แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะพยายามแก้ปัญหาทั้งในเชิงโครงสร้างและกระบวนการของระบอบการเมืองแล้วก็ตาม แต่การปฏิรูปการเมืองก็ยังคงกระทำต่อไปจนกว่าจะบรรลุถึงการปกครองของประชาชนและโดยประชาชนอย่างแท้จริง

ท่านนักศึกษาทุกท่านครับ

ท่านคือผู้นำในสังคมไทย เป็นผู้อยู่ในกลุ่ม ๒๐% แรกของสังคมที่มีรายได้รวมกันเท่ากับ ๘๐% ของรายได้รวมทั้งประเทศ นับว่าเป็นผู้มีศักยภาพสูงยิ่ง การที่ท่านสละเวลามาร่วมหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูงนี้ ย่อมแสดงให้เห็นอยู่ในตัวว่า ท่านยินดีเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยไทยให้สมบูรณ์ทั้งเป้าหมายและวิธีการ

การศึกษาในหลักสูตรนี้ ไม่ใช่การนั่งเรียนหนังสือในห้องเรียนอย่างที่นักเรียนต้องการเรียนในโรงเรียน หรือในมหาวิทยาลัย แต่เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้นำ ซึ่งเป็นการเรียนรู้มิติใหม่ อันมีองค์ประกอบพิเศษหลายประการคือ

ประการแรก การเรียนรู้ที่สมบูรณ์จะต้องมีทั้งหลักการที่เป็นทฤษฎี และวิถีแห่งความเป็นจริงในสังคม ตำราและหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นแต่ไม่เพียงพอ เรื่องจริงในสังคมเป็นสิ่งที่จะบอกเราว่าทฤษฎีดังกล่าวควรปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้เกิดผลที่คาดหวังในสังคม การศึกษาดูงานที่สะท้อนสภาพของสังคมจริงจึงก่อประโยชน์มหาศาลหากมองหรือวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ประการที่สอง การเรียนรู้เป็นการร่วมกันเรียนรู้ ดังนั้นความร่วมมือร่วมใจ ร่วมมือหาข้อยุติอันเป็นการแก้ปัญหาทั้งที่เป็นสาระและวิธีการของระบอบการปกครอง จึงเป็นความคาดหวังของหลักสูตร ส่วนร่วมของคณาจารย์และนักศึกษาเพื่อหาทางออกให้ปัญหาเชิงเป้าหมายและวิธีการของการปกครองจึงเป็นที่คาดหวังของสังคม

ท่านนักศึกษาครับ

การเริ่มศึกษาในหลักสูตรนี้ จึงเป็นการเริ่มงานการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาประชาธิปไตยไทยให้สมบูรณ์ให้จงได้ ดังนั้น การจบหลักสูตรจึงไม่ใช่การเลิกกันไป แต่เป็นการเริ่มต้นใหม่ของการพัฒนาเครือข่ายเพื่อจรรโลงประชาธิปไตยให้สมบูรณ์ขึ้นไปเรื่อย ๆ ทั้งเป้าหมายและวิธีการ

ท่านนักศึกษาครับ

สถาบันพระปกเกล้าก่อตั้งขึ้นเพื่อเจริญรอยตามพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชปรารภนาให้สังคมไทยเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงในเนื้อหาและในรูปแบบ การที่ท่านได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ก็เป็นไปเพื่อสานต่อพระราชปณิธานให้เกิดขึ้นในสังคมให้จงได้ ภารกิจนี้เป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่และส่งผลไพศาลต่อตัวท่านเอง ครอบครัวของท่าน ลูกหลานของเราในอนาคต และเพื่อคนไทยทั้งปวง ในนามของผู้แทนประชาชนชาวไทย ผมขอตั้งความหวังว่าท่านทั้งหลายจะช่วยกันพัฒนาประชาธิปไตยให้เกิดสันติสุขสถาพรแก่คนไทยทุกหมู่เหล่า

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการศึกษาหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ ๔ เพื่อร่วมกันจรรโลงประชาธิปไตยให้เป็นการปกครองของประชาชนชาวไทย โดยประชาชนชาวไทยและเพื่อประชาชนชาวไทยอย่างแท้จริง และเนื่องจากวันนี้เป็นวันคล้ายวันสวรรคตในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผมขอเชิญชวนทุกท่านไปร่วมวางพวงมาลาหน้าพระบรมรูป และขอเชิญทุกท่านร่วมกันตั้งสัตยาธิษฐานว่าเราทุกคนจะร่วมกันจรรโลงประชาธิปไตยไทยให้เกิดสันติสุขสถาพรขึ้นให้จงได้

ท้ายที่สุดนี้ ผมขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ท่านเคารพ และดวงพระวิญญาณในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ประสิทธิประสาทพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความเจริญ และความสำเร็จในการพัฒนาประชาธิปไตยร่วมกันตลอดไป

ขอขอบคุณครับ

๓. คำบรรยายและปรากฏภาพพิเศษของประธานรัฐสภา
ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพของสถาบันนิติบัญญัติ

ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการ*

ท่านประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ ท่านสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร ท่านอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง “ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ” ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตาม
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรร่างประมวลจริยธรรม เพื่อที่จะดูแลมวลสมาชิกทั้งหลายให้ประพฤติปฏิบัติไป
ตามจริยธรรมที่กำหนดขึ้นมา รวมไปถึงการแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้สอดคล้อง
กับประมวลจริยธรรมดังกล่าวด้วย

ท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยที่ได้มาร่วมการสัมมนา
ในครั้งนี้คงจะทราบเป็นอย่างดีว่า เจตนารมณ์สำคัญประการหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน
คือการปฏิรูปและการพัฒนาทางการเมืองให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์เป็นประมุขอย่างแท้จริง

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ”
เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ อาคารรัฐสภา

คำว่า “พัฒนาและปฏิรูปการเมือง” นั้น นอกจากจะหมายถึงการปกครองที่ดี จากฝ่ายบริหารและการตัดสินใจหมายที่เที่ยงธรรมจากฝ่ายตุลาการแล้ว ยังรวมถึง การเลือกคนดีและมีความรู้ความสามารถเข้ามาทำหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติด้วย คนดี ในที่นี้ต้องเป็นคนที่ประชาชนให้ความเชื่อถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ตลอดจนวางตนในอันที่จะให้ประชาชนทั่วไปให้ การยอมรับ และถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญจะกำหนดวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถ ตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบได้ตามกฎหมาย แต่ผมคิดว่าใน เรื่องของคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจนั้น ดัวยบทกฎหมายไม่สามารถที่จะระบุ ได้อย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและกรรมการขึ้น คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ ในเรื่องนี้จึงได้ตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อที่จะร่างประมวลจริยธรรมดังกล่าว แต่ถ้าหากว่าเป็น การร่างกันเองในหมู่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วอาจจะถูกมองว่าเป็นความคิดของคนเฉพาะ กลุ่ม เพราะฉะนั้นการที่คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรได้นำกรอบที่ร่างมาเพื่อให้อดีต สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปได้มารับฟัง รับทราบ เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงจุดอ่อน จุดด้อยและสิ่งที่ควรปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติม ผมจึงคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นลักษณะของการทำประชาพิจารณ์อย่างหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำ อย่างกว้างขวางแต่ก็ได้ทำในส่วนหนึ่งเพื่อให้เกิดการยอมรับขึ้น

เท่าที่ทราบ การดำเนินการที่ผ่านมายังมีความเห็นที่แตกต่างกันอยู่บ้าง นักการเมือง บางท่านบอกว่านักการเมืองต้องมีอิสระ ไม่จำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์กติกากฎออกมาใช้บังคับให้มากนัก แต่ผมอยากให้พวกเราคิดว่านักการเมืองก็เป็นอาชีพหนึ่ง ซึ่งทุกอาชีพย่อมจะมีลักษณะงานและ ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน ทำไมอาชีพแพทย์ต้องมีแพทยสมาคมและมีจรรยาบรรณของแพทย์ ทนายความก็มีสภาทนายความและมีจรรยาบรรณของทนายความ แม้แต่อาชีพครูก็มีครูสภาและ มีจรรยาบรรณของครู อาจกล่าวได้ว่าอาชีพต้องมีจรรยาบรรณนั้นเพื่อที่จะเป็นการ ยกย่องอาชีพนั้น ๆ อาชีพไหนที่เป็นแพทย์ต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูงเพราะต้องรับผิดชอบต่อ

การรักษาชีวิตมนุษย์ และหากมีการละเมิดจรรยาบรรณก็จะถูกแพทยสมาคมยึดใบประกอบโรคศิลป์ หรือถ้าเป็นทนายความก็จะถูกสมาคมทนายความยึดใบอนุญาตการประกอบอาชีพทนายความเป็นการลงโทษ

ท่านทั้งหลายครับ แม้แต่ท่านซึ่งเป็นชาวพุทธก็มีศีล ๕ ที่ต้องปฏิบัติและศาสนิกชนอื่น ๆ ก็ล้วนต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติของศาสนาที่ตนนับถือ เพราะว่ามันุษย์ไม่ได้มีแต่เพียงร่างกายอย่างเดียว ความสำคัญของมนุษย์สูงสุดก็คือภาวะของจิตใจที่อยู่ภายในซึ่งผมคิดว่ามีค่าเหนือสิ่งอื่นใดและสามารถวัดได้ด้วยจริยธรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของแต่ละคน ผมเองก็คงเหมือนกับท่านทั้งหลายและประชาชนทั่วไปที่อยากจะเห็นธรรมวัตรการปฏิบัติของนักการเมืองที่อยู่คู่จริยธรรมเหมือนอาชีพอื่น ๆ เพื่อที่จะให้คนทั่วไปให้การยอมรับ ส่งเสริมนักการเมืองและส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

การสัมมนาในวันนี้ ผมถือว่าการที่อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มาร่วมประชุมกับพวกเรานั้น นอกจากจะเป็นการให้เกียรติแก่พวกเราแล้ว ผมเชื่อว่าท่านเหล่านั้นจะให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สถาบันของเราได้รับการยอมรับและได้รับความศรัทธาจากประชาชนมากขึ้นอันจะนำซึ่งเกียรติยศของสภาแห่งนี้

ผมขอฝากท่านทั้งหลายว่าเราควรจะต้องกำหนดให้เป็นรูปธรรมชัดเจนว่าจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการนั้นควรจะเป็นอย่างไร โดยต้องกำหนดเป็นมาตรการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน ที่สำคัญคือเราอย่าได้ไปเกรงใจว่าออกไปแล้วจะกระทบกระเทือนใครหรือกลุ่มใด และผมถือว่าการที่คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นตัวแทนของพวกเราในการดำเนินการในเรื่องนี้นั้นเป็นสิ่งที่ดี ทำให้พวกเราไม่ต้องตกอยู่ในสภาพของการที่ให้ผู้อื่นกำหนดกรอบบังคับให้เราปฏิบัติตาม ซึ่งอาจไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกเท่าที่ควร เหนือสิ่งอื่นใดผมหวังว่าหากเราสามารถพัฒนาการเมืองไปสู่จุดนี้ได้แล้ว คงจะไม่เป็นประโยชน์เพียงเฉพาะกลุ่มนักการเมืองและวงงานรัฐสภาเท่านั้น แต่ยังก่อให้เกิด

ประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วย เพราะเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในปัจจุบันนั้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากปัญหาทางการเมือง ดังนั้นถ้าเราหาจุดที่เหมาะสมในการปฏิรูประบบการเมืองไปสู่การเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ผมก็เชื่อว่าในอนาคตปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองคงจะบรรเทาเบาบางไปตามลำดับ

สิ่งที่เป็นข้อกังวลประการหนึ่งซึ่งท่านสมาชิกและท่านอดีตรัฐสภาผู้แทนราษฎรคงจะมีความเห็นเช่นเดียวกับผมก็คือ ขณะที่พวกเราสามารถพูดและวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องต่าง ๆ ที่เรามักจะชี้ให้เห็นปัญหาได้อย่างทะลุปรุโปร่ง แต่เรื่องของพวกเราเองกลับไม่ค่อยที่จะคิดและพูดถึงกันอย่างตรงไปตรงมาทั้งในทางบวกและทางลบ บัดนี้ผมคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะพูดถึงเรื่องของเราบ้างเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอนาคตของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลังจากที่ได้พ้นจากหน้าที่ไปแล้ว เพราะผมคิดว่าผู้แทนราษฎรก็เป็นอาชีพหนึ่ง เราเรียกรื่องว่าผู้แทนราษฎรต้องเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถเพราะต้องทำงานให้กับส่วนรวม แต่เมื่อมาทำงานให้กับส่วนรวมแล้ว พวกเขากลับมีความกังวลว่าอนาคตของตัวเองและครอบครัวว่าจะเป็นอย่างไรมีเมื่อต้องยุติบทบาททางการเมือง ขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดว่าคนไทยทั่วไปเมื่ออายุ ๖๐ ปี ถ้าไม่มีบ้านที่จะอาศัย รัฐต้องให้การดูแล ไม่มีจะกิน รัฐต้องจัดหา มาให้ เจ็บไข้ได้ป่วย รัฐก็ต้องดูแลตามอัธยาศัย ถ้าเป็นข้าราชการเมื่อเกษียณอายุก็มีเงินบำนาญให้ หรือแม้แต่ผู้ใช้แรงงานก็จะได้รับเงินประกันสังคม แต่นักการเมืองคนหนึ่งทำงานด้วยความเสียสละ พอพ้นจากหน้าที่ไปแล้ว บางคนไม่มีบ้านจะอยู่ ถูกเจ้าของบ้านไล่ออกไป ลูกต้องออกจากโรงเรียน ไม่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้

สิ่งเหล่านี้ผมขอฝากคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรไว้ในที่นี้ด้วย เราต้องดูแลทั้ง ๒ ด้านคือดูแลให้ได้คนดีมีความสามารถเข้ามาในระบบการเมืองและทำงานให้กับชาติบ้านเมืองด้วยความเสียสละอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันเราก็ต้องดูแลว่าเมื่อเขาได้ทำหน้าที่ของเขาครบถ้วนสมบูรณ์ในระยะเวลาหนึ่งแล้ว รัฐสภาควรมีหลักประกันว่าถ้าเขาทำงานเต็มที่โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เมื่อถึงเวลาที่เขายุติบทบาททางการเมือง

ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม เขาก็ยังได้รับการดูแลตามสมควรเป็นการตอบแทนการเสียสละเพื่อส่วนรวมของเขา

ในโอกาสที่ได้มาเปิดการสัมมนาในวันนี้ ผมขอขอบคุณคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร อดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ นักวิชาการ สื่อมวลชนและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่เข้ามาร่วมการสัมมนาในครั้งนี้ ผมขอย้ำว่าประมวลจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอาชีพนักการเมือง เช่นเดียวกับจรรยาบรรณของผู้ประกอบอาชีพอื่นและผมรู้สึกยินดีที่ได้ทราบว่าผู้เข้าร่วมการสัมมนาในวันนี้มาจากสาขาอาชีพต่าง ๆ จะได้ร่วมกันแสดงข้อคิดและความเห็นที่เป็นประโยชน์ อันจะเป็นแนวทางให้กับคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรนำไปจัดทำประมวลจริยธรรมเพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร และจะนำไปสู่การแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาให้สอดคล้องกับประมวลจริยธรรมที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "ประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ" และขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ขอขอบคุณครับ

กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล*

ท่านประธานสถาบันนโยบายเศรษฐกิจและสังคม ท่านเอกอัครราชทูตแคนาดาประจำประเทศไทย ท่านกรรมการสถาบัน ท่านวิทยากรและท่านผู้มีเกียรติผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล" ซึ่งสถาบันนโยบายเศรษฐกิจและสังคมร่วมกับองค์การการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งแคนาดา (CIDA) ได้จัดขึ้น การสัมมนาในวันนี้ นอกจากจะสร้างความเข้าใจในเนื้อหาของสาระของร่างกฎหมายซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกันของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแล้ว ยังสามารถนำผลการสัมมนาไปเสนอให้คณะกรรมการนำไปประกอบการพิจารณาได้อีกด้วย นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของรัฐสภา

กระบวนการดังเช่นการสัมมนาในวันนี้ หากองค์กรและกลุ่มประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันจัดขึ้นอย่างแพร่หลายแล้วย่อมเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภา อันเป็นการสนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่มุ่งสร้างการเมืองให้เป็นของพลเมืองอย่างแท้จริง

ท่านผู้มีเกียรติครับ

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล"

เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ โรงแรมสยามซิตี้ กรุงเทพฯ

ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ถือหลักการสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชน ส่วนข้อจำกัดสิทธิและเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น ซึ่งการที่เราจำต้องยอมรับข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพเนื่องด้วยเหตุผลสองประการคือ

ประการแรก ประโยชน์ร่วมกันของสังคมย่อมอยู่เหนือประโยชน์และสิทธิส่วนบุคคลหาไม่แล้วสังคมก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ ประโยชน์สาธารณะที่ว่าเป็นประโยชน์ร่วมกันในเรื่องความมั่นคง ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมอื่น ๆ อาทิ ความสงบเรียบร้อย สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้นประโยชน์ร่วมกันของสังคมจึงเป็นข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเป็นประการแรก

ประการที่สอง เมื่อบุคคลแต่ละคนมีสิทธิเสรีภาพเหมือน ๆ กัน ข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นนั่นเอง ดังนั้นจึงมีหลักว่าบุคคลจะใช้สิทธิของตนไปล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมิได้

อย่างไรก็ตาม การจำกัดสิทธิเสรีภาพตามหลักการข้างต้นต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญไว้ว่า จะกระทำไดก็ต่อเมื่อมีกฎหมายที่รัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนปวงชนเป็นผู้ตราขึ้นหรือให้ความเห็นชอบ แต่กฎหมายเช่นนี้จะตราขึ้นตามอำเภอใจของรัฐสภาไม่ได้ ต้องอาศัยอำนาจที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น นอกจากนี้การจำกัดสิทธิเสรีภาพที่กฎหมายกำหนดนั้นจะกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพมิได้ ทั้งยังต้องเป็นกฎหมายที่ไม่มุ่งประโยชน์ให้แก่บุคคลใดหรือกรณีใดเป็นการเฉพาะ และต้องระบุบทมาตราของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจตรากฎหมายมาจำกัดสิทธิเสรีภาพนั้น ๆ ไว้ด้วย

หากพิจารณาตามหลักการข้างต้น เราจะเห็นได้ว่ากฎหมายที่จะตราขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลถูกรัฐธรรมนูญควบคุมไว้อย่างรัดกุม เพื่อไม่ให้ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติใช้อำนาจออกกฎหมายไปจำกัดสิทธิเสรีภาพพลเมืองตามใจชอบ หากไม่ปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้กฎหมายดังกล่าวก็จะขัดต่อรัฐธรรมนูญและมิอาจใช้บังคับได้

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่านครับ

ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ท่านจะสัมมนากันในวันนี้เป็นกฎหมายที่มุ่งจำกัดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลเพื่อคุ้มครองประโยชน์ร่วมกันของสังคม โดยเฉพาะประโยชน์ในการปราบปรามยาเสพติดและอาชญากรรมอื่น ๆ อันเป็นความผิดมูลฐานในร่างกฎหมาย

สำหรับสิทธิส่วนบุคคลที่ถูกกระทบและจำกัดมี ๓ ประการ กล่าวคือ

ประการแรก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวตามมาตรา ๓๔ ซึ่งรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับฐานะการเงินหรือข้อมูลอื่น ซึ่งโดยปกติจะเปิดเผยโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของข้อมูลไม่ได้

ประการที่สอง สิทธิในทรัพย์สินตามมาตรา ๔๘ ซึ่งอาจถูกยึดหรืออายัดได้ตามกฎหมาย

ประการที่สาม เสรีภาพในการประกอบกิจการหรืออาชีพตามมาตรา ๕๐ ซึ่งเป็นการบังคับให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนด

ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาครับ

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพทั้งสามประการข้างต้นนั้น รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นเบื้องต้นว่าจะกระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพทั้งสามประการนั้นมิได้ และจะต้องได้สัดส่วนกับความจำเป็นในการป้องกันสังคมด้วย ซึ่งหลักกฎหมายมหาชนทั้งสองข้อนี้ต้องยึดให้ดีและหาความสมดุลของการคุ้มครองสังคมและการจำกัดสิทธิเสรีภาพให้เหมาะสม หากเรากู้มคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลมากเกินไปก็อาจเป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวมได้ แต่หากมุ่งคุ้มครองสังคมจนทำลายสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลก็ถือเป็นการทำลายสังคมอีกทางหนึ่งด้วย เพราะคนแต่ละคนนั่นเองที่รวมกันเป็นสังคม ดังนั้น

ความสมดุลหรือความได้สัดส่วนนี้จึงเป็นภาระสำคัญที่ท่านทั้งหลายต้องตระหนักในการสัมมนาในวันนี้

ท่านที่เคารพครับ

การหาความสมดุลหรือสัดส่วนที่เหมาะสมนี้อาจทำได้ง่ายขึ้น หากท่านได้มีโอกาสศึกษาเปรียบเทียบกติการะหว่างประเทศและกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ว่า ในกฎหมายเหล่านั้นมีจุดสมดุล ณ จุดใดเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาร่างกฎหมายของเรา โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่เราไม่สามารถปิดประเทศและอยู่โดดเดี่ยวได้ การเหลียวดูมิตรประเทศโดยอาศัยการเปรียบเทียบกฎหมายจึงจะช่วยให้เราดำเนินการใด ๆ ได้อย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นเราคงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องอื่น ๆ ที่มีใช้กฎหมายด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และระบบโทรคมนาคม ซึ่งนอกจากจะมีคุณอนันต์แล้วยังอาจจะมีโทษมหันต์ด้วย เพราะความเร็วของการเชื่อมโยงและการถ่ายโอนข้อมูลที่อาจไร้ร่องรอยให้สืบค้นได้ ในจุดนี้ผมมีข้อสังเกตว่าเรายังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างรัดกุมดังที่ปรากฏในต่างประเทศ กฎหมายที่ใช้อยู่ในประเทศไทยคือกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง ซึ่งอาจไม่เพียงพอกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลในโลกเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมปัจจุบัน

ท่านผู้มีเกียรติที่รักทุกท่านครับ

ผมหวังว่าข้อคิดและความเห็นเล็ก ๆ น้อย ๆ นี้ จะเป็นประโยชน์ในการจุดประกายความคิดของท่านบ้าง

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “กฎหมายฟอกเงินกับสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล” ในโอกาสนี้ ผมขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกประการและขอให้ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความสำเร็จและความสมหวัง เพื่อเป็นพลังสร้างสรรค์บ้านเมืองของเราต่อไป ขอขอบคุณครับ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่*

ท่านสมาชิกรัฐสภา ท่านคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าน
วิทยากร นักวิชาการ สื่อมวลชน และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” ในวันนี้ ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญของการพัฒนากระบวนการทางนิติบัญญัติของไทย เพราะเป็นจุดเริ่มต้นในการระดมความคิดและแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เพื่อจะหาผลสรุปในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาต่อไป

หลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งมีสาระสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการทางนิติบัญญัติและการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปหันมาสนใจการดำเนินงานในกระบวนการนิติบัญญัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่มุ่งหวังสร้างการเมืองไทยให้เป็นของพลเมืองอย่างแท้จริง และเป็นความก้าวหน้าของการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอีกระดับหนึ่งด้วย

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

การที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้มีองค์กรอิสระเพื่อทำการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับนั้นนับว่าเป็นก้าวใหม่ของการเมืองการปกครองของไทย โดยผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบเหล่านี้จะได้รับการแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา โดยการเสนอชื่อของคณะกรรมการสรรหา มีการดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว มีสำนักงานฝ่ายธุรการที่เป็นอิสระ อีกทั้งยังสามารถถูกตรวจสอบและถอดถอนได้

องค์กรที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนั้นมีหลายองค์กร ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาก็เป็นหนึ่งในองค์กรอิสระดังกล่าวที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๖ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น ในการละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชน และยังมีหน้าที่จัดทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาอีกด้วย ถ้าจะกล่าวให้เข้าใจง่าย ๆ คือเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนนั่นเอง

ในอดีตที่ผ่านมา การเมืองการปกครองของไทยเรายังไม่มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจในทางการปกครองซึ่งแม้จะมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลก็เป็นไปเพียงในทางแพ่งหรือทางอาญา มิได้มีผลต่อคำสั่งทางการปกครองแต่อย่างใด แม้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะกำหนดให้มีศาลปกครองขึ้นมาตรวจสอบแล้ว แต่ก็อาจจะมีช่องโหว่หรือจุดอ่อนเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจึงได้กำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาขึ้นเพื่ออุดช่องโหว่ที่อาจจะเกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานราชการและประชาชน โดยจะเป็นองค์กรหนึ่งที่เป็นที่พึ่งของประชาชนซึ่งได้ตั้งความหวังไว้และกำลังรอคอยอยู่ในขณะนี้

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่เป็นองค์กรอิสระและเป็นกลางในการตรวจเงินแผ่นดินตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๑๒ และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน โดยองค์กรดังกล่าวมีหน้าที่ในการวาง

นโยบาย ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ เสนอแนะให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาในเรื่องวินัยการงบประมาณและการคลัง กำหนดโทษปรับทางปกครอง พิจารณาวินิจฉัยความผิดทางวินัยการงบประมาณและการคลัง และพิจารณาเลือกผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน นอกจากนี้ มาตรา ๒๓๙ วรรคสอง ยังกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจร้องขอให้เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจากของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอีกด้วย

ปัจจุบัน สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) อยู่ในความดูแลของฝ่ายบริหาร ซึ่งหลายฝ่ายเกรงจะทำให้การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะฝ่ายบริหารอาจใช้อำนาจเข้าแทรกแซงการทำงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และมีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินที่เป็นอิสระ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

การที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย ได้จัดให้มีการสัมมนาทางวิชาการในครั้งนี้นี้ขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการนิติบัญญัติ การปฏิรูปการเมือง ตลอดจนวงงานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อศึกษาให้เกิดความชัดเจนในเรื่องผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นการติดตามและผลักดันการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ออกมาเป็นผลบังคับใช้ทันกำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๙ (๑) และ (๔) ที่กำหนดให้ดำเนินการออกกฎหมายเหล่านี้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี ซึ่งก็จะครบกำหนดในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ นี้

ผมจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการสัมมนาในครั้งนี้จะบังเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาและต่อประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง จึงขอขอบคุณคณะผู้จัดโครงการและผู้มีส่วนร่วมในการสัมมนาไว้ ณ โอกาสนี้

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่" และขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ทุกประการ และขอให้ท่านทั้งหลายจงประสบแต่ความสุขความสำเร็จ และความสมหวัง เพื่อเป็นพลังสร้างสรรค์ประเทศชาติบ้านเมืองของเราให้เจริญมั่นคงสืบไป

บทบาทของประธานรัฐสภา ต่อการใช้สิทธิเสนอกฎหมายโดยประชาชน*

ท่านประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย ท่านคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านเลขาธิการสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ท่านวิทยากร และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาปาฐกถาเรื่อง "บทบาทของประธานรัฐสภาต่อการใช้สิทธิเสนอกฎหมายโดยประชาชน" ในการสัมมนาหัวข้อ "พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย : กระบวนการนิติบัญญัติของประชาชน" ซึ่งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรภาคประชาสังคมร่วมกันจัดขึ้นในวันนี้

ที่เรียนว่ามีความยินดี ก็เพราะว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันมีความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงระบบการเมืองจากระบบเดิมที่ฝ่ายการเมืองมีบทบาทแต่เพียงฝ่ายเดียวไปสู่การให้พลเมืองมีส่วนร่วมและมีบทบาทในทางการเมืองควบคู่ไปกับนักการเมืองด้วย อย่างไรก็ตาม พลเมืองแต่ละคนอาจขาดความเข้มแข็งทั้งในเชิงความคิดและในเชิงการดำเนินการทางการเมือง การรวมกลุ่มของประชาชนที่มีความคิดเห็นและมีแนวทางการดำเนินงานคล้ายคลึงกันเป็นหมู่คณะเช่นเดียวกับที่ท่านทั้งหลายได้รวมตัวกัน และดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์โดยถือเอากิจการของ "เมือง" สำคัญเหมือนกิจกรรมของตนเองเช่นนี้นั้น จะทำให้การเมืองของพลเมืองเข้มแข็งและเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้

* ปาฐกถาในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "พระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย : กระบวนการนิติบัญญัติของประชาชน"

เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

ท่านผู้มีเกียรติครับ

หากเราศึกษารัฐธรรมนูญไทยย้อนหลังไปในอดีตก็จะพบว่าถ้าไม่นับช่วงรัฐบาลเผด็จการภายใต้รัฐธรรมนูญชั่วคราว เราสามารถแบ่งพัฒนาการของระบบการเมืองโดยพิจารณาจากบทบาทของผู้แทนราษฎร บทบาทของพรรคการเมือง และบทบาทของพลเมืองได้เป็น ๓ ช่วงดังนี้

ช่วงแรก ตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ ถึงปี ๒๕๑๔ ช่วงนี้รัฐธรรมนูญได้สถาปนาระบบการเมืองแบบมีผู้แทนราษฎรที่มีบทบาทตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ส่วนพรรคการเมืองและพลเมืองไม่ได้มีบทบาทเท่าใดนักตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ในระบบการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อผู้แทนราษฎรเป็นหลัก หรือที่เรียกว่า representatives democracy นี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ผู้แทนราษฎรทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนและไม่ถูกผูกมัดโดยอาณัติใด ๆ

ระบบการเมืองแบบนี้มีข้อดีตรงที่สภาผู้แทนราษฎรมีบทบาททั้งต่อการตั้งรัฐบาลและล้มรัฐบาล ผู้แทนราษฎรแต่ละคนจะมีบทบาทมาก แต่ข้อเสียก็อยู่ตรงที่การดำเนินกิจกรรมในรัฐสภาของรัฐบาลมีความยากลำบาก เพราะต้องหาเสียงสนับสนุนจากผู้แทนราษฎรแต่ละคนในเรื่องสำคัญทุกเรื่อง กล่าวโดยสรุปก็คือในระบบการเมืองเช่นนี้ รัฐสภาและผู้แทนราษฎรมีอำนาจต่อรองเหนือรัฐบาล ส่งผลให้ที่รัฐบาลขาดเสถียรภาพและทำให้ประสิทธิภาพในการบริหารลดน้อยลง

ช่วงที่สอง ตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ ช่วงนี้รัฐธรรมนูญได้สถาปนาระบบการเมืองของพรรคการเมืองขึ้นแทนระบบการเมืองแบบเดิม กล่าวคือในระบบนี้ พรรคการเมืองเท่านั้นที่จะเป็นผู้ตัดสินใจทางการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรต้องลงมติในสภาตามมติพรรค หากฝ่าฝืนอาจถูกขับจากการเป็นสมาชิกพรรค และเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรด้วยเพราะรัฐธรรมนูญบังคับให้ผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมืองและให้เคารพในวินัยพรรค การเสนอกฎหมายจะทำโดยลำพังไม่ได้ ต้องมีมติพรรคให้เสนอและรัฐธรรมนูญบางฉบับก็บังคับให้การเสนอกฎหมายต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเดียวกันไม่น้อยกว่า ๒๐ คน ลงชื่อรับรองกฎหมายนั้น ๆ ด้วย

ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดของระบบการเมืองของพรรคการเมืองที่รัฐธรรมนูญสถาปนาขึ้นคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ในระบบนี้ความเป็น "ผู้แทนราษฎร" สำคัญน้อยกว่าความเป็น "สมาชิกผู้อยู่ในวินัย" ของพรรคการเมือง กล่าวคือพรรคการเมืองสามารถบงการผู้แทนราษฎรได้ทุกเรื่อง

ข้อดีของระบบนี้ก็คือผู้แทนราษฎรเคารพวินัยพรรคมากขึ้น ทำให้รัฐบาลบริหารงานง่ายขึ้นเพราะเมื่อหัวหน้าพรรคของพรรคร่วมรัฐบาลตกลงกันได้แล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ต้องปฏิบัติตามมติพรรค รัฐบาลจึงไม่ต้องขอเสียงสนับสนุนจากผู้แทนราษฎรแต่ละคนเช่นในอดีต

แต่ข้อเสียของระบบนี้ก็คือในทางทฤษฎี ความเป็น "ผู้แทนราษฎร" ลดความสำคัญลงยิ่งในภาวะที่ความเห็นของผู้นำพรรคซึ่งเป็นผู้กุมวินัยพรรคมีความแตกต่างไปจากความเห็นของประชาชน ผู้แทนราษฎรก็ต้องฟังมติพรรคมากกว่าฟังเสียงของประชาชนเพราะหากขัดมติพรรคก็อาจถูกขับออกจากพรรคทำให้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการในสภาอาจสวนทางกับความต้องการของประชาชนได้ ตัวอย่างเช่น กรณีที่ พลเอก สุจินดา คราประยูร ไม่ยอมแก้ไขรัฐธรรมนูญตามข้อเรียกร้องของมหาชน โดยมีพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลให้การสนับสนุน ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องฟังพรรคการเมืองมากกว่าข้อเรียกร้องของประชาชน อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในปี ๒๕๓๕

ช่วงที่สาม คือช่วงหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนในปี ๒๕๔๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้พยายามประสานบทบาทของพลเมือง บทบาทของพรรคการเมือง และบทบาทของผู้แทนราษฎร ให้มีความสมดุลกันกล่าวคือ

ในแง่ของพลเมือง มาตรา ๓ มีการเปลี่ยนแนวคิดจาก "อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย" มาเป็น "อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย" นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้สถาปนาระบบการเมืองกึ่งประชาธิปไตยโดยตรง (semi - direct democracy) ขึ้นคือนอกจากประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแล้วประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเริ่มในการเสนอกฎหมาย การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้มีการทำประชามติในเรื่องสำคัญได้อีกด้วย อันเป็นการให้อำนาจทางการเมืองแก่ประชาชนอย่างไม่เคยมีมาก่อนในระบบการเมืองไทย ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถ "คาน" อำนาจทางการเมืองของพรรคการเมืองและของผู้แทนของตนได้ เพราะเขาเหล่านั้นไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิอำนาจแต่ผู้เดียวในระบบการเมืองไทยดังที่เคยเป็นมาในอดีต

สำหรับบทบาทของพรรคการเมืองนั้น รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญต่อพรรคการเมืองไม่แพ้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านๆ มา กล่าวคือกำหนดให้ผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง หากถูกพรรคขี้บจากการเป็นสมาชิกพรรคก็ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐบาลให้เงินอุดหนุนแก่พรรคการเมือง และกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำข้อบังคับ โครงสร้างการบริหาร ให้มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงด้วย

ในด้านบทบาทของผู้แทนราษฎรนั้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นำหลักการเมืองแบบให้ความสำคัญกับผู้แทนราษฎรกลับมาใช้เป็นบางส่วน โดยได้เพิ่มหลักสำคัญสองประการเข้าไปกล่าวคือ

ประการแรก การให้ผู้แทนราษฎรมีอิสระในการออกเสียงเลือกหรือแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

ประการที่สอง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถนำมติหรือข้อบังคับพรรคการเมืองที่ขัดต่อสถานะการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือขัดต่อหลักการพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยไปร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาเพิกถอนมติหรือข้อบังคับดังกล่าว ซึ่ง

ถือเป็นการ “คาน” อำนาจพรรคการเมืองและคุ้มครองสมาชิกจากการบริหารของพรรคที่ไม่เป็นประชาธิปไตยได้พอสมควร

ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาครับ

บทบาททั้งสามฝ่ายคือ บทบาทพลเมือง บทบาทพรรคการเมือง และบทบาทผู้แทนราษฎรต้อง “จูน” ให้เข้ากันได้ให้ได้ เหมือนการ “จูน” เพลง การบรรเลงจึงจะสร้างความไพเราะให้แก่เพลง หากผู้เกี่ยวข้องยังคงยึดความเคยชินในรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ๆ และไม่ยอมเปลี่ยนแปลงบทบาทที่อยากที่จะได้รับการยอมรับในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้

การใช้สิทธิเสนอกฎหมายโดยประชาชนนี่จะเป็นกรณีศึกษาของความเปลี่ยนแปลงในบทบาทของทั้งสามส่วนได้อย่างดี กล่าวคือในด้านประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนห้าหมื่นคนที่เข้าชื่อกันนั้น สามารถเสนอร่างกฎหมายที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้ แม้ว่าร่างกฎหมายนั้นจะเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินก็ไม่ต้องมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี ที่เป็นเช่นนี้เพราะสภาร่างรัฐธรรมนูญต้องการให้อำนาจพลเมืองไว้คานกับอำนาจของพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลและพรรคฝ่ายค้านที่อาจไม่เสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือเสนอ แต่เนื้อหาสาระของกฎหมายไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

อย่างไรก็ตาม แม้ประชาชนจะเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ แต่ตามกระบวนการนิติบัญญัติ ผู้พิจารณาร่างกฎหมายก็ยังคงเป็นรัฐสภา ด้วยเหตุนี้ทั้งพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงควรที่จะปรับบทบาทในลักษณะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติให้มากขึ้น ซึ่งการปรับบทบาทดังกล่าวควรกระทำในสองทางคือ

ทางแรก พรรคการเมืองควรมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทด้านนิติบัญญัติแก่สมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป สิ่งสำคัญคือควรมี “แผนนิติบัญญัติ (legislative plan)” ซึ่งแสดงให้เห็นประชาชนทราบว่าในปีหนึ่งพรรคจะเสนอหรือสนับสนุนกฎหมายใดบ้าง และควรมีการจัดทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความเห็นและรับทราบความต้องการของประชาชนด้วย

รัฐบาลซึ่งประกอบด้วยพรรคการเมืองต่าง ๆ มีหน้าที่ต้องทำ “แผนนิติบัญญัติ” ของรัฐบาลตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๓ ซึ่งแผนดังกล่าวควรมีรายละเอียดมากกว่าที่ผ่านมาซึ่งระบุแต่ชื่อกฎหมาย หากจะทำให้เกิดความเหมาะสมแล้ว รัฐบาลควรระบุทั้งชื่อกฎหมาย สรุปสาระสำคัญ และระยะเวลาในการดำเนินการ เพื่อให้รัฐสภาและประชาชนทั่วไปได้รับทราบ

ทางที่สอง ในขั้นตอนการพิจารณากฎหมาย พรรคการเมืองทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านควรเชิญแกนนำของผู้เสนอกฎหมายเข้าร่วมเป็นกรณีการด้วยทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมายให้มากยิ่งขึ้น

สำหรับประธานรัฐสภาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันนิติบัญญัติ นอกจากจะมีบทบาทในการ “ตรวจสอบ” ความถูกต้องของรูปแบบการเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๔๒ แล้วควรจะต้องแสดงบทบาทในการประสานระหว่างแกนนำของผู้เสนอร่างกฎหมายกับพรรคการเมือง ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้ร่วมกันสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนิติบัญญัติด้วย

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรส่งเสริมให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ในการนี้คณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร โดยความร่วมมือของสถาบันพระปกเกล้าได้ริเริ่มโครงการนำร่อง “ศูนย์ส่งเสริมประชาธิปไตยประจำจังหวัด” ๔ จังหวัด ใน ๔ ภาค ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในปีนี้

ท่านผู้มีเกียรติครับ

ผมเชื่อว่าหากทุกฝ่ายร่วมกันคิดและร่วมกันทำให้ประชาชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการเสนอกฎหมายโดยประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิรูปการเมืองการปกครองในระบบอบประชาธิปไตยของไทยต่อไป ขอขอบคุณครับ

รัฐสภากับการควบคุมการประพฤติมิชอบ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*

ท่านสมาชิกรัฐสภาและท่านผู้มีความเกี่ยวข้องทุกท่านครับ ในนามของรัฐสภา ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีที่ได้มีโอกาสต้อนรับเพื่อนสมาชิกรัฐสภาจากต่างประเทศ ตลอดจนท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาผู้ทรงเกียรติทุกท่าน

การสัมมนาในครั้งนี้เป็นผลงานร่วมกันระหว่างศูนย์รัฐสภาของประเทศแคนาดาและสถาบันพระปกเกล้าของไทย ซึ่งศูนย์ดังกล่าวได้ดำเนินงานในการส่งเสริมประชาธิปไตยระบอบรัฐสภาในประเทศแคนาดาติดต่อกันมาเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี และในช่วงนี้ก็ร่วมมือกับรัฐสภาของประเทศอื่น ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย สำหรับสถาบันพระปกเกล้านี้ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภาเช่นเดียวกัน โดยมีหน้าที่ในการค้นคว้าและจัดโครงการอบรมแก่สมาชิกรัฐสภาภายใต้การดูแลของศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยในช่วงที่ผ่านมา สถาบันแห่งนี้ก็ได้ขยายโครงการต่าง ๆ ออกไปหลายโครงการ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของรัฐสภาไทย และในโอกาสนี้ผมต้องขอขอบคุณสำนักงานพัฒนานานาชาติ ประเทศแคนาดา (CIDA) ที่ให้การสนับสนุนการจัดสัมมนาในครั้งนี้ ตลอดจนความร่วมมือของรัฐบาลแคนาดาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาที่ให้กับรัฐสภาไทยในความพยายามที่จะพัฒนาสถาบันสิทธิมนุษยชน และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ซึ่ง CIDA ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านนี้แก่หลาย ๆ ประเทศในภูมิภาคนี้ โดยผ่านโครงการกองทุนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อการพัฒนาสถาบันและกฎหมาย

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "รัฐสภากับการควบคุมการประพฤติมิชอบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

การควบคุมการประพฤติมิชอบซึ่งเป็นหัวข้อของการสัมมนาในครั้งนี้เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งสำหรับทุก ๆ ประเทศ ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะว่าองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ บอกว่าเป็นเรื่องสำคัญ แต่เป็นเพราะพวกเราตระหนักมานานแล้วว่า การประพฤติมิชอบเป็นเสมือนมะเร็งร้ายที่คุกคามเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจไม่รุดหน้าเท่าที่ควร ขัดขวางการมีรัฐบาลที่ดีและทำให้ประชาชนเสื่อมความศรัทธาต่อรัฐบาล แม้กระนั้นก็เป็นเพียงช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาเท่านั้นที่การควบคุมการประพฤติมิชอบได้รับความสนใจอย่างจริงจัง ในยุคที่ประเทศมีความรุ่งเรือง หลายคนคิดว่าเราสามารถที่จะละเลยเรื่องการประพฤติมิชอบได้ บางคนถึงกับกล่าวว่าการประพฤติมิชอบช่วยให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ปัจจุบันหลังจากที่วิกฤตเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หลายคนจึงได้ตระหนักว่าการควบคุมการประพฤติมิชอบเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปการเมืองการปกครองเพื่อให้เกิดนโยบายเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง การบริหารราชการแผ่นดินและการมีรัฐบาลที่ดี

ขณะนี้เรากำลังเผชิญหน้ากับการท้าทายเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปที่ประสบผลสำเร็จ ประเด็นสำคัญของการสัมมนาครั้งนี้คือ สมาชิกรัฐสภาควรมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการประพฤติมิชอบ ซึ่งหากเราต้องการที่จะให้การปฏิรูปทางการเมืองประสบความสำเร็จ ผมคิดว่ามีหลายวิธีที่สมาชิกรัฐสภาจะเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้กับการประพฤติมิชอบ ได้แก่

๑. การจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญใหม่ อาทิ สำนักงานผู้ตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการ ปปช. เป็นต้น
๒. การดำเนินการตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐบาลโดยผ่านคณะกรรมการต่าง ๆ ของรัฐสภา
๓. การประกันศักดิ์ศรีของรัฐสภาโดยการจัดทำประมวลจริยธรรมสมาชิกรัฐสภาและการปฏิรูประบบการเลือกตั้ง
๔. การร่วมมือกับกลุ่มสังคมและองค์การทางธุรกิจที่มุ่งจะดำเนินการควบคุมการประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเป็นระบบ

๕. การปฏิรูประบบการตรากฎหมายเพื่อให้คณะกรรมการธิการและสมาชิกรัฐสภา มีอำนาจและมาตรการในการพิจารณาร่างกฎหมายให้มากขึ้น เพื่อควบคุมการใช้อำนาจ โดยผลการของข้าราชการ

ในการนี้ทุกท่านจะมีโอกาสที่ดียิ่งในช่วง ๕ วันข้างหน้าที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ ผมเชื่อว่าประโยชน์สูงสุดจากการสัมมนาครั้งนี้คงจะมาจากการที่ทุกท่านจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และบทเรียนต่าง ๆ ในประเทศของท่าน ซึ่งการแลกเปลี่ยนเช่นนี้จะทำให้นุชนเกิดความคิดและแรงบันดาลใจ ซึ่งช่วยให้สามารถก้าวไกลซึ่งความพยายามที่จะสร้างรัฐบาลที่ดีต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "รัฐสภากับการควบคุมการประพฤติมิชอบในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" และขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกท่านจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ ขอขอบคุณครับ

การปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติไทย*

ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านสมาชิกวุฒิสภา
ท่านวิทยากร และท่านผู้มีเกียรติผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา
ทางวิชาการเรื่อง "การปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติไทย" ในวันนี้ การสัมมนาครั้งนี้เป็น
จุดเริ่มต้นที่ดีในการระดมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับ
กระบวนการนิติบัญญัติทั้งของไทยและของต่างประเทศ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา
กระบวนการนิติบัญญัติไทยให้สามารถตรากฎหมายที่มีประโยชน์แก่ประเทศชาติและ
ประชาชนชาวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับ
ปัจจุบัน

รัฐสภาและสมาชิกรัฐสภาซึ่งเป็นผู้แทนของปวงชนมีหน้าที่หลักอยู่ ๓ ประการ คือ หน้าที่
ทางนิติบัญญัติ หน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และหน้าที่เป็นตัวแทนของพลเมือง

ในหน้าที่ทางนิติบัญญัตินั้น รัฐสภาทำหน้าที่เป็นผู้แทนปวงชนในการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์
ร่วมกันของปวงชนชาวไทยในการกำหนดกฎหมายที่มีผลเป็นการทั่วไปที่เรียกว่า "กฎหมาย"
ให้มีผลใช้บังคับเป็นกติกาในสังคมที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัจเจกชนต้อง
เคารพและปฏิบัติตาม

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติไทย" เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ โรงแรมโนโวเทล

กฎหมายที่ว่านี้ เมื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความต้องการที่ผู้แทนปวงชนให้ความเห็นชอบ โดยหลักก็ควรเป็นกฎเกณฑ์ที่ดี สร้างประโยชน์ส่วนรวมให้เกิดขึ้นแก่การพัฒนาประเทศทั้งใน ด้านเศรษฐกิจและสังคมและควรตราออกมาใช้ให้ทันการณ์ อย่างไรก็ตาม กฎหมายเป็นผลของ กระบวนการนิติบัญญัติ ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่การร่าง การเสนอ และการพิจารณา ไป จนถึงการประกาศใช้ กระบวนการนิติบัญญัติจึงเปรียบเสมือนกระบวนการผลิตสินค้า หากกระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการที่ดี ผลผลิตซึ่งเป็นประสิทธิผล ของกระบวนการก็ย่อมจะดีไปด้วย ในทางกลับกัน ถ้ากระบวนการผลิตไม่ดี ไม่มี ประสิทธิภาพ สินค้าก็จะดีได้ยาก ฉะนั้นโดยที่ฉนั้น กฎหมายที่ดีย่อมเป็นผลมาจากการ กระบวนการนิติบัญญัติที่ดีด้วย

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ

กระบวนการนิติบัญญัติก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ มีลักษณะสำคัญที่ต้อง แกะไขหลายประการ กล่าวคือ

ประการแรก ร่างกฎหมายส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดมาจากการริเริ่มของฝ่ายบริหาร ทำให้การปกครองระบบรัฐสภาที่มีลักษณะเป็นการปกครองโดยผ่านรัฐสภาคือรัฐสภาเป็นผู้ให้ความ เห็นชอบในกฎหมายที่ฝ่ายบริหารเสนอ

ประการที่สอง กระบวนการนิติบัญญัติในอดีตมีความล่าช้ามากทั้งในฝ่ายบริหารและ ฝ่ายนิติบัญญัติเอง อาทิ กฎหมายสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้เวลาถึงกว่า ๑๐ ปี กว่าที่จะประกาศใช้เป็นกฎหมายได้

ประการที่สาม ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติน้อยมากหรือ แทบไม่มีเลย

ท่านผู้มีเกียรติครับ

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญตามประการคือ

ประการแรก ปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในเรื่องนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีสมัยประชุมมี ๒ สมัย สมัยประชุมแรกเป็นสมัยประชุมสามัญ ส่วนสมัยประชุมที่สองเป็นสมัยประชุมนิติบัญญัติ ในสมัยประชุมที่สองนี้ รัฐสภาจะพิจารณาได้แต่เรื่องกฎหมายและกระทู้เท่านั้นจะพิจารณาเรื่องอื่นไม่ได้ ซึ่งจะทำให้การออกกฎหมายเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็วมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่การปรับปรุงประสิทธิภาพการพิจารณากฎหมายให้รวดเร็วขึ้นเพียงประการเดียวคงไม่พอ คงต้องเน้นความรอบคอบด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผมจึงตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการพิจารณากฎหมายของรัฐสภาให้รวดเร็วและรอบคอบยิ่งขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พร้อมกันนี้ผมก็ได้ขอให้ สกว. สนับสนุนโครงการวิจัยโครงการนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงข้อบังคับการประชุมสภาและกระบวนการทำงานของสมาชิกรัฐสภาและสำนักงานเลขาธิการทั้งสองสำนักงานต่อไป

ประการที่สอง รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนิติบัญญัติมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ และยังกำหนดให้ตัวแทนของสตรี เด็ก คนชรา ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทั้งหลายเข้าร่วมพิจารณาร่างกฎหมายที่มีผลกระทบต่อตนในคณะกรรมการสิทธิการของทั้งสองสภาได้ ซึ่งผมได้ออกระเบียบรัฐสภารองรับเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว

ประการที่สาม รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีมาตรการที่ทำให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยให้มีการบันทึกการลงคะแนนของสมาชิกรัฐสภาทุกเรื่อง และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปตรวจสอบได้ว่า ใครลงมติดังไรในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ยังมีการถ่ายทอดการประชุมรัฐสภาทางวิทยุและโทรทัศน์อยู่เสมอ

ท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่านครับ

การประชุมสัมมนาในวันนี้เป็นโอกาสที่ดีที่ท่านทั้งหลายจะช่วยกันปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติของประเทศให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นความเห็นของท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้การเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิชาวต่างประเทศก็จะทำให้เรามีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น ผมหวังว่าข้อเสนอแนะที่ได้จากการสัมมนาครั้งนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง

ในนามของรัฐสภา ผมขอขอบคุณท่านวิทยากรชาวต่างประเทศทุกท่านที่กรุณาเดินทางมาให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในวันนี้ ขอขอบคุณ สกว. และธนาคารโลกที่สนับสนุนโครงการวิจัยนี้ รวมทั้งท่านผู้ร่วมการสัมมนาทุกท่านที่ได้สละเวลามาเพื่อร่วมกันพัฒนากระบวนการนิติบัญญัติของรัฐสภาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การปรับปรุงกระบวนการนิติบัญญัติไทย” ผมขออวยพรให้การสัมมนานี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ และขอให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญโดยทั่วกัน ขอขอบคุณครับ

รัฐสภาในปี ๒๐๐๐*

ท่านผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์และผู้สื่อข่าวรัฐสภาที่รักทุกท่าน

ผมรู้สึกดีใจที่ได้มาร่วมการสัมมนากับพวกเราในวันนี้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการมาพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันแล้วยังเป็นการมาพักผ่อนอีกด้วย เพราะคนทำงานควรต้องมีทั้งร่างกายที่แข็งแรง จิตใจที่ดีและสมองที่ดีเลิศ พวกเราจะเห็นว่าบริษัทใหญ่ ๆ ในต่างประเทศ เช่น บริษัทไชน่า ประเทศญี่ปุ่น จะมีการจัดที่พักบริเวณภูเขาหรือทะเลสำหรับให้พนักงานไปพักผ่อนเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศเป็นประจำทุกปี เพราะการที่คนเราจำเจอยู่กับงานตลอดปีโดยที่ร่างกาย จิตใจ และสมองไม่ได้พักเลย อาจจะทำให้เราล้าและทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานไม่ดีเท่าที่ควร ผมจึงคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทำงานที่จะต้องหาโอกาสอย่างนี้บ้าง

ก่อนที่จะพูดถึงเรื่อง "รัฐสภาปี ๒๐๐๐" ผมก็อยากจะคุยกันแบบสบาย ๆ ไม่อยากให้บรรยากาศเคร่งเครียดนัก ผมอยากจะเรียนว่าผมเองนั้นมีความผูกพันกับพวกเราสื่อมวลชนมาตั้งแต่ตอนเรียนมัธยม เพราะได้มีโอกาสทำหนังสือของโรงเรียน ตอนนั้นมีความรู้สึกว่าการเขียนข่าว การเขียนคอลัมน์หรือการเขียนนิยายเป็นชีวิตที่อิสระ จึงมีความตั้งใจว่าโตขึ้นจะเป็นนักข่าว แต่ว่าสมัยนั้นยังไม่มีการสอนด้านสื่อสารมวลชนโดยตรง จนกระทั่งเมื่อผมศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ ๔ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้มีการก่อตั้งคณะนิเทศศาสตร์ขึ้นภายหลัง แต่ความรู้สึกประทับใจในอาชีพนักข่าวก็ยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

* คำกล่าวเปิดการสัมมนา "สื่อมวลชนรัฐสภา" เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ โรงแรมพินาศเคิล โกลเด้นบีช พัทยา

ตามความเห็นของผม อาชีพนักข่าวเป็นอาชีพที่น่าอิจฉาเพราะมีความเป็นอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความอิสระที่จะวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นได้โดยที่ไม่ผิดกฎหมาย ถ้าเป็นอาชีพอื่นพอพูดถึงคนอื่นก็จะถูกหาว่านินทา นอกจากจะไม่เหมาะสมแล้วยังบาปอีกด้วย เพราะในหลักของศาสนาแล้วถือว่าการนินทาเป็นบาป แต่สำหรับนักข่าวถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นผมจึงบอกว่าอาชีพนักข่าวเป็นอาชีพที่น่าอิจฉา และก็ต้องขอขอบคุณพวกเราด้วยที่ช่วยกันวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของสมาชิกรัฐสภาโดยตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองของเราดำเนินมาถึงทุกวันนี้

สำหรับปี ๒๐๐๐ ที่จะมาถึง ผมถือว่าเป็นปีแห่งความหวังว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สำหรับตัวผมเองนั้น ปี ๒๐๐๐ เป็นปีที่จะครบวาระ ๔ ปีในการดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผมมารับตำแหน่งในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ แต่สภาชุดนี้จะครบวาระ ๔ ปี หรือไม่นั้น ผมก็ยังไม่ค่อยแน่ใจด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ ประการสำคัญคือนายกรัฐมนตรีเคยแถลงแล้วว่ารัฐบาลจะอยู่ไม่ครบวาระ ๔ ปี อย่างไรก็ตามถ้ามีใครมาถามว่าผมมีความพอใจในช่วงที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประธานรัฐสภาหรือไม่ ผมก็อยากจะเรียนพวกเราว่าผมมีความพอใจ ไม่ใช่เพราะว่าพอใจในตำแหน่งประธานรัฐสภา แต่ว่ามีความพอใจในการที่ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปหลายอย่าง ที่สำคัญที่สุดคือการผลักดันรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่เริ่มประกาศใช้เมื่อปี ๒๕๔๐ อันเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการปฏิรูปทางการเมืองของไทย

ในช่วงที่มีการร่างรัฐธรรมนูญโดยสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ ๙๙ คนนั้น พวกเราคงจะทราบว่าเป็นระยะแรกก็ยังไม่มีปัญหาอะไร แต่ระยะหลังก็มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกรัฐสภาด้วยกันมีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากในช่วงนั้นว่ารัฐธรรมนูญจะผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ ในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อนั้น ผมได้พยายามให้กำลังใจ สสร. ทั้ง ๙๙ คน มาโดยตลอด เคยพูดกับผู้ใหญ่หลายท่านในสภาร่างรัฐธรรมนูญว่า ในฐานะที่ผมเป็นประธานรัฐสภาจะสนับสนุนรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างเต็มที่ มีอะไรที่สามารถจะช่วยเหลือได้ก็จะช่วย แล้วก็ขอให้ สสร. ร่างรัฐธรรมนูญอย่างที่คิดว่าควรจะเป็น

ร่าง ไม่ควรร่างเพื่อที่จะเอาใจใคร และเมื่อเวลาผ่านไปก็ยิ่งมีการวิพากษ์วิจารณ์กันมากขึ้น ผมคิดอยู่ตลอดเวลาว่าถ้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ผ่าน จะมีผลทำให้การปฏิรูปการเมืองของเราหยุดชะงักและจะทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติมากขึ้นตามลำดับ ผมจึงมีความตั้งใจว่าถ้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ผ่าน ผมจะต้องแสดงความรับผิดชอบโดยการลาออกจากตำแหน่งเพื่อแสดง Spirit ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย เพราะรัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายที่สำคัญยิ่งของรัฐสภา เมื่อไม่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา ผมในฐานะประธานรัฐสภาจะต้องรับผิดชอบ แต่ในที่สุดรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนก็ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาและประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

หลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่นานก็มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ซึ่งท่านทั้งหลายก็คงจะทราบว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ประธานรัฐสภามีหน้าที่ในการนำรายชื่อ นายกรัฐมนตรีคนใหม่ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยแต่งตั้ง ซึ่งในขณะนั้นมีการส่งรายชื่อผู้สนับสนุนผู้ที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคือท่านชวน หลีกภัย ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรและหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กับท่าน พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา ในช่วงนั้นมีการวิพากษ์วิจารณ์กันทั่วไปว่าผมจะเสนอรายชื่อใครเป็นนายกรัฐมนตรี แต่เพื่อการทำหน้าที่ให้ดีที่สุด เพื่อเกียรติยศและศักดิ์ศรีของรัฐสภา ผมได้เรียนท่านชวน หลีกภัย ว่า ในฐานะที่ผมเป็นประธานรัฐสภา ผมจะทำหน้าที่อย่างดีที่สุดโดยไม่เห็นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะการนำความขึ้นกราบบังคับทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ต้องนำสิ่งที่ดีที่สุดเข้าไปกราบบังคมทูล ซึ่งท่านชวนฯ ก็ได้พูดกับผมว่าผมเชื่อมั่นว่าท่านประธานจะทำหน้าที่โดยไม่กังวล ซึ่งในที่สุดผมก็ได้เสนอชื่อท่านชวนฯ เป็นนายกรัฐมนตรีเนื่องจากเหตุผลต่าง ๆ อย่างที่พวกเราทราบกันดีแล้ว

หลังจากนั้นก็ยังมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันอีกว่า ในเมื่อเปลี่ยนรัฐบาลแล้ว ควรจะเปลี่ยนตัวประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ซึ่งหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นว่าถ้าผมลาออกไปต่อนั้นก็จะทำให้เกิดประเพณีใหม่ขึ้นคือประเพณีที่ว่าถ้าเปลี่ยนนายกรัฐมนตรีแล้ว ก็ต้องเปลี่ยนตัวประธานรัฐสภาด้วย ซึ่งในรัฐธรรมนูญหรือที่เคยปฏิบัติกันมานั้นไม่เคยปรากฏ ทั้งนี้

เนื่องจากระบบปกครองของเราเป็นการแยกฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติออกจากกัน ตอนนั้นท่านมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานวุฒิสภา ท่านบอกกับผมว่าท่านประธานไม่ควรจะลาออก สำหรับตัวผมเองไม่ได้ติดใจอะไร จะลาออกหรือไม่ลาออกก็ได้ แต่เกรงว่าจะเป็นสร้างประเพณีที่ผิด ผมจึงตัดสินใจทำหน้าที่ในฐานะประธานรัฐสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎรต่อไป โดยตั้งใจว่าจะทำหน้าที่ตรงนี้ให้ดีที่สุด ส่วนผมจะทำหน้าที่ได้ดีแค่ไหนอย่างไรนั้น คงเป็นหน้าที่ของพวกเรา สื่อมวลชนทั้งหลายที่จะวิพากษ์วิจารณ์

ที่ผมเล่าให้พวกเราฟังนี้ก็เพียงแต่อยากจะบอกให้พวกเราได้ทราบว่า ผมไม่ได้ยึดติดกับตำแหน่ง แต่มีความตั้งใจว่าเมื่อเข้ามารับตำแหน่งแล้วก็ต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด และมีความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งที่ทำให้ผมมีความภูมิใจที่สุดขณะที่อยู่ในตำแหน่งนี้คือการที่ได้ทำงานให้กับชาติบ้านเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

สำหรับผลที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันแล้วนั้น ตามความเห็นของผม ผมมีความมั่นใจว่าเมื่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับมีผลใช้บังคับแล้ว จะทำให้มีการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเต็มรูปแบบ โดยที่ประชาชนทั้งหลายจะได้มีสิทธิมีเสียงและมีคุณภาพชีวิตในระบอบประชาธิปไตยที่ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาซึ่งขณะนี้ประกาศใช้แล้วและอยู่ในขั้นตอนของการสรรหาผู้ตรวจการ ที่ผมบอกว่าดีนั้นคืออย่างไร

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะช่วยดูแลทุกขี้อริหรือความคับข้องใจของประชาชนที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพราะถ้ามาหา ส.ส. แล้ว ส.ส. เข้าไปดูแล บางครั้งอาจถูกมองว่าไปแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะช่วยดูแลในเรื่องเหล่านี้ เช่น ประชาชนมีความรู้สึกว่าหน่วยงานของรัฐให้บริการไม่เต็มที่ ไม่เป็นธรรม ก็สามารถร้องเรียนมาที่ผู้ตรวจการได้ ผู้ตรวจการจะเข้าไปดูแลตรวจสอบให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรม ไม่ใช่เป็นลักษณะของการฟ้องร้อง ประชาชนไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ไม่ต้องเสียเวลาในการ

ฟ้องร้อง ในต่างประเทศนั้นปรากฏว่าความทุกข์ร้อนของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐได้รับการแก้ไขโดยผู้ตรวจการประมาณ ๗๐ - ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของคดีความทั้งหมด ซึ่งผมคิดว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะของการประนีประนอม ถ้าเราได้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ดี ประชาชนให้ความเชื่อถือ ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมก็จะได้รับการแก้ไขและช่วยเหลือ เรื่องขึ้นโรงขึ้นศาลก็จะลดน้อยลงไป

นอกจากนี้ในเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับศาลปกครองก็จะมีลักษณะคล้ายกัน แต่ว่าศาลปกครองนั้นเป็นลักษณะของการฟ้องร้อง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประชาชนว่าจะเลือกใช้อำนาจไหน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีที่พึ่งมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศาลปกครอง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือถ้าเป็นกรณีการทุจริตและประพฤติมิชอบก็จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือ ป.ป.ช. ที่จะเข้ามาตรวจสอบ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและวิธีการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐทุกระดับ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ทำให้องค์กรตรวจสอบหรือวิธีการตรวจสอบนั้น ๆ ยังใช้ไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ เช่น การอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจที่จะมีขึ้นครั้งต่อไป ซึ่งผู้นำฝ่ายค้านบอกว่าจะยื่นญัตติในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายนนี้และคงจะอภิปรายกันประมาณกลางเดือนธันวาคม

การอภิปรายไม่ไว้วางใจครั้งนี้จะเป็นการอภิปรายครั้งสุดท้ายที่เป็นการอภิปรายตามรัฐธรรมนูญเก่า ทั้งนี้เนื่องจากในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๑๗ กำหนดไว้ว่าในระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบใหม่ ให้ใช้วิธีการอภิปรายไม่ไว้วางใจตามรัฐธรรมนูญฉบับเก่าตามมาตรา ๑๕๖ ที่ผมบอกว่าเป็นการอภิปรายครั้งสุดท้ายที่ใช้ระบบเดิมก็เพราะว่าสมัยประชุมนี้เริ่มต้นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนนี้ไปสิ้นสุดในวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๔๓ หลังจากนั้นก็จะปิดสมัยเป็นเวลา ๓ เดือนแล้วไปเปิดสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติอีก

ครั้งหนึ่งในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ซึ่งจะยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจไม่ได้ และปิดสมัยประชุมในเดือนตุลาคมซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุด เพราะฉะนั้นจึงถือว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจครั้งนี้เป็นครั้งประวัติศาสตร์ เพราะเป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญเก่าครั้งสุดท้าย และผมคิดว่าทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลก็คงจะเตรียมพร้อมอย่างเต็มที่ในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งนี้

สำหรับการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น ถ้าเป็นการยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ต้องมี ส.ส. เข้าชื่อกันจำนวนไม่ต่ำกว่า ๒ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับเก่า และต้องมีการเสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ด้วย ที่สำคัญในช่วงที่มีการยื่นญัตตินั้นรัฐบาลจะยุบสภาไม่ได้ เมื่อยื่นญัตติแล้วต้องส่งเรื่องให้ ปปช. พิจารณาด้วย ถ้า ปปช. พิจารณาแล้วเห็นว่ามีมูลความผิด ก็ต้องส่งเรื่องไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและส่งเรื่องให้วุฒิสภาถอดถอนออกจากตำแหน่งต่อไป ทั้งนี้แม้ว่าการอภิปรายในสภา รัฐบาลจะชนะด้วยคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจไม่ถึงกึ่งหนึ่ง แต่ถ้า ปปช. และศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหา รัฐมนตรีผู้ที่ถูกอภิปรายก็ต้องพ้นจากตำแหน่งและได้รับโทษทางอาญาดูด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่พวกเราต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อความโปร่งใสทางการเมืองอย่างแท้จริง

โดยสรุปแล้ว ผมคิดว่าแม้ว่าเราจะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น แต่กติกาเหล่านี้บางอย่างยังใช้ไม่ได้ บางอย่างก็ใช้ได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เพราะฉะนั้นถ้าถามว่าพอใจไหม ในขณะที่ผมพอใจที่มีรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายที่มีประโยชน์ต่อประชาชน และจะพอใจมากยิ่งขึ้นเมื่อกติกาเหล่านั้นมีผลบังคับใช้อย่างเต็มที่

นอกจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปทางการเมืองโดยตรงแล้ว ยังมีกฎหมายสำคัญที่เป็นผลมาจากรัฐธรรมนูญอีกฉบับหนึ่งคือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งได้ประกาศใช้แล้ว และจะเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเช่นเดียวกับปฏิรูป

การเมือง กฎหมายฉบับนี้นับว่าเป็นกฎหมายที่มีประโยชน์มากเพราะถ้าเราปฏิรูปการเมืองโดยไม่ปฏิรูปการศึกษา ผมคิดว่าเป็นไปไม่ได้ที่การปฏิรูปทางการเมืองจะประสบความสำเร็จ การศึกษานี้แหละจะทำให้คนมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ดีขึ้น และจะทำให้คนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นถูกแล้วครับที่เราปฏิรูปการเมืองโดยการปฏิรูปการศึกษาควบคู่ไปด้วย

ในปี ๒๐๐๐ ที่จะมาถึงนี้ ในส่วนของรัฐสภานั้นจะมีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ อันดับแรกคือการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๐ คน ซึ่งจะมีขึ้นประมาณวันที่ ๔ มีนาคม แต่สมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่นี้จะเข้ามาทำหน้าที่หลังวันที่ ๒๒ มีนาคม เพราะสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันจะหมดวาระวันที่ ๒๒ มีนาคม

นอกจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่แล้ว ถ้าจะให้การเริ่มต้นศตวรรษใหม่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น ในความเห็นส่วนตัวของผม ผมคิดว่าหลังจากวันที่ ๒๒ มีนาคม รัฐบาลควรจะยุบสภา ที่ผมคิดว่าหลังวันที่ ๒๒ มีนาคม เป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับการยุบสภาเพราะว่าเมื่อถึงเวลานั้น กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปทางการเมืองก็พร้อมหมดแล้ว แต่ถ้าเรามีวุฒิสภาชุดใหม่ ขณะที่สภาผู้แทนราษฎรยังเป็นชุดเก่า อาจจะทำให้วุฒิสภาชุดใหม่ทำงานได้ไม่เต็มที่นัก ซึ่งส่งผลให้การตรวจสอบฝ่ายบริหารของรัฐสภาอ่อนแอลงประสิทธิภาพไปด้วย

ที่ผมเสนอความเห็นเช่นนี้ไม่ใช่เพราะว่าผมสังกัดพรรคร่วมฝ่ายค้าน แต่ผมพูดในฐานะประธานรัฐสภา เป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและไม่ได้เป็นการเรียกร้องหรือเป็นการบังคับรัฐบาลแต่อย่างใด ผมคิดว่าถ้าหากรัฐบาลจะยุบสภาในช่วงเดือนมีนาคมซึ่งเป็นช่วงที่ปิดสมัยประชุมและจัดให้มีการเลือกตั้งในเดือนพฤษภาคม ประมาณเดือนมิถุนายนก็จะมีเปิดสมัยประชุมของสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่ ซึ่งเท่ากับว่าสิ่งที่ได้ทำในช่วงครึ่งแรกของปี ๒๐๐๐ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและการพิจารณากฎหมาย ตลอดจนระเบียบต่าง ๆ นั้นเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับสภาชุดใหม่ พออย่างเข้าช่วงครึ่งหลังของปี เราก็จะได้โฉมหน้าการเมืองใหม่ทั้งรัฐสภาและรัฐบาล ซึ่งในส่วนความรับผิดชอบของผมต่อสมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่นั้น ผมได้เตรียม

การปรับปรุงห้องประชุมสภาโดยเพิ่มที่นั่งจำนวน ๗๐๐ ที่นั่งไว้เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังได้สั่งการให้มีการปรับปรุงและขยายห้องทำงานของสมาชิกให้เพียงพอกับจำนวนสมาชิกที่จะเพิ่มขึ้น

หากเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่เป็นไปตามที่ผมคาดไว้คือสภาชุดนี้อยู่ต่อไปจนครบวาระ ๔ ปีในวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ จะเกิดอะไรขึ้น ผมคิดว่าบรรยากาศของสภาคงจะเงียบเหงาเพราะฝ่ายค้านจะยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจไม่ได้อีกแล้ว ประกอบกับเมื่อ ส.ส. ชุดปัจจุบันคาดการณ์ไว้แล้วว่าอีกไม่กี่เดือนข้างหน้าจะมีการเลือกตั้ง เมื่อเปิดสมัยประชุมในเดือนมิถุนายนจะเหลือ ส.ส.มานั่งประชุมสักกี่คน เพราะทั้ง ส.ส.ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลก็จะลงพื้นที่หาเสียงล่วงหน้า พวกเขาจะไม่รอให้สภามดวาระแล้วค่อยหาเสียงในตอนนั้น ทุกคนจะคิดว่าใครลงพื้นที่มากก็ได้เปรียบ ดังนั้นเวลาที่เหลืออยู่ย่อมจะไม่ใช่เวลาของการมาทำงานในสภาแต่เป็นเวลาของการหาเสียงเลือกตั้ง ในที่สุดการประชุมสภาก็จะขาดความพร้อมเพรียง มีสมาชิกมาประชุมประปราย รัฐบาลเองก็คงไม่กล้าเสนอกฎหมายที่สำคัญเพราะไม่แน่ใจในคะแนนเสียงของสมาชิก ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานของรัฐสภาที่ผมในฐานะประธานรัฐสภารู้สึกห่วงใยเป็นอย่างมาก

ในโอกาสที่ได้มาเป็นประธานในพิธีปิดการสัมมนาของสื่อมวลชนรัฐสภาในวันนี้ ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าพวกเราคงจะได้รับประโยชน์จากการสัมมนาในครั้งนี้พอสมควร ผมรู้สึกปลื้มใจที่เห็นพวกเรามาร่วมสัมมนากันอย่างพร้อมเพรียง โดยส่วนตัวผมเอง การจัดการสัมมนาครั้งนี้เป็นความหวังดีที่มีต่อพวกเราอย่างลูกหลานและความชื่นชมการทำงานของพวกเราและอยากที่จะเห็นพวกเราทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยมิได้มีเจตนาเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ของสื่อที่เราสังกัดอยู่ แต่เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และหากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง ผมต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอปิดการสัมมนาสื่อมวลชนรัฐสภา และขอให้พวกเราทุกคนมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วกัน ขอขอบคุณครับ

๔. คำบรรยายและปรากฏภาพพิเศษของประธานรัฐสภา
ด้านความมั่นคงของชาติ

คนดีศรีแผ่นดินในศตวรรษที่ ๒๑ : คุณลักษณะและวิสัยทัศน์การพัฒนา*

ท่านนายกสภามหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ท่านผู้บริหาร ท่านนักวิชาการ
และท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญให้มาเป็นประธานเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติในเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่ออนาคตของชาติบ้านเมือง และดีใจเป็นพิเศษที่ได้เห็นท่านทั้งหลายได้ให้ความสนใจเข้าร่วมประชุมกันอย่างคับคั่ง นับว่าเป็นการประชุมวิชาการที่ได้รับความร่วมมือจากทั้งนักวิชาการชั้นนำของประเทศและของโลก จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลของการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งนี้ จะสามารถให้ทิศทางและความหวังในการพัฒนาคนดีศรีแผ่นดินของกรุงรัตนโกสินทร์ในศตวรรษที่ ๒๑ อันจะนำมาซึ่งความเจริญไพศาลและวัฒนาถาวรของประเทศไทยสืบไปอย่างยั่งยืน

ขอแสดงความชื่นชมยินดีกับสภามหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย สภามหาวิทยาลัยศึกษาแห่งประเทศไทย ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา ศูนย์สิ่งแวดล้อมและโลกศึกษา ศูนย์วิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ภาควิชาชีพการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสานความร่วมมือระหว่างสมาคมวิชาการต่าง ๆ กับหน่วยงานของรัฐในการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งนี้ อันเป็นตัวอย่างที่ดีของการเปลี่ยน "ปัญหา" ให้เป็น "โอกาสทอง" ในการร่วมกันทบทวนทิศทางของประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งอดีต ปัจจุบัน และ

* คำกล่าวเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติเรื่อง "คนดีศรีแผ่นดินในศตวรรษที่ ๒๑ : คุณลักษณะและวิสัยทัศน์การพัฒนา" เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล้าหาญที่จะมองไปในอนาคต เพื่อได้มาซึ่งวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนให้เป็นคนดีศรีแผ่นดินให้จงได้ อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาคมและศูนย์วิชาการต่าง ๆ ในการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งเป็นการบริการโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ในโอกาสนี้ผมจึงขอเป็นตัวแทนของผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน ขอขอบคุณสมาคมและศูนย์ต่างๆ ตลอดจนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมวิชาการระดับชาติในครั้งนี้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ

เหลือเพียงอีก ๒ ปี เราก็จะก้าวสู่ศตวรรษที่ ๒๑ แล้ว เมื่อย้อนกลับไปมองดูความเป็นไปของประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา อาจกล่าวได้ว่าศตวรรษที่ ๒๐ เป็นช่วงเวลาประเทศไทยประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นประเทศเดียวในโลกที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในโลกติดต่อกัน ๑๐ ปี อย่างไรก็ตาม เมื่อย่างเข้าสู่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ประเทศไทยกลับกลายเป็นประเทศที่จนที่สุดส่งท้ายศตวรรษที่ ๒๐ อีกเช่นกัน

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เราทุกคนล้วนได้รับบทเรียนที่มีคุณค่า โดยเฉพาะบทเรียนของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพองสบู่ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมโดยละเลยจุดแข็งทางด้านเกษตรกรรม ละเลยการพัฒนาสังคมและการพัฒนาคน เราไม่ได้ปรับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศทั้งทางการเมืองหรือระบบราชการ ซึ่งเป็นการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจโดยที่ชุมชนและประชาสังคมไม่มีบทบาทเท่าที่ควร สิ่งเหล่านี้เป็นบทเรียนของการพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ ๒๐ ซึ่งมีผลทำให้เกิดโรคความจนเฉียบพลันดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อเราทราบปัญหาและสาเหตุแห่งปัญหาแล้ว เราย่อมมีโอกาสแก้ไขปัญหานั้นและทำให้บทเรียนเหล่านั้นกลายเป็นเพียงประวัติศาสตร์ไป แม้ว่าในขณะนี้เราจำเป็นต้องถอย แต่ก็เป็นการถอยไปตั้งหลักเพื่อการก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง ไม่มีอะไรที่คนไทยทำไม่ได้ และหวังว่าประเทศไทยจะไม่เกิดวิกฤตการณ์ดังเช่นในช่วง ๒ - ๓ ปีที่ผ่านมาอีก once is enough

ในทางการเมือง แม้ว่าประเทศไทยจะมีการล้มลุกคลุกคลานของประชาธิปไตยโดยตลอด แต่เราก็มีความสำเร็จที่น่าชื่นชมส่งท้ายศตวรรษที่ ๒๐ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ซึ่งมีสาระสำคัญเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากขึ้น ตลอดจนการปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพ และมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ ประเด็นเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งในการปฏิรูปการเมือง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชปณิธานให้ปวงชนชาวไทยได้ร่วมใจกันพิทักษ์รักษาและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างเคร่งครัด เพื่อธำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยและนำมาซึ่งความผาสุกแก่ปวงชนทั่วประเทศอย่างยั่งยืน

สำหรับหัวข้อการประชุมวิชาการระดับชาติว่าด้วยเรื่อง “คนดีศรีแผ่นดินในศตวรรษที่ ๒๑ : คุณลักษณะและวิสัยทัศน์การพัฒนา” ครั้งนี้ ผมขอฝากข้อสังเกตบางประการ ดังนี้

ประการแรก ผมเชื่อว่า กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดีฉันใด กรุงรัตนโกสินทร์ย่อมไม่สิ้นคนดีฉันนั้น คนดีในที่นี้ได้รวมคุณลักษณะของคนที่มีความสามารถไว้ด้วย เพราะแม้ว่าความสามารถจะเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นแต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้คนเป็นคนดี รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนจึงได้ระบุน้ำที่ของรัฐและสิทธิของประชาชนที่ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นคนที่มีความรู้และมีคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับกันมาตั้งแต่สังคมไทยในอดีต โดยมักมีการกล่าวถึงคนดีที่มีความสามารถและในขณะเดียวกันก็เป็นคนที่มีคุณธรรมด้วย จึงขอฝากให้ท่านทั้งหลายได้ร่วมกันพิจารณาในเรื่องนี้ด้วย และผมมีความมั่นใจว่าคนดีศรีแผ่นดินเช่นนี้จะต้องเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลกด้วยอย่างแน่นอน เพราะขณะนี้ one world, one family

ประการที่สอง เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยในศตวรรษที่ ๒๑ ผมขอฝากคุณลักษณะของผู้รับใช้ชาติที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวมี ๑๐ ประการ กล่าวคือ

๑. มีความสามารถ
๒. มีความเพียร
๓. มีไหวพริบ ปฏิภาณดี
๔. มีความรู้เท่าถึงการณ์ รู้จักกาลเทศะ
๕. มีความซื่อตรงต่อหน้าที่
๖. มีความซื่อตรงต่อคนทั่วไป
๗. รู้จักนิสัยคน
๘. ความรู้จักผ่อนผัน
๙. ความมีหลักฐาน
๑๐. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข)

นอกจากคุณลักษณะทั้งสิบประการนี้แล้ว เมื่อกล่าวถึงสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ก็ทำให้นึกถึงคุณลักษณะที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น ความสามารถทางด้านการใช้ภาษาไทย ภาษาท้องถิ่น และภาษาต่างประเทศ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีทักษะในการบริหารจัดการ มีค่านิยมที่เหมาะสมที่สำคัญคือ ค่านิยมในเรื่องประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ประการที่สาม เราต้องช่วยกันพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศให้เป็นคนดีศรีแผ่นดินให้จงได้ โดยเริ่มจากการให้การศึกษาเพื่อยกระดับสติปัญญา ทั้งนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี เพื่อให้คนไทยทุกคนได้มีจบการศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับความเจริญก้าวหน้าของสังคมโลกปัจจุบัน

ประการสุดท้าย เกี่ยวกับวิสัยทัศน์การพัฒนาให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยอาศัยศาสนธรรมในแต่ละศาสนา การผูกโยงศาสนธรรมกับการศึกษาให้แนบแน่นเช่นเดียวกับในอดีต และการผูกโยงวิทยาการให้ลึกซึ้งถึงความเป็นจริงที่เป็นบรมธรรมมิใช่การแสวงหาความรู้เพื่อประโยชน์ใช้สอยจากความรู้เพียงอย่างเดียว ดังนั้นการศึกษาวិทยาการต้องมุ่งสู่ความจริงระดับบรมธรรมศาสนธรรมเช่นกัน

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการประชุมวิชาการระดับชาติเรื่อง "คนดีศรีแผ่นดินในศตวรรษที่ ๒๑ : คุณลักษณะและวิสัยทัศน์การพัฒนา" ณ บัดนี้ และขออวยพรให้การสัมมนาครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในที่นี้จงประสบความสำเร็จทั้งในหน้าที่การงานและส่วนตัวและขอให้ม่กำลังกาย กำลังใจที่เข้มแข็ง มีสติปัญญาอันเฉียบคมและมีความมุ่งมั่นที่จะร่วมมือร่วมใจกันสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนดีศรีแผ่นดินของกรุงรัตนโกสินทร์ในศตวรรษที่ ๒๑ ต่อไป ขอขอบคุณครับ

เลือกตั้งจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน ร่วมกันเข้าชื่อเพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐได้ ซึ่งแต่เดิมนั้นการเสนอกฎหมายเป็นหน้าที่ของ ส.ส. และคณะรัฐมนตรีเท่านั้น และยังให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อร้องขอให้มีการตรวจสอบและถอดถอนผู้ดำรงทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ของประเทศ เช่น ประธานรัฐสภา สมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ข้าราชการระดับสูง ตลอดจนผู้บริหารในองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น และที่เพิ่มขึ้นมาเป็นพิเศษคือการให้สิทธิแก่คนพิการในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ ซึ่งผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีเพราะเป็นการเพิ่มสิทธิทางการเมืองแก่คนพิการในฐานะพลเมืองของประเทศให้เท่าเทียมกับคนปกติมากยิ่งขึ้น

นอกจากสิทธิทางการเมืองแล้ว รัฐธรรมนูญยังได้ให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ก่อนหน้านั้นเมื่อประชาชนต้องสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมาย ตำรวจสามารถถอดหมายจับได้ทันที แต่ต่อไปนี้รัฐธรรมนูญกำหนดว่าการตั้งข้อสงสัยประชาชนนั้นต้องออกหมายจับโดยศาลเท่านั้น ยกเว้นความผิดเฉพาะหน้า เช่น วางระเบิดแล้วจับตัวได้ทันที กรณีนั้นตำรวจสามารถดำเนินการได้เลย แต่ถ้าไม่ใช่ความผิดเฉพาะหน้า ศาลก็ต้องเป็นผู้ออกหมายจับ เมื่อจับแล้วอัยการสั่งฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษา จำคุก ๓ ปี พอไปถึงศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น แต่พอไปถึงศาลฎีกาพิจารณว่าหลักฐานไม่ชัดเจนพิพากษาให้ปล่อยตัวไป ซึ่งผู้ต้องหาได้ติดคุกไปแล้วเป็นเวลารวม ๑ ปี ๖ เดือน และต้องสูญเสียสิทธิเสรีภาพและโอกาสต่าง ๆ ไปในช่วงเวลานั้น เช่น ทำมาหาเลี้ยงครอบครัวไม่ได้ ทำให้ลูกต้องออกจากโรงเรียน ถ้าเป็นก่อนหน้านี้นี้ไม่มีใครต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดว่า รัฐต้องชดเชยในส่วนที่เขาเสียหายในระหว่างที่ถูกกักขังก่อนที่ศาลฎีกาจะสั่งปล่อย โดยผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าเสียโอกาสในช่วงเวลา ๑ ปี ๖ เดือนนั้นได้และรัฐต้องชดเชยค่าเสียหายให้บุคคลนั้นด้วย นอกจากนี้ ประชาชนทั่วไปที่อายุ ๖๐ ปี แต่เดิมนั้นถ้าไม่มีเงินก็ต้องไปขอทานไม่มีใครเหลียวแล บางคนก็ไปอยู่บ้านพักคนชรา แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดว่า คนไทยเมื่ออายุครบ ๖๐ ปี ถ้าไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ รัฐต้องให้การดูแลโดยการจัดหาอาหาร ที่อยู่ ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่มให้เพียงพอแก่การดำรงชีพของบุคคลนั้น ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวกับรัฐสภานั้น ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดต่าง ๆ ทั้งในส่วนของวิธีการได้มา อำนาจหน้าที่และการควบคุมตรวจสอบ ยกตัวอย่าง เช่น กำหนดให้สมาชิกรัฐสภามาจากการเลือกตั้ง ทั้งในส่วนของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีสมาชิกทั้งหมด ๗๐๐ คน อันประกอบด้วย

๑. วุฒิสภา ประกอบด้วยสมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ซึ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองของไทย โดยแบ่งเป็นเขตจังหวัด สมมุติว่า จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกวุฒิสภาได้ทั้งหมด ๕ คน ประชาชนลงคะแนนเลือกได้เพียงคนเดียว คนที่ได้คะแนนสูงสุดตั้งแต่ลำดับที่ ๑ ถึง ๕ ก็จะได้เป็นสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภานั้นต้องจบปริญญาตรีขึ้นไป มีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๖ ปี และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๑ สมัยไม่ได้

๒. ในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรนั้น อาจกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ปฏิรูประบบการเลือกตั้ง ส.ส. ครั้งใหญ่ โดยการกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย ส.ส. จำนวน ๕๐๐ คน ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากเลือกตั้งตามบัญชีรายชื่อพรรคที่เรียกว่า Party List จำนวน ๑๐๐ คน และสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้งจากเขตเลือกตั้ง ๔๐๐ เขตทั่วประเทศ จำนวน ๔๐๐ คน

สำหรับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคหรือ Party List นั้น พรรคการเมืองที่จะส่งตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องส่งบัญชีรายชื่อสมาชิกพรรคซึ่งมีจำนวนไม่เกิน ๑๐๐ คนด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่าให้ประชาชนไปเลือกคนใดคนหนึ่งในจำนวนร้อยคนนั้น เพียงแต่ให้พิจารณาดูว่าพอใจสมาชิกของพรรคไหนก็ไปลงคะแนนให้พรรคนั้นเพียงพรรคเดียว ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีการแยกประเภทของบัตรเลือกตั้งออกเป็น ๒ ประเภท คือ บัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อและบัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเบอร์เดียว สำหรับบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อนั้น ยกตัวอย่างเช่น มี พรรค ก. พรรค ข. พรรค ค. และ พรรค ง. การที่ประชาชนจะตัดสินใจเลือกพรรคไหน ควรจะดูจากนโยบายของพรรค คุณสมบัติ

ของหัวหน้าพรรคและกรรมการของพรรค และดูบัญชีรายชื่อของพรรคแล้วพอใจหรือไม่ ถ้าพอใจพรรค ก. ในบัตรเลือกตั้งประเภทนี้ก็มีชื่อพรรค สัญลักษณ์พรรคและหมายเลขพรรค ซึ่งจะใช้เหมือนกันทั่วประเทศ หากชอบพรรคไหนก็กาหมายเลขของพรรคนั้นได้เพียงหมายเลขเดียว แล้วนำไปใส่ในหีบบัตรเลือกตั้งโดยจะนำคะแนนที่ประชาชนทั่วประเทศเลือกพรรคนั้น ๆ มาคำนวณสัดส่วนสมาชิกในบัญชีรายชื่อว่าแต่ละพรรคจะมี ส.ส.ตามบัญชีรายชื่อได้กี่คน

ยกตัวอย่างเช่น มีคนไปใช้สิทธิทั่วประเทศ ๑๐ ล้านคน พรรค ก. ได้คะแนนรวม ๓ ล้านคะแนน พรรคนี้อาจได้ ส.ส.ตามบัญชีรายชื่อ ๓๐ คน ซึ่งคนที่จะได้เป็น ส.ส. ก็คือคนที่มีย่อชื่ออยู่ในอันดับ ๑ ถึง ๓๐ ในบัญชีรายชื่อ ส่วนตั้งแต่ลำดับที่ ๓๑ เป็นต้นไปถือว่าไม่ได้เป็น ส.ส. แต่ต่อไปสมมุติว่า พรรคดังกล่าวได้เป็นรัฐบาลและเชิญ ส.ส. ที่อยู่ใน Party List ไปเป็นรัฐมนตรี ๑๕ คน รวมทั้งนายกรัฐมนตรีด้วย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญกำหนดว่าเมื่อไปเป็นฝ่ายบริหาร รัฐมนตรีต้องลาออกจาก ส.ส. จะเป็นผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีในเวลาเดียวกันอย่างไรในปัจจุบันนี้ไม่ได้ ดังนั้นสมาชิกของพรรค ก. ในลำดับที่ ๑ ถึง ๑๕ ต้องลาออกจากการเป็น ส.ส. และให้เลื่อนลำดับต่อไปขึ้นมาเป็น ส.ส. แทน อย่างไรก็ตาม หากมีการเปลี่ยนรัฐบาล ทั้งนายกรัฐมนตรี ทั้งรัฐมนตรีของพรรคที่ลาออกจาก Party List เพื่อไปเป็นรัฐบาลแล้วจะไม่สามารถกลับเป็น ส.ส. ในบัญชีรายชื่อได้อีก ต้องออกไปเป็นประชาชนธรรมดา

ส.ส.อีกประเภทหนึ่งคือ ส.ส.ที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน โดยในการเลือกตั้งจะแบ่งประเทศไทยออกเป็น ๔๐๐ เขต ยกตัวอย่างเช่น จังหวัดนครนายก ๒ เขตเลือกตั้ง จังหวัดยะลา ๓ เขตเลือกตั้ง ซึ่งเดิมนั้นเขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้แทนได้ ๑ คน ๒ คน หรือ ๓ คน แต่คราวนี้เป็นการเลือกตั้งแบบที่เรียกว่า one man one vote คือ แต่ละเขตมีผู้แทนราษฎรได้เพียง ๑ คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้แทนได้เพียง ๑ คนเท่านั้น สำหรับ ส.ส. ที่มาจากเขตเลือกตั้งนี้ ถ้าจะไปเป็นรัฐมนตรี ก็ต้องลาออกจาก ส.ส. และรัฐบาลต้องจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมขึ้นด้วย

ในเรื่องของคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ส่วนใหญ่ยังคงใช้คุณสมบัติเดิม ที่เพิ่มขึ้นมาคือมีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปหรือเทียบเท่าเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็ยังมีข้อยกเว้นให้ในบางเฉพาะกาลว่า ถ้ากรณีที่เป็นอดีต ส.ส. ถึงไม่จบปริญญาตรีให้สมัครได้ แต่จะไปเป็นรัฐมนตรีไม่ได้ เพราะคนที่จะเป็นรัฐมนตรีไม่ว่าจะเป็น Party List หรือ ส.ส. หรือบุคคลภายนอก ต้องจบปริญญาตรี

สำหรับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด หรือโดยการแปลงชาติมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๕ ปี มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่ต่ำกว่า ๙๐ วัน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิการเลือกตั้งสำหรับผู้ที่ไม่อยู่ในเขตเลือกตั้งของตนในวันเลือกตั้ง เช่น คนไทยที่อยู่ต่างประเทศก็สามารถลงคะแนนเลือกตั้งได้ ซึ่งความจริงก็เหมือนกับต่างประเทศอย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาเวลาเลือกประธานาธิบดี คนอเมริกันที่อยู่ในเมืองไทยก็สามารถลงคะแนนเลือกตั้งได้ แล้วก็ส่งกลับไปนับคะแนนที่อเมริกา ส่วนของไทยจะใช้วิธีการใดนั้นเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องกำหนดให้มีความชัดเจน เพราะเป็นสิทธิของประชาชนชาวไทยตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ในเรื่องวิธีการนับคะแนนเลือกตั้งนั้น จะใช้วิธีการต่างจากเดิมที่นับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้รวมนับในที่เดียวกันคือที่เขตเลือกตั้ง มี ๓๐๐ หน่วยก็มานับรวมกันที่เขตเลือกตั้งแต่ละเขต วิธีนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกว่าจะช่วยป้องกันการซื้อเสียง เพราะถ้านับที่แต่ละหน่วย หัวคะแนนหรือคนที่มีอิทธิพลจะสามารถเข็ดคะแนนได้ ถ้าไม่ได้คะแนนตามที่ตกลงกันได้ก็ไม่จ่ายเงิน เช่น หัวคะแนนในแต่ละหน่วยรับปากว่า ถ้าได้ ๓๐๐ คะแนน จะจ่าย ๕๐,๐๐๐ บาท ถ้าไม่ได้ ๓๐๐ ก็ไม่จ่าย แต่คราวนี้จะไปรับปากอย่างไรก็พิสูจน์กันไม่ได้ เพราะว่าเขามารวมกันทั้งหมดแล้วนับ อย่างไรก็ตาม การนับคะแนนและการประกาศผลการเลือกตั้งคงจะเสร็จสิ้นช้ากว่าเดิมนั่น เพราะว่าต้องรอหีบบัตรเลือกตั้งจากหน่วยต่าง ๆ มารวมกันแล้วนับทีเดียว

ทั้งนี้ การที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งระบบใหม่ขึ้น ทั้งในเรื่องคุณสมบัติของบุคคลที่เป็นผู้แทนของประชาชน ขั้นตอนและวิธีการต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง ก็เพื่อที่จะลดและขจัด การซื้อเสียงและเพื่อให้คนดีมีความสามารถมีโอกาสเข้ามาสู่ระบบการเมืองมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดี ต่อกระบวนการปฏิรูปทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศโดยรวม

สำหรับอำนาจหน้าที่ของรัฐสภานั้น มีหน้าที่หลัก ๓ ประการ กล่าวคือ ประการแรก หน้าที่ในการตรากฎหมายมาบังคับใช้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้นในบ้านเมือง ประการที่สอง หน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐโดยการตั้งกระทู้ถาม การยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และการควบคุมโดยคณะกรรมการของสภา และประการสุดท้าย หน้าที่ในการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ เช่น การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน การประกาศสงคราม การทำหนังสือสัญญากับต่างประเทศ

อำนาจหน้าที่ทั้งสามประการดังกล่าวล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับ ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของชาติ ซึ่งรัฐสภาของเราได้มีบทบาทอย่างสูงใน การพัฒนานโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ตั้งแต่ระดับนโยบายของรัฐบาลที่คณะรัฐมนตรี จะต้องแถลงต่อรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภารับทราบแนวนโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล และ ให้ฝ่ายนิติบัญญัติใช้เป็นแนวทางในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และที่ผ่านมา รัฐสภาก็ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาในการดำเนินการต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา เช่น อำนาจ หน้าที่ในการตรากฎหมาย ได้มีการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของกฎหมายต่าง ๆ ให้เหมาะ สมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลนั้น ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นระบบมาก ขึ้นทั้งในส่วนของพรรคฝ่ายค้านในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ รัฐบาล หรือการดำเนินงานของคณะกรรมการต่าง ๆ สำหรับอำนาจหน้าที่ในการ ให้ความเห็นชอบนั้น รัฐสภาได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนานโยบายความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภามากกว่า

วุฒิสภาชุดก่อน ๆ ไม่ใช่ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลในองค์กรสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญ เช่น คณะกรรมการ ปปช. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญของประเทศ ทั้งฝ่ายข้าราชการการเมือง ฝ่ายข้าราชการประจำ ตลอดจนผู้บริหารระดับสูงในองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญซึ่งก็เป็นความหวังว่าจะช่วยให้ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐตามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนจะเกิดผลในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใดนั้นคงต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นหัวใจสำคัญของความพยายามในการปฏิรูปทางการเมืองที่ได้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้

ขณะนี้เหลือเวลาประมาณ ๑๕ นาที จะเป็นการพูดคุยหรือซักถามกันนะครับ เชิญครับ

ถาม : ระหว่างการประชุมสภา สมาชิกมักจะพูดไม่ตรงประเด็น ทำให้เสียเวลาของสภาโดยเปล่าประโยชน์ จึงขอเรียนถามว่าจะมีมาตรการในการจำกัดเวลาในการพูดของสมาชิกได้หรือไม่

ตอบ : เท่าที่ผมทราบ รัฐสภาในต่างประเทศ เช่น ประเทศมาเลเซียจะมีการจำกัดเวลาในการพูด ไม่เกินคนละ ๕ นาที แต่ถ้าต้องการเวลามากกว่านั้นต้องแจ้งล่วงหน้าต่อประธานรัฐสภา ซึ่งจะอนุญาตได้เฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญเท่านั้น แต่ไม่เกิน ๑๕ นาที แต่สำหรับรัฐสภาไทยนั้น ข้อบังคับการประชุมสภาไม่ได้มีการกำหนดแน่นอนลงไป และในทางปฏิบัติคงแก้ไขข้อบังคับได้ยาก เพราะคนที่จะมีสิทธิแก้ไขข้อบังคับก็คือ ส.ส. ซึ่งย่อมจะไม่ยอมจำกัดสิทธิในการพูดของตัวเองอย่างแน่นอน เพราะเขาถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน ฉะนั้นแม้ว่าจะใช้เวลามากแต่ก็ทำไปเพื่อประโยชน์ของประชาชน

ถาม : ปัญหาในเรื่ององค์ประชุมไม่ครบ ของเรียนถามว่าถ้า ส.ส. ด้วยกันเองไม่ยอมแก้ไขข้อบังคับการประชุมให้มีความเคร่งครัดมากขึ้น ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน จะสามารถเข้าชื่อกันเสนอให้มีการแก้ไขข้อบังคับนั้นได้หรือไม่

ตอบ : ตามรัฐธรรมนูญนั้น ประชาชนสามารถเสนอกฎหมายได้เฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนหรือแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐเท่านั้น มิได้รวมถึงข้อบังคับต่าง ๆ ในวงงานของรัฐสภาด้วย

ถาม : ท่านเป็นผู้มีความจริงใจ จริงใจ นุ่มนวลและเด็ดขาด จึงขอเรียนถามท่านในฐานะที่ท่านเป็นประธานรัฐสภาที่สังกัดพรรคความหวังใหม่ซึ่งเป็นฝ่ายค้านว่า ท่านมีความหนักใจในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่เพียงใดและมีเคล็ดลับหรือแนวทางในการวางตัวอย่างไรในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งต่อไป

ตอบ : ผมขอเรียนอย่างนี้ครับว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผมปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบอย่างตรงไปตรงมา มีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงไม่ได้มีความหนักใจอะไร สำหรับแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งต่อไปคงยึดหลักปฏิบัติเหมือนเช่นที่ผ่านมาไม่ต้องเตรียมตัวอะไรเป็นพิเศษ

ถาม : การยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเป็นวิธีการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติในตรวจสอบการทำงานของฝ่ายรัฐบาลอย่างหนึ่ง แต่การอภิปรายไม่ไว้วางใจที่ผ่านมา ประชาชนค่อนข้างสับสน เพราะฝ่ายรัฐบาลเองกลับย้อนมาตรวจสอบฝ่ายค้านด้วย ฉะนั้นขอเรียนถามว่า ปัญหาตรงนี้ มีข้อบังคับใดของสภาผู้แทนราษฎรที่จะป้องกันการตรวจสอบย้อนกันไปย้อนกันมาอย่างนี้หรือไม่

ตอบ : โดยส่วนตัวแล้ว ผมเห็นว่าข้อบังคับหรือรัฐธรรมนูญนั้นให้โอกาสฝ่ายค้านในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ดังนั้นจึงควรจะปล่อยให้ฝ่ายค้านทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ เพราะการตรวจสอบพฤติกรรมของฝ่ายค้านนั้น รัฐบาลสามารถทำได้โดยอาศัยกลไกของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ หรือส่งเรื่องให้ ปปช. ทำการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม ไม่มีข้อบังคับใดที่กำหนดห้ามไว้อย่างชัดเจนคงต้องอาศัยจิตสำนึกของนักการเมืองเองและวิจารณ์ญาณของประชาชนเป็นสำคัญ

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอขอบคุณท่านทั้งหลายที่นั่งฟังด้วยความตั้งใจมาโดยตลอด หวังว่าการบรรยายของผมในวันนี้คงให้ข้อคิดและความเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อท่านทั้งหลายพอสมควร สวัสดีครับ

แนวทางการแก้ไขปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้*

ท่านประธานคณะกรรมการวิสามัญการศึกษาแก้ไขปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้
ของวุฒิสภา คณะกรรมการ ท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๔ ท่านผู้ว่า-
ราชการจังหวัด และท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญให้มากล่าวเปิดการสัมมนาและปาฐกถาพิเศษใน
เรื่อง "แนวทางการแก้ไขปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้" ในวันนี้ เนื่องจากผมเป็นคนหนึ่งที่
อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วก็ได้คลุกคลีกับปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้มานาน
พอสมควร ได้รับทราบถึงการแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้จากภาครัฐบาลและผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องมาโดยตลอด บางครั้งก็ได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการวิสามัญแก้ไขปัญหাজังหวัดชาย
แดนภาคใต้ของสภาผู้แทนราษฎรด้วย วันนี้ผมจึงรู้สึกยินดีเป็นพิเศษที่ท่านวุฒิสมาชิก ซึ่งถือว่าเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเป็นกลางทางการเมือง เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารราชการ
และด้านอื่น ๆ ได้หยิบยกเอาประเด็นปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้มาพิจารณาศึกษาเพื่อที่
จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาลำนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดี

ผมมีความเชื่อมั่นว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการแก้ไขปัญหাজังหวัด
ชายแดนภาคใต้ เพราะเป็นการศึกษาจากผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างแท้จริง ตั้งแต่ท่าน
ประธานคณะกรรมการ ซึ่งท่านเคยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมการ
ปกครอง และผู้ว่าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาก่อน นอกจากนี้กรรมการท่านอื่น ๆ ที่
มาจากกองทัพ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายการเมือง และนักวิชาการ จึงนับว่าเป็นการศึกษาที่เจาะลึก

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาเรื่อง "แนวทางการแก้ไขปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้" เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

โดยผู้ทรงคุณวุฒิมากกว่ารายงานการศึกษาฉบับอื่น ๆ ประกอบกับการดำเนินงานของคณะกรรมการชุดนี้เป็นไปอย่างรอบคอบ ไม่ได้มีการเร่งรัดให้ต้องยุติการศึกษาภายในกำหนดเวลาเท่านั้นเท่านั้น แล้วก็ได้ศึกษาในขณะที่สถานการณ์กำลังรุนแรงขึ้น มิเช่นนั้นแล้วอาจจะทำให้การศึกษาไม่ครอบคลุมทุกประเด็น ซึ่งอาจจะทำให้ผลการศึกษาเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริงได้

ผมได้รับทราบว่าการศึกษาปัญหาและการเก็บข้อมูลของคณะกรรมการชุดนี้ นอกจากจะมีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลแล้ว คณะกรรมการยังได้ลงในพื้นที่ด้วยตนเองหลายครั้ง มีการเชิญคนที่ให้ข้อมูลทั้งทางตรงและทางลับ เพราะบางคนไม่ยอมให้ข้อมูลทางตรง ท่านก็เชิญมาเป็นการลับที่เขาสามารถเปิดอกพูดคุยได้ ซึ่งส่วนใหญ่ที่เชิญมานั้นก็เป็นประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่เกิดปัญหา และในวันนี้ท่านก็นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นนั้นเพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่ายังมีสิ่งใดที่ขาดตกบกพร่องหรือต้องศึกษาเพิ่มเติม

ความจริงแล้วปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ที่ผ่านมามีการศึกษาจากหลายส่วน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แต่เป็นการศึกษาข้อมูลเฉพาะด้าน เช่น ถ้าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงก็จะพูดถึงเรื่องขบวนการก่อการร้ายกลุ่มต่าง ๆ ถ้าเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาก็จะพูดถึงเรื่องความต้องการครูหรือหลักสูตรต่าง ๆ ถ้าเป็นข้อมูลของสภาพสังคม ก็จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น สลัมเหลียมเศรษฐกิจ โดยยังไม่มีการศึกษาที่เป็นกรายงานภาพรวมและครอบคลุมถึงปัญหาทั้งหมด ซึ่งผมคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการแก้ไขปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือการแก้ปัญหาอื่น ๆ ของบ้านเมือง เพราะผู้ที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาต้องมองเห็นภาพรวมของปัญหาทั้งหมดเสียก่อน ถ้าหากว่าไปมุ่งแต่การแก้ปัญหาด้านใดด้านหนึ่ง ก็อาจจะมีผลกระทบต่อปัญหาด้านอื่น ๆ เพราะฉะนั้นผมจึงอยากจะให้ข้อมูลการศึกษาของคณะกรรมการชุดนี้เป็นข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้านทั้งในด้านกว้างและด้านลึก เพื่อให้ใครก็ตามที่จะทำหน้าที่ดูแลหรือแก้ไขปัญหาสามารถมองเห็นปัญหาในภาพรวมได้ บางทีถ้าเราต่างคนต่างแก้ปัญหาคนละจุด หรือปัญหาบางปัญหา ถ้าเราศึกษาเพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ อาจจะทำให้เกิดความสำเร็จซ้ำกว่าที่ควร

ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาการขาดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านมามีการศึกษาว่ามีเปอร์เซ็นต์การขาดการศึกษาเท่านี้เท่านี้ รัฐบาลก็แก้ปัญหาโดยการเปิดมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเพิ่มขึ้น ถ้าเป็นการศึกษาเพียงครั้ง ๆ กลาง ๆ ไม่ลึกไปถึงว่าสร้างสถานศึกษาแล้ว มีคนในพื้นที่เข้าเรียนมากน้อยแค่ไหนเท่าไรก็จะเป็นการเพิ่มจำนวนสถานศึกษาและบุคลากรเท่านั้น แต่ถามว่าการสร้างสถานศึกษาดังกล่าวจะทำให้ปัญหาการขาดการศึกษาของคนในพื้นที่หมดไปหรือไม่ คำตอบก็คือปัญหานั้นยังอยู่ ซึ่งเท่ากับว่าเราไม่ได้ศึกษาปัญหาอย่างครอบคลุมทั้งหมดหรือปัญหาทางด้านการเมืองการปกครองที่เกิดจากความหวาดระแวง ความไม่ไว้วางใจต่อกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ด้วยกันเองที่มีความแตกต่างกันในเรื่องศาสนา รวมทั้งเจ้าหน้าที่บ้านเมือง การแก้ปัญหาให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริงนั้นต้องพิจารณาว่าทำอย่างไรจะให้คนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องศึกษาว่า ในแต่ละขั้นตอนของการแก้ปัญหานั้นมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแค่ไหนอย่างไร จึงจะสามารถมองเห็นปัญหาและสามารถหาแนวทางการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

เพราะฉะนั้นผมจึงขอข้าย้ำว่า การแก้ไขปัญหาให้บรรลุผลสำเร็จนั้น ต้องเป็นการศึกษาที่ครอบคลุมทุกด้านและเป็นการเจาะลึกไปถึงต้นตอและสภาพแวดล้อมของปัญหา สำหรับปัญหาชายแดนภาคใต้นั้นเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน เพราะมีความเกี่ยวข้องกับนโยบายอื่น ๆ ของรัฐบาลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายต่างประเทศ เนื่องจากเป็นบริเวณชายแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ถ้าหากนโยบายของเราตรงนี้ไม่สอดคล้องกันแล้ว นอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาความไม่สงบภายในประเทศแล้ว ยังอาจทำให้เกิดปัญหาระหว่างประเทศอีกด้วย ผมจึงเห็นว่าการแก้ปัญหาให้สำเร็จได้เต็มรูปแบบนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา และเป็นข้อมูลที่ครบวงจร ซึ่งมาจากการศึกษาอย่างครอบคลุมประเด็นปัญหาทั้งหมดและต้องเจาะลึกพอสมควร

ผมรู้สึกชื่นชมที่ได้เห็นคณะกรรมการการของวุฒิสภามีความตั้งใจจะทำงานแก้ปัญหาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ไม่ใช่ทำเพราะมีหน้าที่ที่ต้องทำหรือเพราะมีใครใช้ให้ทำเท่านั้น แม้แต่งบประมาณของการทำงานของคณะกรรมการชุดนี้ ท่านก็ได้กังวลว่ามึงงบประมาณจากสภาหรือไม่ เท่าที่ผมทราบ บางครั้งท่านก็ใช้เงินของคณะกรรมการเอง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจริงใจที่จะแก้ไขปัญหาให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริง

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหา ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ณ บัดนี้ ในโอกาสนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการ วิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านรวมทั้งท่านทั้งหลายที่มาร่วมสัมมนาในวันนี้ และขออวยพรให้การสัมมนาในวันนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ขอขอบคุณครับ

การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม*

ท่านประธานคณะกรรมการการพลังงานและสิ่งแวดล้อม คุณพินิจ จันทรสุนทร
ท่านประธานคณะกรรมการสมาชิกสภาเยาวชนเพื่ออนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการ
และท่านสมาชิกสภาเยาวชนที่รักทุกท่าน

ในนามของรัฐสภา ผมมีความยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสต้อนรับคณะผู้แทน
เยาวชนเพื่ออนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในวันนี้ และต้องขออภัยเยาวชนที่รักทุกท่านที่ได้ให้
การต้อนรับท่านในห้องโถงของรัฐสภาแห่งนี้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่รัฐสภาของเรา
อยู่ระหว่างการซ่อมแซมและปรับปรุงเพื่อเตรียมที่จะเปิดสมัยประชุมในวันที่ ๒๔ เดือนนี้ และเป็น
การซ่อมแซมครั้งใหญ่เพื่อที่จะรองรับสมาชิกรัฐสภาซึ่งจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม จึงต้องขอ
อภัยทุกท่านในความไม่สะดวกดังกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผมรู้สึกยินดีและต้องขอขอบคุณที่หลายหน่วยงานหลายองค์กรได้ร่วมมือกันจัด
กิจกรรมสมาชิกสภาเยาวชนแห่งชาติเพื่ออนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมหรือโครงการ
รุ่งอรุณขึ้น นับเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนของเราได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้าง
ประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งสร้างประสบการณ์ชีวิตที่ดีให้กับเยาวชน
ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ เพราะเยาวชนในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เยาวชนที่ดีมี
คุณธรรมในวันนี้ก็ย่อมจะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณธรรมในวันข้างหน้า ผู้ใหญ่ซึ่งกำลังรับผิดชอบ
ครอบครัวบ้านเมืองในขณะนี้ ไม่ว่าจะเป็นคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภา หรือฝ่ายตุลาการ
ก็ย่อมจะต้องมีอายุมากขึ้น และต้องวางมือจากภาระหน้าที่ที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ผู้ที่จะ

* คำกล่าวต้อนรับและให้โอวาทแก่สมาชิกสภาเยาวชนแห่งชาติเรื่อง "การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม" ในโอกาสเข้าเยี่ยมชมรัฐสภา
เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ ณ อาคารรัฐสภา

เข้ามาสืบทอดภาระเหล่านี้ในวันข้างหน้าก็คือเยาวชนในวันนี้นั่นเอง เพราะฉะนั้นการที่เยาวชนได้เตรียมการสำหรับความรับผิดชอบที่ดีสำหรับวันข้างหน้านั้นก็ย่อมจะทำให้ผู้ใหญ่ในวันนี้มีความมั่นใจว่าบ้านเมืองของเราในวันข้างหน้าก็คงจะมีอนาคตที่ดีด้วย

รัฐสภาที่พวกเราทั้งหลายได้มาเยี่ยมชมในวันนี้เป็นสถาบันการปกครองหลักสถาบันหนึ่งของประเทศไทยซึ่งมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติแทนประชาชน ๖๐ ล้านคน ในการดูแลการออกกฎหมายเพื่อความเป็นธรรมต่อพี่น้องประชาชน ดูแลรักษาสีทธิเสรีภาพของประชาชน ควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ตลอดจนดูแลการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินซึ่งเป็นเงินภาษีของประชาชน รวมทั้งในเรื่องที่ทำนทั้งหลายกำลังให้ความสนใจ นั่นคือเรื่องการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมก็เป็นเรื่องที่รัฐสภาให้ความสนใจ

รัฐสภาของเราก็มีคณะกรรมการการที่รับผิดชอบในเรื่องพลังงานและสิ่งแวดล้อมโดยตรงคือคณะกรรมการการพลังงานและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปี ๒๕๔๒ อันเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษาหรือ ๖ รอบ รัฐสภาไทยจะเป็นเจ้าภาพในการประชุมรัฐสภาเอเชียและแปซิฟิกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมในเดือนพฤศจิกายนนี้ที่จังหวัดเชียงใหม่ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยของเราได้ให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันจึงได้จัดมีการประชุมนี้ขึ้น

ผมคิดว่าเยาวชนทั้งหลายและสมาชิกรัฐสภานั้นมีความเห็นตรงกันว่า การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการตั้งแต่วันนี้ เพื่อที่เราจะได้มีพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ดีสำหรับคนรุ่นต่อ ๆ ไป ซึ่งเยาวชนอย่างพวกเราทั้งหลายนี้เองจะเป็นกำลังสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ให้คงอยู่กับประเทศของเราสืบไป

นอกจากการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมแล้ว เยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ควรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ในวันที่ผมจึงถือโอกาสแจกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สำหรับเยาวชนทุกคนเพื่อจะได้ไปอ่านและทำความเข้าใจถึงความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเรา ตลอดจนสิทธิหน้าที่ของประชาชนคนไทยในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และผมขอมอบรัฐธรรมนูญจำลองให้แก่ประธานคณะกรรมการสมัชชาเยาวชนเพื่อเป็นที่ระลึกสำหรับการมาเยี่ยมชมรัฐสภาครั้งนี้ด้วย

ในโอกาสที่พวกเราได้เข้ามาเยี่ยมรัฐสภาในวันนี้ ผมอยากจะฝากข้อคิดที่สำคัญสำหรับเยาวชนทั้งหลาย ๓ ประการด้วยกันคือ

ประการแรก คือปัญหายาเสพติดให้โทษซึ่งกำลังแพร่ระบาดมากในหมู่เยาวชนของเรา ซึ่งผมคิดว่าถ้าจะให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการรณรงค์และต่อต้านเรื่องนี้โดยลำพังคงจะไม่สำเร็จ แต่คนทั้งชาติจะต้องช่วยกันขจัดศัตรูที่ร้ายกาจซึ่งทำลายชาติบ้านเมืองของเรา โดยเฉพาะเยาวชนทั้งหลาย บางคนไม่ทราบโทษก็ไปหลงระเหิงในสิ่งเหล่านี้ ก็อยากจะฝากให้สมัชชาเยาวชนว่านอกจากจะอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมแล้วควรจะช่วยกันดูแลในเรื่องนี้ด้วย เพราะถ้าเรามีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีพลังงานใช้อย่างพอเพียง แต่คนของเรามีสุขภาพจิตไม่ดี สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงเพราะติดยาเสพติดแล้วก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่ผมอยากจะฝากพวกเราไว้ ถ้ามีการประชุมหารือกันก็อยากจะฝากให้พวกเราช่วยกันคิดว่า ในฐานะที่เป็นเยาวชน เราจะมีบทบาทในรณรงค์แก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร

ประการที่ ๒ ในเรื่องของคุณธรรมก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะหากคนในสังคมของเรานั้นมีแต่คนเก่งแต่ขาดคุณธรรมก็ย่อมจะไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม สิ่งที่เราสมัชชาเยาวชนกำลังทำในวันนี้คือการร่วมกันทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองก็คือว่าเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องที่ดี นอกจากนี้ยังมีคุณธรรมอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น การ

กตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณ การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมของศาสนาที่เรานับถือ การช่วยกันรักษาวัฒนธรรมของชาติให้ยั่งยืนสืบไป ซึ่งเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าควรจะตระหนักและปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่พร้อมทั้งความรู้และเป็นผู้มีคุณธรรมด้วย

ประการสุดท้าย ผมเห็นด้วยกับท่านทั้งหลายว่าทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าไม้ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนของพลังงานของชาตินั้นเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งที่ประเทศของเรามีอยู่ ถ้าเราไม่รู้จักใช้และอนุรักษ์สิ่งเหล่านี้ไว้ ในวันข้างหน้าเราจะต้องได้รับความเดือดร้อนอย่างแน่นอน เพราะเราไม่สามารถจะจัดหาทดแทนทรัพยากรเหล่านี้ได้โดยง่าย ผมจึงขอฝากไว้ว่าในฐานะเยาวชนนั้น เราจะต้องช่วยกันดูแลและเอาใจใส่กันอย่างจริงจัง

ผมต้องขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนร่วมในการสัมมนาสมัชชาเยาวชนแห่งชาติในวันนี้อีกครั้งหนึ่ง และขอขอบคุณพวกเราทั้งหลายที่ได้ให้เกียรติมาเยี่ยมชมรัฐสภาในวันนี้ ถ้ามีอะไรที่ขาดตกบกพร่อง ผมในฐานะประธานรัฐสภาต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผมขออวยพรให้พวกเราทั้งหลายมีความสุข มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงและเดินทางกลับไปยังภูมิลำเนาโดยสวัสดิภาพ และนำสิ่งที่ดีงามที่ได้รับจากการมาประชุมสัมมนาครั้งนี้กลับไปเผยแพร่ให้เพื่อนเยาวชนในท้องถิ่นได้รับทราบ เพื่อประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองต่อไป และขอให้การจัดการสัมมนาสมัชชาเยาวชนแห่งชาติเพื่ออนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในครั้งนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของผู้จัดทุกประการ

การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย

ต้นศตวรรษหน้า*

ท่านประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ท่านเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ท่านผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพนับถือทุกท่าน

ในอีกไม่กี่วันข้างหน้าก็เป็นวาระที่มีความสำคัญสำหรับคนทั่วโลก นั่นคือศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นศตวรรษและปีที่มีความหมายพิเศษสุดสำหรับมนุษยชาติในขณะนี้ เพราะจะเป็นศตวรรษที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี วัฒนธรรม เศรษฐกิจและอื่น ๆ อย่างมหาศาล รวมทั้งแนวความคิดของศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งเป็นศตวรรษที่โลกกำลังก้าวเข้าสู่พันปีที่ ๓ อนาคตของโลกทั้งหมดรวมทั้งสังคมไทยกำลังจะไปสู่ช่วงเวลานั้นด้วยเช่นกัน ปีคริสตศักราช ๒๐๐๐ คงจะเป็นเหมือนแม่เหล็กที่จะดึงดูดมวลมนุษยชาติ และเป็นพลังอันมหาศาลที่กระตุ้นให้ผู้คนทั่วโลกได้ตื่นตัว ตลอดจนปรับเปลี่ยนทุกสิ่งทุกอย่างทั้งค่านิยม ทัศนคติ แนวความคิดของบุคคล องค์กร และสถาบันไปสู่มิติใหม่แห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงนี้คงจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในพริบตาเช่นมายากล แต่คงจะต้องค่อย ๆ เปลี่ยนไปในระยะเวลาที่สมควร นั่นคือภายในเวลา ๑ ปี ๒ ปี ๕ ปี ๑๐ ปี หรือบางอย่างก็อาจจะต้องใช้เวลาช้านกว่านั้น สิ่งที่ผมอยากจะเรียนต่อที่ประชุมนี้คือ การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกที่กำลังจะเกิดขึ้นนั้น มีอะไรบ้างที่เราควรจะคำนึงถึงและเราควรจะเตรียมตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ อย่างไร

* คำบรรยายพิเศษเรื่อง "การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยต้นศตวรรษหน้า" จัดโดยสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ โรงแรมรอยัลคลิฟฟ์ พัทยา

ประการที่ ๑ สังคมโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมในรอบหลายศตวรรษที่ผ่านมา และจะมีการเปลี่ยนแปลงไปต่อไปเพื่อเข้าสู่สังคมสารสนเทศ เช่นเดียวกับที่ท่านดอกเตอร์ไตรรงค์ สุวรรณคีรี รองนายกรัฐมนตรี กล่าวเมื่อสักครู่ว่า สังคมสารสนเทศนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของเรามากขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ประเทศอุตสาหกรรมคงจะอยู่กับอุตสาหกรรมดั้งเดิมแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้เพราะเป็นการไม่พอเพียงอีกต่อไป จะต้องก้าวไปสู่สิ่งที่เรียกว่า สังคมสารสนเทศ

ประการที่ ๒ สังคมโลกในศตวรรษที่ ๒๑ นั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่เทคโนโลยีขั้นสูงมากยิ่งขึ้นที่เรียกว่าสุนทรียสัมผัสคือจะเป็นการสัมผัสเทคโนโลยีเล็ก ๆ สัมผัสได้แล้วก็ก้าวไปสู่ทั่วโลก

ประการที่ ๓ สังคมโลกคงจะเปลี่ยนแปลงไปจากเศรษฐกิจภายในหรือเศรษฐกิจแห่งชาติเข้าสู่เศรษฐกิจสากลหรือเศรษฐกิจของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจก็จะเปลี่ยนแปลงจากที่เคยคิดว่าจะทำอะไรในระยะสั้นเช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีระยะเวลา ๕ ปีนั้นอาจจะไม่พอเพียง เพราะเป็นช่วงเวลาที่สั้นเกินไปที่จะเห็นผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นคงจะต้องเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาวแทนที่จะเป็น ๕ ปี จะต้องเป็น ๑๐ ปี ๑๕ ปี หรือมากกว่านั้น

ประการที่ ๔ การเมืองการปกครองนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากการที่ศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นต่าง ๆ มากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งคุณภาพและประสิทธิภาพของการปกครองแบบกระจายอำนาจนั้นจะต้องดีขึ้นกว่าการรวมศูนย์อำนาจอย่างแน่นอน

ประการที่ ๕ การช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสถาบันต่าง ๆ ก็คงจะต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่การช่วยเหลือตนเองเป็นหลัก

ประการที่ ๖ การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนจะต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น กล่าวคือแทนที่จะเลือกผู้แทน แล้วผู้แทนมีอำนาจทุกสิ่งทุกอย่างนั้นคงจะไม่ใช่แล้ว ทั้งนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่กำหนดแนวทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้นในทุกระดับ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและถอดถอนนักการเมืองด้วย นี่ก็เป็นการมีส่วนร่วมของประชาธิปไตยแบบใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่เราคาดหวังว่าจะต้องทำให้ได้

ประการสุดท้าย ผมขอสนับสนุนความเห็นของนายแพทย์ประเวศ วะสี ที่ว่า ต่อไปนี้รูปแบบของการเลือกแทนที่จะเป็นการเลือกระหว่างสิ่ง ๒ สิ่ง เช่น ดำกับขาว สูงกับต่ำ แต่จะเป็นการเลือกที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นและต้องอาศัยปัจจัยหลายประการเข้ามาช่วยในการตัดสินใจในการเลือกแต่ละอย่าง

ทั้งหมดนี้เป็นตัวอย่างของความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๒๑ ที่กำลังจะมาถึงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้คนที่จะได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงก็คือคนที่รู้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงและได้เตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงไว้ล่วงหน้า เช่น เหมือนกับที่เรามาพักยา ถ้ารู้ว่าอากาศหนาวก็เตรียมเสื้อกันหนาวมาใส่ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย โอกาสที่จะเกิดโรคภัยไข้เจ็บจากอากาศที่หนาวเย็น ได้แก่ โรคทางเดินหายใจต่าง ๆ ก็จะลดน้อยลงเพราะเรามีการเตรียมตัวล่วงหน้า

การสัมมนาใน ๒ วันนี้เราก็ได้ฟังทัศนะจากนักวิชาการ นักปราชญ์ นักคิดที่ได้มาระดมความคิด ช่วยกันวิเคราะห์แนวโน้มของสังคมโลกและสังคมไทยที่จะเกิดขึ้น ซึ่งผมคิดว่าถ้าเราได้รับฟังข้อเสนอแนะเหล่านี้แล้วมาช่วยกันคิดต่อสานต่อในรายละเอียดที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ก็จะทำให้สังคมไทยเรานั้นสามารถจะรับมือจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีสติ อันเป็นการสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงให้กับสังคมได้ระดับหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจเป็นโอกาสดีสำหรับคนบางคน และอาจเป็นโอกาสที่เลวร้ายสำหรับคนบางคน ดังที่ผมได้กล่าวว่าการคาดการณ์และการเตรียมตัวที่ดีแทนที่จะผละหนีกัย่อมจะทำให้คน ๆ นั้นมีโอกาสที่ดีกว่า และในทางตรงข้ามสำหรับคนที่ยังคิดจะอยู่แบบเดิม ๆ ไม่ยอมที่จะเปลี่ยนแนวความคิดและการปฏิบัติ ปัญหาหรือวิกฤตการณ์ต่าง ๆ กัย่อมจะเกิดขึ้นกับบุคคลผู้นั้นและสังคมนั้นอย่างแน่นอน

มีคำถามที่น่าสนใจสำหรับการสัมมนาของเราในวันสุดท้ายนี้ว่า ประเทศไทยและสังคมไทยได้ดำเนินการในเรื่องการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งระยะสั้นและระยะยาวไว้สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร ซึ่งคำถามนี้คงจะไม่ใช่เรื่องของหนึ่งผู้ใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นเรื่องของทั้งระบบของประเทศ หลายท่านอาจจะบอกว่าเรามีแผนในหลาย ๆ แผนอยู่แล้ว เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการเมือง แผนปฏิรูปการศึกษา แผนปฏิรูประบบราชการ แผนการกระจายอำนาจ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยเรามีแผนหลาย ๆ แผนไม่น้อยกว่าประเทศอื่น แต่ถามว่าเมื่อเราได้นำแผนไปสู่การปฏิบัติมันเกิดประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนอย่างไร อันนี้เป็นความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารโดยตรง อย่งไรก็ตาม ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลนั้นมีที่มาจากทางการเมืองซึ่งอย่างที่พวกเราทราบกันดีว่าการเมืองของเรายังมีปัญหามากมาย ดังนั้นการที่จะดูแลแผนเหล่านั้นให้เกิดประสิทธิภาพกัย่อมจะเป็นไปได้ลำบากอย่างยิ่ง

โดยส่วนตัวแล้ว ผมไม่เชื่อคำกล่าวที่ว่า นักการเมืองไม่จำเป็นต้องเก่งเพราะเป็นผู้เพียงกำหนดนโยบายให้ข้าราชการประจำปฏิบัติ เพราะถ้าเป็นผู้ที่ไม่รู้จริงแล้วจะสามารถควบคุมดูแลการนำนโยบายไปอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร นักการเมืองในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมแผนและดูแลฝ่ายปฏิบัตินั้นจำเป็นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง นอกจากมีความรู้ความสามารถแล้ว นักการเมืองที่ดีนั้นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และที่สำคัญคือต้องมีความกล้าหาญด้วย ซึ่งผมคิดว่าเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในช่วงที่ประเทศกำลังเผชิญวิกฤต ดังจะเห็นได้ว่าเรามีแผนการพัฒนาการบินหรือโครงการสนามบิน

หนองงูเห่ามาเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่เรายังทำไม่สำเร็จ เรามีแผนปฏิรูประบบราชการมาเป็นเวลานาน ๑๐ ปี ในช่วง ๕ - ๖ รัฐบาล ก็ยังทำไม่ถึงไหน ไม่ใช่เพราะขาดวิสัยทัศน์ แต่เป็นเพราะผู้บริหารขาดความกล้าหาญในการตัดสินใจ ขอให้ดูตัวอย่างประเทศจีน เมื่อนายกรัฐมนตรี จูหลงจี เข้ามาบริหารประเทศ เขาตั้งเป้าหมายว่าภายในเวลา ๓ ปี รัฐบาลจีนจะต้องปฏิรูประบบราชการทั้งระบบและได้มีการดำเนินการอย่างจริงจังดังที่พวกเราได้ทราบกันดีแล้ว ซึ่งผมมีความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปใด ๆ ต้องมีทั้งคนพอใจและไม่พอใจและบางครั้งก็จะต้องมีความเจ็บปวดบ้างเป็นธรรมดา ทั้งนี้หากขาดความกล้าหาญของผู้นำแล้วไม่มีทางเกิดการปฏิรูปอย่างแท้จริงได้ หรือถ้าได้ก็ซ้ำเกินไปจนไม่ทันเหตุการณ์

ยกตัวอย่างดังที่ท่านอมตยา เชน ได้กล่าวเมื่อช่วงเช้านี้ว่า ประเทศญี่ปุ่นได้ปฏิรูปให้คนรู้หนังสือมากขึ้น ซึ่งในช่วงแรกของการปฏิรูปการศึกษาญี่ปุ่นนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นกล้าที่จะทุ่มเทงบประมาณถึง ๔๐ เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณแผ่นดินเพื่อที่จะทำให้การศึกษาของญี่ปุ่นดีขึ้น และผลที่ได้รับก็คือคนญี่ปุ่นมีการศึกษาดีขึ้นจริงและยังดีกว่าประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกาด้วย

ในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษานี้คงจะสอดคล้องอีกเช่นเดียวกับที่รองนายกรัฐมนตรี กล่าวเมื่อสักครู่ว่า สิ่งที่เราจะต้องทำและทำอย่างเร่งด่วนเพื่อที่จะรองรับจากการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ข้างหน้า นั่นก็คือการปฏิรูปการศึกษา หากเรามีความกล้าหาญในการเริ่มดำเนินการอย่างจริงจังและใช้งบประมาณตามที่คิดว่าควรจะเป็นแล้ว การปฏิรูปการศึกษาของไทยก็ไม่ควรจะช้าไปกว่า ๒ ปี เพื่อจะได้รองรับการปฏิรูปทางการเมืองอันจะนำไปสู่การปฏิรูปด้านอื่น ๆ ด้วย ซึ่งผมคิดว่าความพร้อมทางด้านการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

สิ่งที่ควรคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ การหลีกเลี่ยงความเป็นไปของสังคมภายนอกเพราะสังคมปัจจุบันนี้ไม่ใช่เฉพาะสังคมของประเทศเท่านั้น หากแต่เป็นสังคมของโลก ดังนั้นการดำเนินการใด ๆ ควรสอดคล้องกับความเป็นไปของสังคมโลก อย่างเช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติเดิมที่เราทำไว้นั้น เป็นการกำหนดเอาประเทศไทยเป็นหลัก แล้วก็คิดว่าเราจะทำอะไรบ้างกับประเทศไทยของเรา ซึ่งถ้ายังคงเป็นเช่นนี้ต่อไปโดยไม่สนใจว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร คู่แข่งของเราอยู่ที่ไหน แผนพัฒนาดังกล่าวคงจะเป็นแผนพัฒนาที่ไม่สามารถจะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นข้างหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประเทศไทยคือส่วนหนึ่งของสังคมโลก ความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของสังคมโลกจะต้องมากระทบต่อการวางแผนของเราอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราที่จะต้องเอาใจใส่และติดตามสถานการณ์ความเป็นไปของโลกภายนอกด้วย

นอกจากนี้ผมคิดว่าแผนการพัฒนาต่าง ๆ นั้น คงจะต้องพูดถึงเรื่องประชาชนมากกว่าเรื่องของรัฐ พูดถึงเรื่องประชาคมมากกว่าเรื่องของรัฐบาล เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเดิมในแผนนั้นกำหนดว่ารัฐต้องทำอะไรบ้าง รัฐจะต้องมีงบประมาณเน้นสำคัญในเรื่องอะไร แต่ต่อไปนี้รัฐจะต้องลดบทบาทลงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในเรื่องบทบาทของรัฐในสังคมโลกปัจจุบัน ประชาคมในท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทมากขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไปนั้นคงจะต้องเน้นเรื่องประชาคมให้มากกว่าเรื่องของรัฐ งบประมาณจะต้องกระจายไปยังท้องถิ่นมากกว่าอยู่ที่ส่วนกลาง

ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่ผมคิดว่าเราควรคำนึงถึงสำหรับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ดันศตวรรษหน้า ผมขอจบเพียงเท่านี้ ขอขอบคุณครับ

๕. คำบรรยายและปฏิญญาพิเศษของประธานรัฐสภา
ด้านการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ความรู้เรื่องรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่*

ท่านผู้บัญชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารบกทุกท่าน

ในนามของรัฐสภา ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ท่านผู้บัญชาการและคณาจารย์ ได้นำนักศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารบกซึ่งถือว่าเป็นมันสมองและเป็นกำลังสำคัญของกองทัพ มาเยี่ยมชมรัฐสภาและรับฟังบรรยายสรุปจากผมในวันนี้

รัฐสภาเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีหน้าที่หลัก ๓ ประการคือ การตรากฎหมาย การควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร และการให้ความเห็นชอบในกิจการสำคัญของประเทศ

สำหรับองค์ประกอบของรัฐสภานั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยแบ่งออกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน และสมาชิกวุฒิสภา จำนวน ๒๐๐ คน และยังได้กำหนดให้สมาชิกของทั้งสองสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนโดยได้กำหนดวิธีการเลือกตั้งที่ต่างไปจากระบบเดิม ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการสำคัญในการปฏิรูประบบการเลือกตั้งผู้แทนของไทย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมือง กล่าวคือ

* คำบรรยายสรุปแก่นักศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารบก เรื่อง "ความรู้เรื่องรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่" ในโอกาสเข้าเยี่ยมชมรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ณ อาคารรัฐสภา

ในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรนั้น ประกอบไปด้วย ส.ส. ๒ ประเภทคือ ส.ส.ที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน และ ส.ส.ที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๐๐ คน สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือ one man one vote นั้น ยกตัวอย่างเช่น กรุงเทพมหานคร มี ส.ส. ได้ ๓๙ คน ก็แบ่งเป็นเขตต่าง ๆ ๓๙ เขต แต่ละเขตมี ส.ส. ได้เพียง ๑ คน คือคนที่ได้คะแนนเป็นที่ ๑ โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๑ คน จะเลือกผู้แทนได้ ๑ คน เท่านั้น เพราะฉะนั้นก็ถือว่าทุกคนมีสิทธิเท่ากัน ไม่ใช่บางเขตได้ ๑ คน บางเขตได้ ๓ คน เหมือน การเลือกตั้งที่ผ่าน ๆ มา ซึ่งตามความเห็นของผม ผมคิดว่าวิธีนี้จะช่วยลดการซื้อเสียงให้น้อยลง ได้ เพราะเมื่อประชาชนมีโอกาสเลือกได้เพียงคนเดียว ระหว่างคนที่เขารักและมีความผูกพัน กับ เงิน ๕๐๐ บาท ๑,๐๐๐ บาท เขาจะยอมแลกหรือไม่ ผมเชื่อว่าจิตใจของมนุษย์เรา ถ้ามีความรัก ถ้ามีความนับถือ เงินเท่าไรก็ซื้อไม่ได้ แต่ในการเลือกตั้งระบบเดิม เขตเลือกตั้งหนึ่งมี ส.ส. ได้ ๓ คน บางทีเขามีความผูกพันเพียงคนเดียว หรือ ๒ คน เพราะฉะนั้นเหลืออีกคนหนึ่ง ใครให้เงินก็ ไปลงคะแนนให้คนนั้น แต่ต่อไปนี้ประชาชนต้องซังน้ำหนักกันมากขึ้น ทำให้เงินมีความหมาย น้อยลง เป็นการเปิดโอกาสให้คนดีมีความสามารถแต่ไม่มีเงินมีโอกาสได้รับเลือกตั้งได้มากขึ้น

สำหรับผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ หรือ Party List นั้น พรรค การเมืองจะต้องรายชื่อสมาชิกพรรคจำนวนไม่เกิน ๑๐๐ คน แต่ไม่ได้หมายความว่าให้ประชาชน ไปกว่าใน ๑๐๐ คน ชอบพรรคนี้ ๕ คน พรรคนั้น ๕ คน ให้ครบ ๑๐๐ คน ไม่ใช่อย่างนั้น วิธี การเลือกตั้งคือในวันเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะได้บัตรเลือกตั้ง ๒ ใบ ๆ หนึ่งสำหรับการเลือกตั้ง แบบแบ่งเขตเบอร์เดียว และอีกใบหนึ่งสำหรับการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดูรายชื่อสมาชิกของพรรคการเมืองต่าง ๆ ใน Party List แล้วในภาพรวมชอบพรรคไหนก็ลง คะแนนให้พรรคนั้น คะแนนที่แต่ละพรรคได้ทั้งหมดจะไปรวมกันทั่วประเทศ แล้วคิดเป็นอัตราส่วน ว่าแต่ละพรรคจะได้ที่นั่งของสมาชิกผู้แทนราษฎรเท่าไรเป็นสัดส่วนใดใน ๑๐๐ ที่นั่ง สมมุติว่าทั้ง ประเทศมีคะแนน Party list ทั้งหมด ๑๐ ล้านคน ๑๐ ล้านคนต้องถือว่าเป็น Percentage ก็คือ ๑๐๐ คน สมมุติว่าพรรคประชากรไทยได้ ๑ ล้านคะแนน ๑ ล้านคะแนนจาก ๑๐ ล้านคน เท่ากับ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ๑๐ เปอร์เซ็นต์ของ ๑๐๐ คนก็คือ ๑๐ คน พรรคประชากรไทยก็จะได้ ส.ส. แบบ บัญชีรายชื่อ ๑๐ คน เรียงลำดับตามบัญชีรายชื่อของพรรค

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ระบบการเมืองมีความสุจริตและชอบธรรมในการใช้อำนาจ กล่าวคือ

ประการแรก รัฐธรรมนูญกำหนดห้ามรัฐมนตรีเป็น ส.ส. ในขณะเดียวกัน หาก ส.ส. คนใดได้เป็นรัฐมนตรี ไม่ว่าจะ เป็น ส.ส. ที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือบัญชีรายชื่อพรรค ต้องลาออกจากการเป็น ส.ส. ถ้าเป็น ส.ส. จากเขตเลือกตั้ง รัฐต้องจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อม ถ้าเป็น ส.ส. จากบัญชีรายชื่อ ก็ให้เลื่อนผู้ที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีของพรรคนั้น ๆ ขึ้นมาเป็น ส.ส. แทน การที่รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นอย่างนี้ นอกจากจะเป็นการแยกอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารออกจากกันแล้ว ยังเป็นผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของทั้ง ส.ส. และรัฐมนตรีกล่าวคือคนที่ เป็นรัฐมนตรีจะสามารถทุ่มเทเวลาในการบริหารประเทศได้อย่างเต็มที่ คนที่เป็น ส.ส. ก็สามารถทำงานทางด้านนิติบัญญัติได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของทั้งสองฝ่าย

ประการที่สอง การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงทุกคนต้องแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ปปช. หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทั้งก่อนเข้ารับตำแหน่งและหลังจากที่พ้นจากตำแหน่ง เพื่อมีการตรวจสอบว่า ร่ำรวยผิดปกติหรือเปล่า นอกจากบัญชีทรัพย์สินของตนเองแล้วต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินของภรรยา และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย และภายใน ๑ ปีหลังจากออกจากตำแหน่งไปแล้วก็ต้องยื่นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อดูว่าเมื่อออกไปแล้วมีทรัพย์สินเพิ่มเติมหรือไม่อย่างไร ซึ่งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของคณะรัฐมนตรีนั้น ปปช. ต้องเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้ด้วย

ประการที่สาม การแยกการตรวจสอบทุจริตทางการเมืองจากการตรวจสอบทางกฎหมาย สมัยก่อนการอภิปรายไม่ไว้วางใจจะถือว่ารัฐมนตรีผู้นั้นเป็นผู้ที่พ้นจากข้อกล่าวหาหรือบริสุทธิ์จากการที่ยื่นอภิปรายไม่ไว้วางใจหรือไม่ โดยดูจากมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่ต่อไปนี้เป็นที่ยึดถือกรณีไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ต้องยื่นหลักฐานให้กับ ปปช. เพื่อตรวจสอบด้วย ถึงแม้ว่าการอภิปรายในที่ประชุมสภา

นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะได้รับมติไว้วางใจ แต่ถ้า ปปช. ชี้ว่ามีมูลความผิด ก็ต้องส่งเรื่องไปให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนออกจากตำแหน่ง และหากมีความผิดทางอาญาก็ยังต้องส่งเรื่องให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาความผิดทางอาญาก็ด้วย อย่างไรก็ตาม มาตรการทั้งหมดนี้จะใช้ได้เต็มที่ก็ต่อเมื่อมีการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องครบทุกฉบับและมีการเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้เกิดความโปร่งใสในทางการเมืองมากขึ้น

ประการที่สี่ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้กำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในทางที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจที่สมัยก่อนนายกรัฐมนตรีมักจะใช้อำนาจยุบสภาเพื่อไม่ให้มีการอภิปรายบ่อยครั้ง ทำให้สภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ในการตรวจสอบฝ่ายบริหารไม่เต็มที่ แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าเมื่อมีการยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี จะยุบสภาไม่ได้ แต่ในขณะเดียวกันฝ่ายค้านจะยื่นญัตติดังกล่าวได้เฉพาะในการประชุมสมัยสามัญทั่วไปเท่านั้น และต้องชี้แจงแสดงเหตุผลในการยื่นญัตติและฝ่ายค้านจะต้องเสนอชื่อผู้ที่เป็นนายกรัฐมนตรีแทนด้วย

ประการที่ห้า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเจ้าของประเทศเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมากขึ้น เช่น หน้าที่ในการเสนอกฎหมายนั้น แต่เดิมเป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อร่วมกันเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐได้ นอกจากนี้ยังสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการที่จะตรวจสอบอำนาจของรัฐและนักการเมืองมากขึ้น กล่าวคือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน สามารถร้องขอให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนนักการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงที่ประพฤติมิชอบได้ ซึ่งวุฒิสภาจะต้องส่งเรื่องให้ ปปช. ตรวจสอบ หาก ปปช. ชี้ว่ามีมูล ก็สามารถถอดถอนจากตำแหน่งและดำเนินคดีทางอาญาได้ ซึ่งนับว่าเป็นมาตรการในการปฏิรูปการเมืองให้มีความโปร่งใสอีกทางหนึ่ง

ความจริงก็มีอยู่อีกหลายประเด็นที่น่าสนใจจะมาเล่าให้ฟัง แต่เรามีข้อจำกัดในเรื่องเวลา เพราะฉะนั้นช่วงเวลาที่เหลืออยู่นี้จะเปิดโอกาสให้ท่านได้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น เชิญครับ

ถาม : เรื่องที่ท่านได้ชี้แจงว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อกัน เพื่อร้องขอให้มีการถอดถอนนักการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงได้ ขอเรียนถามว่าเมื่อปฏิบัติจริง ๆ แล้วจะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

ตอบ : เป็นคำถามที่ดีมากครับ การดำเนินการในเรื่องนี้ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของกระบวนการเสนอกฎหมายและการร้องขอให้มีการถอดถอน ซึ่งกฎหมายดังกล่าวอยู่ในระหว่างการจัดทำ ในทางปฏิบัติขณะนี้ประชาชนจึงยังไม่สามารถดำเนินการจนกว่าจะมีกฎหมายออกมารองรับ

ถาม (นักศึกษา กัมพูชา) : เนื่องจากประเทศของผมกำลังจะมีการเลือกตั้งเร็ว ๆ นี้ ผมจึงขอเรียนถามท่านประธานรัฐสภาว่าเราจะมีวิธีการในป้องกันการซื้อเสียงอย่างไร และในกรณีที่คนรับเงินแล้วไม่เลือกนักการเมืองที่ซื้อเสียงนั้น เราจะมีวิธีป้องกันคนเหล่านี้ได้อย่างไร

ตอบ : โดยส่วนตัวของผมคิดว่าประเทศกัมพูชาคงไม่มีการซื้อเสียง เพราะจากประสบการณ์ของผมที่ได้ไปดูงานด้านรัฐสภาในต่างประเทศพบว่า ถ้าคุณไปพูดเรื่องการซื้อเสียงที่ยุโรปหรืออเมริกา เขาจะไม่เข้าใจและจะถามกลับมากว่าการซื้อเสียงคืออะไร และมีวิธีการอย่างไร เนื่องจากการเมืองในระบบประชาธิปไตยของเขามีการพัฒนาเป็นอย่างมาก โดยที่วิธีการเลือกตั้งก็ใช้ระบบง่าย ๆ ไม่ใช่วิธีการที่ซับซ้อน ซึ่งถ้ามาใช้ในบ้านเราคงจะมีการโกงกันได้ อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ปฏิรูประบบการเลือกตั้งหลาย ๆ อย่าง เช่น การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรอิสระรับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้ง การกำหนดให้เขตเลือกตั้งเล็กลง การกำหนดให้ประชาชนลงคะแนนได้เบอร์เดียว เป็นต้น ซึ่งก็หวังว่าจะทำให้การซื้อเสียงทำได้ยากขึ้น

สำหรับคำถามที่ว่า จะทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้คนที่ซื้อเสียงตรวจสอบได้ว่าคนที่รับเงินไปแล้วลงคะแนนให้ตนเองหรือไม่ รัฐธรรมนูญของเราก็กำหนดให้มีการนับคะแนนรวมกันทีเดียวคือที่เขตเลือกตั้ง เมื่อก่อนใช้วิธีนับคะแนนตามหน่วย แต่คราวนี้ให้ยกหีบบัตรเลือกตั้งจากหน่วยต่าง ๆ มานับที่เขตเลือกตั้งทีเดียว เพราะฉะนั้นคะแนนรวมที่ออกมาก็เป็นคะแนนรวมของเขต จึงไม่สามารถจะเช็คได้ว่าหน่วยไหนได้คะแนนเท่าไร

อย่างไรก็ตาม ผมคิดว่าถึงแม้จะมีกฎหมายหรือการกำหนดวิธีการป้องกันไว้ ก็ไม่สามารถป้องกันได้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ตราบใดที่ประชาชนยังไม่มีจิตสำนึกว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการทำลายประชาธิปไตย ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็ได้ผลอย่างแท้จริงคือรัฐต้องให้การศึกษาแก่ประชาชนให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยก็จะช่วยลดหรือจัดการซื้อเสียงในการเลือกตั้งทุกระดับอย่างได้ผล

ถาม : ผมขออนุญาตเรียนถาม ๒ คำถาม

คำถามข้อที่หนึ่ง จากความรู้ในวิชารัฐศาสตร์ หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของพรรคการเมืองคือให้ความรู้ทางด้านการเมืองแก่ประชาชน แต่เท่าที่ผมได้ติดตามและศึกษากิจกรรมของพรรคการเมืองไทยยังไม่มีพรรคการเมืองไหนที่ปฏิบัติหน้าที่นี้อย่างจริงจัง ผมจึงขอเรียนถามว่า ในฐานะที่สถาบันรัฐสภามีหน้าที่ในการตรากฎหมาย จะสามารถออกกฎหมายบังคับให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ต้องทำหน้าที่ในการอบรมหรือให้ความรู้ทางด้านการเมืองให้ประชาชนอย่างถูกต้องได้หรือไม่

คำถามข้อที่สอง เกี่ยวกับจริยธรรมของนักการเมือง ซึ่งขณะนี้ประชาชนเรียกร้องกันมาก และมีการระบุในเรื่องไว้ในรัฐธรรมนูญ จึงขอเรียนถามว่ารัฐสภาได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้มากนักน้อยเพียงใด

ตอบ : สำหรับคำถามแรก ความจริงแล้วก็เป็นเรื่องสำคัญนะครับเพราะว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และผมก็เห็นด้วยกับที่ท่านแสดงความคิดเห็นว่าพรรคการเมืองยังไม่ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนเท่าที่ควร ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดไม่ได้มุ่งเน้นที่จะให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องประชาธิปไตย ซึ่งก็อันจะเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การขาดแคลนงบประมาณ แต่ต่อไปคงจะมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับเพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้องให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง โดยอาจจะกำหนดว่าต้องไปทำกิจกรรมอะไร แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของรัฐต้องทำด้วย อย่างเช่นขณะนี้หน่วยงานของรัฐสภาของเรามีสถาบันที่เรียกว่าสถาบันพระปกเกล้า ซึ่งมีหน้าที่เผยแพร่พัฒนาประชาธิปไตยและให้ความรู้กับประชาชนทุกระดับ นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย หรือกองทัพ ก็ควรต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ความรู้ในเรื่องนี้แก่ประชาชนด้วย

สำหรับคำถามที่สองซึ่งเกี่ยวกับจริยธรรมทางการเมืองนั้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้กำหนดให้รัฐต้องมีแผนพัฒนาการเมือง และให้มีการจัดทำประมวลจริยธรรมของนักการเมือง เช่นเดียวกับอาชีพแพทย์ที่ต้องมีจรรยาบรรณแพทย์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าคนที่เรียนจบแพทย์แล้วไม่มีจริยธรรม การกำหนดให้มีจัดทำประมวลจริยธรรมทางการเมืองก็เช่นเดียวกัน ไม่ได้หมายความว่านักการเมืองทุกคนไม่มีจริยธรรม แต่เพื่อเป็นการยกระดับอาชีพนักการเมืองให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น ซึ่งคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรได้รับมอบหมายจัดทำประมวลจริยธรรมดังกล่าวอยู่ในขณะนี้

ถาม : กระผมขออนุญาตเรียนถามท่านประธานรัฐสภา ๒ คำถาม

คำถามข้อที่หนึ่ง ขอเรียนถามถึงทัศนคติของท่านต่อบทบาทของทหารในด้านการเมืองในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะประเด็นที่ทหารได้เสนอที่จะทำโครงการ SDH ซึ่งจะเป็นการประหยัดงบประมาณของประเทศไปได้ประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการสร้างภาพ

คำถามข้อที่สอง มีนักศึกษาหลายท่านที่มีความคิดว่าจะเปลี่ยนอาชีพจากรับราชการมาเป็นนักการเมือง จึงอยากจะขอคำแนะนำจากท่านว่าการเป็นนักการเมืองที่ดีนั้น ควรจะปฏิบัติตัวอย่างไร

ตอบ : สำหรับคำถามข้อแรกเกี่ยวกับทัศนคติต่อบทบาทของทหาร ผมคิดว่าอาชีพทหารก็เป็นอาชีพหนึ่งที่ทำประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง และปัจจุบันนี้ทหารไม่ได้ทำหน้าที่ในการป้องกันประเทศอย่างเดียว แต่มีหน้าที่ในการช่วยพัฒนาประเทศด้วย ในประเด็นที่ทหารเสนอว่าจะทำโครงการ SDH ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์และสามารถทำได้เพราะทหารสื่อสารเป็นหน่วยงานมีความรู้ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดีและมีเครื่องมือพร้อมอยู่แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากว่าทำแล้วมีคุณภาพและช่วยลดต้นทุนให้กับประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังตกต่ำจึงเป็นเรื่องที่ดีที่จะได้ประหยัดงบประมาณของประเทศด้วย

สำหรับคำถามที่สอง ประเด็นที่ว่าถ้าคิดจะเป็นนักการเมืองที่ดี ควรจะปฏิบัติตัวอย่างไร ตามความคิดเห็นของผม นักการเมืองที่ดีต้องมีใจรักในการเป็นตัวแทนของประชาชน ตลอดจนการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน ถ้าใจเรารักแล้วก็จะมีความสุขกับงานไม่ว่างานนั้นจะยากลำบากหรือหนักหนาเพียงใด ซึ่งอาชีพนักการเมืองต้องอุทิศเวลาให้กับประชาชน ไม่มีเวลาพักผ่อนที่แน่นอน ไม่มีวันหยุดเหมือนกับอาชีพอื่น ยิ่งถ้าอยู่ในพื้นที่จะมีราษฎรจำนวนมากมารอบพบที่บ้านตลอดเวลา เรียกได้ว่าเราจะไม่มีเวลาไม่เป็นตัวของตัวเอง ซึ่งพวกเขาเพราะได้รับความเดือดร้อนในเรื่องต่าง ๆ ก็ต้องทำใจให้ได้ เพราะประชาชนเขาถือว่าก็เขาเลือกเป็นเราผู้แทนแล้ว เราก็ต้องรับใช้เขา ถ้าเรามีใจรักประชาชนและรักในอาชีพของเรา ก็จะเป็นนักการเมืองที่ดีได้

อย่างไรก็ตาม ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎรนั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ นักการเมืองต้องอยู่บนฐานของความจริง อะไรที่สามารถทำให้ประชาชนได้ก็ทำ แต่บางอย่างที่ทำได้ก็ควรบอกประชาชนอย่างตรงไปตรงมา นักการเมืองบางคนก็เกรงใจประชาชน

มากเกินไป ยกตัวอย่างเรื่องฝากเด็กเข้าโรงเรียนหรือฝากคนเข้าทำงาน เราต้องบอกตรง ๆ ว่าเด็กต้องสอบเข้าเองนะ ต้องใช้ความรู้ความสามารถของตัวเอง แต่ถ้าไปสอบแล้วไม่ได้รับความเป็นธรรม เราถึงจะเข้าไปช่วย นี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นักการเมืองควรให้ความสำคัญเพราะนักการเมืองหลายคนต้องเสียประวัติไปเพราะเรื่องเหล่านี้

สุดท้ายนี้ ผมขอขอบคุณท่านผู้บัญชาการและท่านอาจารย์ที่ให้เกียรตินำนักศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารบกมาเยี่ยมชมรัฐสภาและรับฟังการบรรยายจากผมในวันนี้ อย่างไรก็ตามหากมีสิ่งใดบกพร่องในการต้อนรับ ผมต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย ขอขอบคุณครับ

ความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่*

ท่านอาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน

ก่อนอื่นในนามของรัฐสภา ผมขอต้อนรับพวกเราทุกคนและขอขอบคุณท่านอาจารย์และนักศึกษาที่ได้ให้ความสนใจในเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ ได้จัดให้มีการสัมมนาในเรื่องนี้ตั้งแต่ภาคเช้าแล้วในช่วงบ่ายก็ได้มาเยี่ยมชมรัฐสภาและมาฟังการบรรยายเพิ่มเติม

ในเรื่องของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น พวกเราก็ทราบเป็นอย่างดีว่าเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องสมควรอย่างยิ่งที่ประชาชนต้องให้ความสนใจในเรื่องของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๖ นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมา และถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการร่างมากที่สุดฉบับหนึ่ง เริ่มตั้งแต่การเลือกสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญจากจังหวัดต่าง ๆ รวม ๗๖ คน เขาไปทำหน้าที่ในการร่างรัฐธรรมนูญร่วมกับตัวแทนนักวิชาการสาขาวิทยาศาสตร์ นิติศาสตร์ และผู้มีทรงคุณวุฒิอีก ๒๓ คน รวมทั้งสิ้น ๙๙ คน โดยมีการทำประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของพี่น้องประชาชนทั่วประเทศ แล้วนำผลของประชาพิจารณ์นั้นมาเป็นแนวทางของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะฉะนั้นผมจึงพูดได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดแล้วเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุด กล่าวคือ

* คำบรรยายพิเศษแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง "ความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่"

ในโอกาสเข้าเยี่ยมชมรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ อาคารรัฐสภา

รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้สิทธิเสรีภาพกับประชาชนมากที่สุดโดยเฉพาะสิทธิเสรีภาพในเรื่องของการศึกษา ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ผลทางการศึกษามากที่สุด ที่สำคัญคือการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปเป็น ๑๒ ปี และยังกำหนดให้มีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ยังให้เสรีภาพทางวิชาการในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและเผยแพร่ผลงานนั้น ๆ ได้ แต่มีเงื่อนไขว่าเมื่อเผยแพร่ออกไปแล้วจะเป็นการทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เช่น การกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๕๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อเพื่อร้องขอให้มีการตรวจสอบและถอดถอนฝ่ายบริหารและนักการเมืองได้ โดยมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๓, ๓๐๔, ๓๐๕ และ ๓๐๖ รับรองไว้ โดยผ่านกระบวนการคือประชาชนจำนวนดังกล่าวยื่นเรื่องต่อประธานวุฒิสภา จากนั้นประธานวุฒิสภาจะส่งเรื่องให้ ปปช. พิจารณาสอบสวน แล้วรายงานกลับมาให้วุฒิสภาทราบเพื่อให้วุฒิสภาพิจารณาลงมติถอดถอนออกจากตำแหน่ง เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เมื่อมีการตรวจสอบมากขึ้น แน่นนอนความโปร่งใสของการบริหารประเทศย่อมจะมีมากขึ้นตามลำดับด้วย

สิทธิด้านอื่น ๆ ของประชาชนก็ได้รับการดูแลมากยิ่งขึ้น เช่น การจับกุมบุคคลต้องมีหมายของศาล เมื่อจับกุมแล้วผู้ต้องหาสามารถขอให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวนได้ เมื่อดำเนินคดีไปแล้ว ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาจำคุก แต่ศาลฎีกาสั่งยกฟ้อง บุคคลนั้นสามารถเรียกร้องให้รัฐชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นที่ถูกขังระหว่างการดำเนินคดีในเบื้องต้นนั้นได้ ซึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มาไม่เคยมีการกล่าวถึงมาก่อน

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติหลายประการในรัฐธรรมนูญจะบังเกิดผลในทางปฏิบัติได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมารองรับบทบัญญัตินั้น ๆ ซึ่งรัฐบาลหรือพรรคการเมืองหรือผู้แทนของเราต้องรีบดำเนินการตรากฎหมายเหล่านี้ออกมาเพื่อประโยชน์ของประชาชน เพราะฉะนั้นในช่วงนี้ ผมอยากจะฝากพวกเราให้ช่วยกันผลักดันหรือเรียกร้องรัฐบาล เรียกร้องพรรคการเมืองทั้งหลายให้เร่งออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้เสร็จโดยเร็ว ผมเกรงว่าถ้าหากว่า ไม่มีการผลักดันจากประชาชน กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะออกมาช้าเกินไป ประชาชนก็จะเสียประโยชน์ตรงนี้ ผมไปพูดทุกแห่งก็เรียกร้องอย่างนี้ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งบางทีผลประโยชน์นั้นก็ไปขัดกับผลประโยชน์ของนักการเมือง เขาอาจจะนิ่งเฉยได้ เพราะฉะนั้นเราต้องช่วยกันผลักดัน

สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่พวกเราทั้งหลายควรคำนึงถึงคือบทบัญญัติต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญจะเกิดผลในทางปฏิบัติได้ก็ต่อเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกเราซึ่งเป็นนักศึกษาวิชาการศึกษา เมื่อจบการศึกษาแล้ว หลายคนคงจะออกไปเป็นครูอาจารย์หรือเป็นนักการศึกษา ดังนั้นนอกจากเราควรจะรู้ไว้เพื่อประโยชน์ของเราเองแล้ว เรายังมีหน้าที่เผยแพร่ความรู้นั้นด้วย เพราะว่าโรงเรียนหรือสถานการศึกษาเป็นที่สำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ประเทศจะเป็นประชาธิปไตยได้ต้องเริ่มจากโรงเรียนที่เป็นประชาธิปไตย ตราบไต่ที่บุคลากรของโรงเรียนยังไม่เข้าใจวิถีทางของประชาธิปไตยและไม่ให้การสนับสนุนกระบวนการประชาธิปไตย ประเทศนั้นก็ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นการที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้จัดหลักสูตรนี้ขึ้นมาเพื่อให้นักศึกษาเรื่องรัฐธรรมนูญ ผมถือว่าเป็นสิ่งที่ดีและมีประโยชน์อย่างมากต่อการเผยแพร่ความรู้ในระบอบประชาธิปไตยไปสู่ประชาชนเพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นเรื่องของประชาชน หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ แล้วก็ไปใช้สิทธิใช้เสียงไปมีส่วนร่วมในการปกครองมากเท่าไร ก็ยิ่งจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองมากขึ้นเท่านั้น ในทางตรงกันข้าม ถึงแม้ว่าเราจะมีรัฐธรรมนูญแล้ว แต่หากประชาชนไม่สนใจอย่างที่ว่าผ่าน ๆ มากี่ย่อมจะเป็นโอกาสให้คนที่ไม่สุจริตเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการละเลย

ทางการเมืองของประชาชนได้ เช่น การซื้อเสียงเพื่อให้ได้เป็นผู้แทน เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วก็เข้าไปทุจริตคอร์รัปชัน เพราะว่าประชาชนไม่ได้ให้ความสนใจที่จะตรวจสอบทั้ง ๆ ที่ขณะนี้รัฐธรรมนูญได้ให้เครื่องมือไว้แล้ว เหมือนกับว่ามีเครื่องมือในการทำสวน มีจอบ มีปั่ว มีเมล็ดพันธุ์พืช แต่คนที่ปลูกไม่เข้าใจว่าจะไปผสมปุ๋ยอย่างไร จะขุดหลุมอย่างไร จะรดน้ำพรวนดินอย่างไร จะกำจัดเพลี้ยแมลงอย่างไร ถึงเพาะปลูกไปก็ไม่เกิดผลออกงาม

เพราะฉะนั้นการที่ประชาชนจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริงนั้น ประชาชนต้องเข้าใจกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ต้องเข้าใจสิทธิของตัวเอง ต้องเข้าใจถึงวิธีการตรวจสอบและวิธีการควบคุมรัฐบาลและนักการเมือง เพราะว่าการปกครองระบอบนี้เป็นของพวกเขาทุกคน เราต้องยอมรับว่าถ้าเรามีการปกครองที่ดี มีการเมืองที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ประเทศชาติก็จะมีความมั่นคง และแน่นอนย่อมส่งผลดีต่อสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะทำให้ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศนั้นดีขึ้นตามไปด้วย

ผมต้องขอขอบคุณอีกครั้งหนึ่งสำหรับท่านอาจารย์และนักศึกษาทั้งหลายและหวังว่าพวกเราคงจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในการที่มาเยือนรัฐสภาครั้งนี้ หากมีโอกาสจะมาเยี่ยมกันอีก ผมก็ยินดีต้อนรับเสมอเพราะถือว่าประชาชนคนไทยทุกคนคือเจ้าของสภาแห่งนี้ ผมและสมาชิกสภาทุกคนเป็นเพียงตัวแทนของท่านทั้งหลายเข้ามาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งพวกเราสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าประชาชนคือเจ้าของอำนาจอันแท้จริง ขอขอบคุณครับ

สิทธิของชาวไทยมุสลิม อันพึงมีจากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่*

ท่านประธานคณะทำงาน คณะทำงาน ท่านวุฒิสมาชิก ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ผู้แทนองค์กรต่าง ๆ และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เคารพนับถือทุกท่าน

วันนี้ถือว่าเป็นวันประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญสำหรับพี่น้องชาวไทยมุสลิม
ของเรา เพราะเรามีโอกาสที่จะได้พูดถึงเรื่องสิทธิและหน้าที่ในฐานะที่เป็นประชาชน
คนไทยคนหนึ่งอย่างเต็มภาคภูมิในเรื่องสิทธิอันพึงมีพึงได้จากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และ
ยังเปิดโอกาสให้เราพูดถึงว่ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับข้อใดบ้างที่บ้านเมืองเราใช้
แล้วสิ่งเหล่านั้นไปกระทบต่อหลักการของศาสนาอิสลามที่เรานับถืออย่างไร ซึ่งสมัยก่อน
โอกาสที่เราจะได้พูดจากันอย่างนี้น้อยมาก นอกจากโอกาสน้อยมากแล้ว ถ้าใครจัดการสัมมนา
ในเรื่องทำนองนี้ ก็คงจะถูกเพ่งเล็งจากทางการแล้ว มีการตรวจสอบประวัติของผู้จัดและผู้เข้า
ร่วมสัมมนาทุกคน แต่ปัจจุบันนี้ยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นเรื่องที่บ้านเมืองเชิญชวน
ให้มาพูดจาในเรื่องที่เคยต้องห้ามในอดีต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคงจะสืบเนื่องมาจากหลาย
สาเหตุด้วยกัน สาเหตุหนึ่งคงเป็นเพราะปัจจุบันสังคมโลกให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชน
มากขึ้น โดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติได้หยิบยกเอาเรื่องของสิทธิมนุษยชนเป็นเป้าหมายใน
การดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ โดยการปลูกจิตสำนึกเรื่องนี้ไปทั่วโลก ทั้งในระดับรัฐบาล
และองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ เช่น องค์กรทางด้านนิติบัญญัติ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนจน
ประชาชนทั่วไปให้เข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนตามที่สหประชาชาติได้รับรองไว้เป็นพื้นฐาน

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาเรื่อง "สิทธิของชาวไทยมุสลิม ; ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา" เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ณ อาคารรัฐสภา

สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้พวกเราได้มีโอกาสมาพูดจากันในวันนี้ก็เนื่องมาจากการที่เราได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิรูประบบการเมืองการปกครองของประเทศให้มีความชอบธรรมและมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่ดูแลในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่าตรงไหนมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตรงไหนที่สิทธิมนุษยชนยังไม่ได้รับการปฏิบัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเข้าไปทำหน้าที่ดูแลการตรวจสอบและชี้ขาดว่าเป็นการละเมิดหรือไม่ อย่างไรก็ตามขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในเรื่องดังกล่าวซึ่งผมคาดว่าจะเสร็จเรียบร้อยในเวลาอันใกล้นี้ แต่รัฐบาลก็ได้แต่งตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขึ้นมาเพื่อเตรียมการจัดตั้งคณะกรรมการดังกล่าวขึ้น โดยมีท่านอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน

ทั้งนี้ คณะทำงานดังกล่าวต้องการจะทราบข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของพี่น้องมุสลิมที่มีความขัดแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งในเรื่องนี้ท่านจุฬาราชมนตรีคนก่อนได้เคยกล่าวถึงไว้ ๒๓ ข้อ ว่าอะไรที่ขัดข้อง อะไรไม่ขัดข้อง แต่ปรากฏออกมาแล้วก็ไม่มีการล้าหน้าปฏิบัติ ฝ่ายรัฐเองก็ไม่กล้าไปเผยแพร่เกรงว่าจะกระทบต่อความมั่นคงของชาติซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ในวันนี้เขาจึงให้เราพูดถึงสิ่งเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่งให้ได้ข้อสรุปนำไปเสนอต่อคณะทำงานดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน

ในสมัยก่อนการจะเรียกร้องสิทธิแต่ละอย่างนั้น เราต้องต่อสู้ ต้องชี้แจง ต้องทำความเข้าใจ อย่างตัวผมเองตั้งแต่เริ่มเป็นนักการเมืองก็พยายามต่อสู้เรื่องสิทธิและการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งทั้งหมดมี ๓๗ ข้อ จนถึงบัดนี้บางอย่างได้สมบูรณ์แล้ว แต่บางอย่างยังไม่สมบูรณ์ ซึ่งวันนี้ถ้าเราพูดเพิ่มเติมก็คงจะได้ เช่น ในเรื่องการ

แต่งกายกลุ่มฮิญาบที่พวกเราู้กันมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ เรื่องของการเปลี่ยนชื่อไทยมุสลิมให้เป็นภาษาอาหรับหรือภาษามลายูตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ การคัดค้านการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านจากชื่อเดิมเป็นชื่อใหม่ การทำบัตรประชาชน การคุ้มครองการใช้อำนาจโดยมิชอบของข้าราชการต่อประชาชน การผลักดันให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมโอนที่ดิน เป็นต้น เพราะฉะนั้นการที่จะพูดเพียงครั้งวันหรือในวันนี้คงจะพูดกันไม่ได้ทั้งหมด แต่เราต้องเริ่มจุดประกายอย่างจริงจังในวันนี้และทำอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำให้ปรากฏเพียงตัวหนังสือว่าต้องการอย่างเดียว เราต้องเตรียมการนำไปสู่การปฏิบัติด้วย จากนั้นเราต้องมีการติดตามประเมินผลว่าเมื่อไปสู่การปฏิบัติแล้วมีปัญหาอย่างไรแล้วก็หาทางแก้ไขต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เราพูดถึงสิทธิเสรีภาพตามหลักการของศาสนานั้น เป็นการตระหวัห้เป็นการเรียกร้องตามหลักของศาสนาอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นการต่อสู้เพื่อศาสนาอย่างหนึ่ง ดังนั้นการที่เราทำในเรื่องนี้ นอกจากจะเป็นการใช้สิทธิในฐานะเป็นคนไทยคนหนึ่งแล้วก็ยังเป็นการทำหน้าที่ในฐานะอุมมะหฺของท่านรอซูลที่บอกให้เราต้องตระหวัห้ เราต้องเรียกร้องตามหลักศาสนาของเราซึ่งจะส่งผลให้เราได้รับผลตอบแทนที่ดียิ่งด้วยเช่นเดียวกัน

อย่างที่ผมได้กล่าวไปแล้วเมื่อสักครู่ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด สำหรับในเรื่องของศาสนา นั้น รัฐธรรมนูญกำหนดว่า ให้นำหลักธรรมของศาสนาทุกศาสนามาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพของชีวิตประชาชนด้วย ไม่ใช่เอาความรู้วิชาการทั่วไปอย่างเดียว ให้เอาหลักธรรมศาสนามาเป็นหลักของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ใช่ทำให้แยกกันทำ แต่ให้เอามาประสานกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เพราะศาสนาทุกศาสนานั้นเป็นเรื่องที่ดียิ่งและสอนให้คนเป็นคนดี การพัฒนาคนนั้นต้องพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจไปพร้อมกัน ด้านจิตเจ้านั้นคงต้องเอาหลักของศาสนาเข้ามาช่วย

นอกจากเรื่องของหลักธรรมของศาสนาแล้ว รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดในเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น เพราะหัวใจของประชาธิปไตยคือการกระจายอำนาจ トラบไตที่เราัยรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางอย่างที่เป็นมา ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นจะยังไม่ได้รับสิทธิ ยังไม่ได้รับสิ่งที่เขาต้องการอย่างเต็มที่ รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงกำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ จังหวัดใดที่มีความพร้อมก็ให้เริ่มดำเนินการได้เลยเพื่อที่จะให้ประชาชนได้ดูแลทรัพยากรธรรมชาติของเขาเอง จัดการศึกษาของเขาเอง หารายได้ให้กับท้องถิ่นเอง ซึ่งประเทศที่มีปกครองระบอบประชาธิปไตยทั่วโลกได้มีการดำเนินการในการกระจายอำนาจอย่างจริงจัง อันส่งผลให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง นำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม หรือแม้แต่ประเทศที่มีการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์อย่างประเทศจีน ท่านเชื่อไหมครับว่า ประเทศจีนมีการกระจายอำนาจให้คนในท้องถิ่นปกครองตนเอง ฟังดูอาจจะไม่เชื่อ ตอนแรกผมเองก็แปลกใจเหมือนกัน

ผมได้มีโอกาสเดินทางไปเยือนประเทศจีนที่มณฑลซินเกียงเมื่อเดือนพฤษภาคมปีที่แล้ว ซึ่งมีประชากรทั้งหมด ๑๗ ล้านคน เป็นมุสลิมประมาณ ๑๐ ล้านคน ปากฎว่าคณะผู้ปกครองของเขาล้วนแต่เป็นมุสลิมทั้งสิ้น ทั้งประธานสภาของมณฑล ผู้ว่าการของมณฑล หัวหน้าศาล อัยการสูงสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้จะเป็นประเทศที่มีการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ แต่มีการกระจายอำนาจออกไปให้คนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง แม้ว่าจะมีความแตกต่างทางด้านศาสนาและความเชื่อกับประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ชุมชนไหนเป็นชนส่วนใหญ่ก็ให้ชุมชนนั้นเขาก็ดูแลกันเอง แต่แน่นอนเขาก็ยังมีจงรักภักดีต่อรัฐบาลกลางของจีน ยังให้ความร่วมมือกับการปกครองระบอบคอมมิวนิสต์ トラบไตที่การปกครองในระบบนั้นยังไม่ขัดหลักศาสนา

อย่างไรก็ตาม ผมอยากจะเรียนว่าถึงแม้ว่าสหประชาชาติหรือรัฐธรรมนูญจะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนไว้มากมาย แต่ถ้าประชาชนไม่มีความรู้ไม่มีความเข้าใจว่า เราควรจะใช้สิทธิอย่างไร เรามีหน้าที่อย่างไร เราไม่เข้าใจสิทธิเหล่านั้นก็ไม่เกิดประโยชน์ ยกตัวอย่างเช่น เราได้รถยนต์มา แต่เราไม่รู้จักใช้ เราสตาร์ทไม่เป็น เราขับรถไม่เป็น

ก็เหมือนกับเศษเหล็กที่ใช้การไม่ได้ สิทธิก็เช่นเดียวกัน ถ้าเรามีแต่เราไม่รู้จักใช้ ในที่สุดก็เหมือนกับเราไม่มี เพราะฉะนั้นจึงเป็นการสมควรยิ่งที่เราได้มาพูดคุยกันในวันนี้ เพื่อทำความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ที่เราพึงได้พึงมีตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แต่ด้วยเวลาเพียงวันเดียวคงจะไม่พอที่จะพูดถึงได้ทั้งหมด ควรจะมีการพูดคุยกันในรายละเอียดอีกหลายครั้ง วันนี้อาจจะเป็นเพียงกรอบที่คณะทำงานสิทธิมนุษยชนของรัฐบาลต้องการ คือในเรื่องศาสนา

ผมหวังว่าการสัมมนาในวันนี้คงจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมการสัมมนา ต่อพี่น้องมุสลิม และประชาชนคนไทยทั่วประเทศ ในโอกาสนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาในเรื่อง "สิทธิของชาวไทยมุสลิม : ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหา" ณ บัดนี้ และขออวยพรให้การสัมมนาในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ขอขอบคุณครับ

บทบาทของสตรีในการเผยแพร่ประชาธิปไตย*

ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ท่านรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ท่านผู้แทนจากกรมพัฒนาชุมชน ท่านวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนผู้นำสตรีจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนากิจกรรมของผู้นำสตรีทางด้านประชาธิปไตยในวันนี้ เราจะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน บทบาทของสตรีด้านต่าง ๆ ในสังคมโลกและสังคมไทยนั้นเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ดังจะเห็นได้จากการดำเนินงานขององค์การระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น องค์การสหประชาชาติซึ่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของสตรีและทำการรณรงค์เพื่อให้สตรีมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับบุรุษ ในส่วนของสังคมไทยนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่เราถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิเสรีภาพและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับสตรีไว้ว่า สตรีนั้นมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษ การจำกัดสิทธิเสรีภาพของสตรีจะกระทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น การรับสมัครงาน การดูแลสตรีในเรื่องแรงงานต่าง ๆ ก็จะได้รับคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดว่า ถ้ามีการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับสตรี สภาผู้แทนราษฎรจะต้องตั้งตัวแทนขององค์กรสตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการของการร่างกฎหมายนั้น ซึ่งขณะนี้รัฐสภาของเราก็ดำเนินการอยู่ โดยที่ได้เชิญตัวแทนขององค์กรสตรีจากชมรมนักกฎหมายสตรี หรือสมาคมสภาสตรี หรือองค์กรอื่น ๆ ที่ได้แจ้งชื่อไว้กับสภา ให้มาเป็นคณะกรรมการวิสามัญเพื่อที่จะดูแลกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสตรี

* ปาฐกถาพิเศษในโครงการส่งเสริมและเผยแพร่ในระบบรัฐสภาเรื่อง "บทบาทของสตรีในการเผยแพร่ประชาธิปไตย"

เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๒ ณ ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการ พัฒนาชุมชนเขตที่ ๒ จังหวัดชลบุรี

บทบาทของสตรีในสังคมไทยนั้นได้รับการยอมรับมาตั้งแต่ในอดีตดังเช่นในประวัติศาสตร์ไทย สตรีได้มีบทบาทสำคัญในการปกป้องเอกราชของชาติมาหลายยุคหลายสมัย อาทิ สมเด็จพระศรีสุริเยศยศจักรสังขราช บัณฑิตสตรี ท้าวสุรนารี ท้าวเทพสตรี ท้าวศรีสุนทร และอีกหลาย ๆ ท่าน จนกระทั่งในปัจจุบันสตรีก็เข้าดำรงตำแหน่งระดับสูงของบ้านเมือง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด อธิบดี รวมทั้งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รองเลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ หลายท่านก็เป็นสตรีนะคะ

ในการสัมมนา ๓ วันซึ่งจัดโดยกรมการพัฒนาชุมชนและสภาผู้แทนราษฎรก็มีความมุ่งหวังที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือต้องการจะให้ผู้นำสตรีทั่วประเทศได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถาบันนิติบัญญัติซึ่งสถาบันหลักสถาบันหนึ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือได้มารู้จักว่าสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่อะไรบ้าง แล้วให้เข้าใจถึงเรื่องกฎหมายสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายการเลือกตั้ง ซึ่งในวันสุดท้ายจะให้มีการสาธิตการลงคะแนนเลือกตั้งด้วย เนื่องจากรัฐธรรมนูญได้เปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งผู้แทนของไทยเป็นระบบใหม่ ดังนั้นการเลือกตั้งคราวนี้จะมีวิธีการที่ไม่เหมือนกับการเลือกผู้แทนที่ผ่านมา กล่าวคือ ในการเลือกตั้งผู้แทนครั้งต่อไปนั้น ท่านจะเลือกผู้แทนได้ ๒ ประเภท จำนวน ๕๐๐ คน คือผู้แทนในพื้นที่ หรือที่เรียกว่าผู้แทนในเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีอยู่ ๔๐๐ คน และผู้แทนจากบัญชีรายชื่อ (Party List) จำนวน ๑๐๐ คน

สำหรับการเลือกตั้งประเภทแรกคือการเลือกตั้งผู้แทนในเขตเลือกตั้งนั้น จะคล้ายกับระบบเดิมคือเป็นการเลือกตั้งในพื้นที่ แต่การเลือกตั้งครั้งต่อไปจะเป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเบอร์เดียว หรือ one man one vote ซึ่งทั่วประเทศจะมีผู้แทน ๔๐๐ คน จาก ๔๐๐ เขตเลือกตั้ง ยกตัวอย่างจังหวัดชลบุรี ระบบเลือกตั้งเดิม ชลบุรีมี ส.ส. ทั้งหมด ๗ คน โดยแบ่งเป็น ๓ เขตเลือกตั้ง เขตที่หนึ่งมี ๓ คน เขตที่ ๒ มี ๒ คน เขตที่ ๓ มี ๒ คน แต่การเลือกตั้งคราวต่อไป ส.ส. ชลบุรีก็ยังมี ๗ คนเหมือนเดิมไม่ได้เพิ่ม แต่จะแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น ๗ เขต ๆ ละ ๑ คน เพราะฉะนั้นเวลาลงคะแนนก็กาได้คนเดียวเท่านั้น แล้วคนที่ได้ที่ ๑ ของเขตเท่านั้นที่จะเป็นผู้แทน

การเลือกตั้งอีกประเภทหนึ่งคือการเลือกตั้งผู้แทนจากบัญชีรายชื่อ หรือ Party List ซึ่งพรรคการเมืองต่าง ๆ จะต้องส่งบัญชีรายชื่อสมาชิกพรรคจำนวนไม่เกิน ๑๐๐ คน เรียงลำดับหมายเลข ๑ ถึง ๑๐๐ แต่ไม่ได้หมายความว่าให้เลือกลงคะแนนสมาชิกคนใดคนหนึ่งในจำนวนนี้คือวันเลือกตั้งท่านจะได้รับบัตรเลือกตั้งสองใบ ใบหนึ่งใช้สำหรับเลือกตั้งผู้แทนประเภทแรกที่ผมกล่าวถึงไปแล้วเมื่อสักครู่ อีกใบหนึ่งใช้สำหรับเลือกตั้งผู้แทนจากบัญชีรายชื่อที่ผมกำลังกล่าวถึงนี้ โดยการลงคะแนนให้พรรคการเมืองที่ท่านชอบ ซึ่งอาจจะพิจารณารายชื่อสมาชิกของพรรค นโยบายพรรค หรือประวัติความเป็นมาของพรรค เวลาจะลงคะแนนเลือกตั้งในบัตรเลือกตั้งประเภทนี้จะมีหมายเลข ชื่อและสัญลักษณ์ของพรรค สมมุติว่าพรรคชาติพัฒนา หมายเลข ๑ พรรคความหวังใหม่ หมายเลข ๒ พรรคประชาธิปัตย์ หมายเลข ๓ พรรคชาติไทยหมายเลข ๔ ท่านชอบพรรคไหนก็กาเบอร์นั้นได้เบอร์เดียว

สิ่งที่ต่างจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การนับคะแนนในการเลือกตั้งครั้งต่อไปจะไม่นับคะแนนกันที่หน่วยเลือกตั้ง แต่จะนำหีบบัตรเลือกตั้งจากทุกหน่วยไปนับคะแนนรวมกันที่เขตเลือกตั้ง สมมุติว่าในเขตนี้มี ๑๒๐ หน่วย ก็ต้องนำบัตรเลือกตั้งไปรวมกันนับที่เขตทั้ง ๑๒๐ หน่วย ซึ่งต้องใช้เวลามาก การเลือกตั้งที่ผ่านมาเริ่มนับคะแนน ๓ โมงเย็น บางจังหวัด ๖ โมงเย็น ก็รู้ผลแล้ว แต่ สสร. ยืนยันว่าเพื่อเป็นการลดการซื้อเสียง เพราะเมื่อเอาบัตรเลือกตั้งทุกหน่วยมารวมกันแล้ว ก็จะเช็คไม่ได้ว่าหน่วยไหน ใครได้คะแนนเท่าไร

นอกจากนี้ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป คนที่อยู่นอกเขตเลือกตั้งในวันเลือกตั้งก็สามารถลงคะแนนได้ด้วย สมมุติว่าคนที่มิใช่ทะเบียนบ้านชลบุรี แต่ไปทำงานอยู่ที่กรุงเทพฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งบอกว่าให้เลือกตั้งได้ รวมทั้งคนที่อยู่ในต่างประเทศด้วย ซึ่งก็ถือว่าเป็นครั้งแรกนะครับ แต่ในต่างประเทศนั้นเขาทำกันมานานแล้ว ผมได้มีโอกาสไปดูงานที่สหรัฐอเมริกาในช่วงที่มีการเลือกตั้งประธานาธิบดี สมมุติว่าคนอเมริกันต้องไปธุระนอกเขตเลือกตั้งในวันที่มีการเลือกตั้งก็สามารถไปลงคะแนนก่อนวันเลือกตั้งได้ พอวันเลือกตั้งจริง เขาก็เอาบัตรเลือกตั้งนั้นมารวมกันนับคะแนนที่หน่วยหรือเขตเลือกตั้ง นอกจากนี้ชาวอเมริกันที่อยู่ต่างประเทศยังเลือกตั้งทาง

ไปรษณีย์ได้ด้วย ท่านอาจจะถามว่าวิธีการนี้จะมีการโกงหรือไม่ วัฒนธรรมการเมืองของเขาไม่รู้จักคำว่าโกงครับ เพราะเขาถือว่าเป็นผู้แทนคือผู้ทรงเกียรติ แต่ถ้าเราจะไปทำแบบวิธีการเลือกตั้งของเขา ผมก็ไม่ค่อยแน่ใจว่าจะมีปัญหาหรือไม่ ส่วนเราจะใช้วิธีการไหนนั้นก็เป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำลังพิจารณากันอยู่

ผมรู้สึกดีใจที่กรมการพัฒนาชุมชนและสภาผู้แทนราษฎรได้เชิญผู้นำสตรีมาให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะว่าประชากรผู้หญิงของประเทศมีจำนวนเท่า ๆ กับ ผู้ชายไทย แต่เวลาเลือกตั้ง ผมสังเกตผู้หญิงจะมาใช้สิทธิมากกว่าผู้ชาย เพราะอะไร เพราะผู้ชายบางทีไปทำงานไกล ๆ โดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผมเคยไปสังเกตการณ์ดูในบางหน่วยเลือกตั้ง สมมติว่ามีคนมาลงคะแนน ๑๐๐ คน แต่เป็นผู้ชายไม่ถึง ๒๐ คนก็มี ทั้งนี้ก็อาจจะมีความจำเป็น เช่น ไปทำงานอยู่ต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ หรืออาจจะเป็นผู้หญิงมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าผู้ชาย และที่สำคัญปัจจุบันนี้ ผู้หญิงให้ความสนใจการเมืองมากขึ้น มีการติดตามสถานการณ์ทางการเมืองและติดตามการทำงานของผู้แทน บางครั้งก็เลี้ยงลูกด้วย ติดตามฟังการอภิปรายในสภาไปด้วย ดังนั้นการที่ได้เชิญผู้นำสตรีมาร่วมสัมมนาในวันนี้จึงเป็นเรื่องที่สมควรเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้ผู้นำสตรีจากกลุ่มต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ในระบอบประชาธิปไตยและใช้สิทธิของตนได้อย่างถูกต้องแล้ว ยังจะสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่ให้แก่สมาชิกในกลุ่มได้รับทราบด้วย ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการปฏิรูปทางการเมืองที่มีหัวใจสำคัญอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผสมเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพราะความพยายามในการปฏิรูปทางการเมืองที่กำลังดำเนินอยู่นี้ จะได้ผลก็ต่อเมื่อประชาชนเข้าใจระบบการเมือง เข้าใจระบบการเลือกตั้ง การเมืองจะดี และเมื่อท่านทั้งหลายไปเลือกคนดีเข้าสู่สภา มาก ๆ เราก็จะได้ผู้นำและผู้บริหารประเทศที่เป็นคนดีมีความสามารถด้วย เพราะฉะนั้นก็อยากให้อ่านทั้งหลายเลือกอย่างมีเหตุผลและใช้วิจารณญาณ โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำสตรีต้องแนะนำชาวบ้านให้เลือกคนที่ทำประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองจริง ๆ ไม่ใช่ประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนะครับ

ที่เราพูดคุยกันมาทั้งหมดนี้ก็มีความหมายสูงสุดเพื่อการปฏิรูปทางการเมือง โดยการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ถ้าทุกคนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แล้วเลือกด้วยเหตุด้วยผล เลือกคนดีเข้าสภา เมื่อคนดีมีความรู้เข้าไปบริหารประเทศ บ้านเมืองก็จะดีขึ้นตามลำดับ เศรษฐกิจของเราก็จะดีขึ้นตามด้วย เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้นคุณเชื่อไหมว่าสังคมก็จะดี คุณภาพชีวิตของประชาชนก็จะดีขึ้น พูดอย่างนี้บางท่านก็บอกว่าพูดตามทฤษฎี ผมจะยกตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ หรือประเทศญี่ปุ่น ทำไมประเทศเหล่านี้จึงมีความเจริญ เขามีทรัพยากรมากกว่าประเทศเราไม่เท่าไร อย่างญี่ปุ่นมีสภาพเป็นเกาะ ไม่ได้มีน้ำมัน ปลุกข้าวก็ไม่ค่อยพอกินป่าไม้ก็ไม่ค่อยมี แล้วทำไมประเทศญี่ปุ่นมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าเรามากก็เพราะเขามีการปกครองที่เป็นประชาธิปไตยที่มีความมั่นคง มีรัฐบาลที่ต่อเนื่อง ขณะเดียวกันอย่างประเทศเยอรมนีซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของเรา ทรัพยากรธรรมชาติมีทั้งป่าไม้ มีทะเลสาบ ัญญาหารอุดมสมบูรณ์ แต่ท่านจะเห็นว่าเยอรมนีหลังกว่าเราไม่น้อยกว่า ๓๐ ปี คุณภาพชีวิตของประชาชนต่ำมาก และที่เยอรมนีเป็นอย่างนี้เพราะอะไร ไม่ใช่ว่าเขาขาดทรัพยากร ไม่ใช่ว่าเขาคนเยอรมันไม่ฉลาด แต่ทั้งหมดเป็นเพราะประเทศเขาไม่เป็นประชาธิปไตย ทำให้การเมืองของเยอรมนี ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากตัวอย่างที่ยกมานี้จึงมั่นใจได้ว่าถ้าบ้านเมืองเป็นประชาธิปไตยที่ดีแล้ว บ้านเมืองเราก็จะมีความเจริญก้าวหน้า เพราะฉะนั้นถ้าเราอยากให้ประเทศของเราเจริญก้าวหน้า เราต้องส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดกิจกรรมชุมนุมผู้นำสตรีด้านประชาธิปไตย ในโอกาสนี้ ผมขออำนวยการจัดกิจกรรมสัมมนาในครั้งนี้นำบรรลพวัตถุประสงค์ของผู้จัดทุกประการ และขอให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านมีความเจริญก้าวหน้า มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง และเดินทางกลับภูมิลำเนาของท่านโดยสวัสดิภาพ ขอขอบคุณครับ

การสร้างวิถีชีวิต และนิสัยประชาธิปไตยของคนไทย*

ท่านเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ท่านกรรมการสภาสถาบันพระปกเกล้า ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านสมาชิกวุฒิสภา ท่านวิทยากร และท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเปิดการสัมมนาเรื่อง “การสร้างวิถีชีวิตและนิสัยประชาธิปไตยของคนไทย” ซึ่งสถาบันพระปกเกล้าจัดขึ้นในวันนี้ ที่ผมกล่าวว่ามีความยินดีก็เพราะว่าเมื่อเรามีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่เรียกกันว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เราอาจเข้าใจว่าประเทศของเราเป็นประชาธิปไตยเต็มที่แล้ว ความเข้าใจนี้ถูกเพียงบางส่วน ตรงที่รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้วางโครงสร้างและกระบวนการบริหารการจัดการบ้านเมืองและรับรองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองอย่างกว้างขวางและเป็นประชาธิปไตยอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนั้นเปรียบเสมือนฮาร์ดแวร์หรือตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ที่เป็นวัตถุที่จับต้องได้ แต่เครื่องคอมพิวเตอร์จะทำงานไม่ได้ถ้าหากไม่มีโปรแกรมคำสั่งหรือที่เรียกว่าซอฟต์แวร์คอยสั่งให้ทำงาน คน ระบบความคิด ความเชื่อ และความประพฤติอันมีรากฐานมาจากวัฒนธรรมและวิถีชีวิตนี้เองที่เปรียบเสมือนซอฟต์แวร์ที่ทำให้รัฐธรรมนูญและกฎหมายทั้งหลายสร้างระบบการเมืองการปกครองของเราให้เป็นไปตามความคิด ความเชื่อและความประพฤติเช่นนั้น

ท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนาครับ

* คำกล่าวเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การสร้างวิถีชีวิตและนิสัยประชาธิปไตยของคนไทย” จัดโดยสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

วิถีชีวิตและนิสัยของคนในระบบการเมืองทั้งระบบ ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรีหรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นผลโดยตรงมาจากวัฒนธรรมซึ่งเป็นระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมของคนในสังคม คนในสังคมใดมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย วิถีชีวิตและนิสัยเขาย่อมเป็นประชาธิปไตยด้วย โดยไม่ต้องมีกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษรไปบังคับ นักการเมืองอังกฤษและคนอังกฤษ ซึ่งเป็นต้นแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเป็นตัวอย่งที่ดีที่สุดในเรื่องวิถีชีวิตที่เป็นประชาธิปไตย เพราะในประเทศอังกฤษไม่มีรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรเหมือนของเรา แต่ไม่มีใครปฏิเสธว่า อังกฤษไม่เป็นประชาธิปไตยเพียงเพราะไม่มีรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษร ตรงกันข้าม ทุกคนทุกชาติยอมรับว่าทั้งนักการเมืองอังกฤษและระบบการเมืองการปกครองของเขาเป็นประชาธิปไตยเป็นอย่างแท้จริง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะประเทศอังกฤษมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่เป็นซอฟต์แวร์อยู่ในสายเลือดและวิญญาณ วิถีชีวิตและนิสัยเขาจึงเป็นประชาธิปไตยโดยไม่ต้องมีกฎหมายมาบังคับให้เป็น

ในทางตรงกันข้าม คนในสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น มีวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยมหรือมีวัฒนธรรมระบบอุปถัมภ์ แม้จะมีรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เป็นตัวอักษรหรือแค่เพียงใดก็เสมือนมีเครื่องฮาร์ดแวร์สวยงาม แต่เนื้อแท้ อันเป็นวิถีชีวิตและนิสัยของนักการเมืองและคนในสังคมนั้นกลับนิยมอำนาจ ถืออำนาจ เป็นธรรม ถือความสัมพันธ์ส่วนตัวในระบบอุปถัมภ์สำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวม สังคมนั้นก็ไม่มีทางเป็นสังคมประชาธิปไตยไปได้

ประชาธิปไตยโดยเนื้อหาก็คือประชาธิปไตยที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยรองรับ มีวิถีชีวิต และนิสัยของคนในสังคมทุกกลุ่มสะท้อนวัฒนธรรมประชาธิปไตยนั้นออกมา คนในสังคมเป็นเช่นใด ผู้แทนราษฎรของเขาก็ย่อมเป็นเช่นนั้น เพราะต่างก็อาศัยอยู่ในวัฒนธรรม วิถีชีวิตและนิสัยร่วมกัน ในทางตรงกันข้าม ประชาธิปไตยตามรูปแบบก็คือประชาธิปไตยที่มีรัฐธรรมนูญ มีสถาบันการเมืองที่มีภาพประชาธิปไตย แต่เนื้อในอาจไม่ใช่เลยก็เป็นได้

ท่านผู้มีเกียรติครับ

วัฒนธรรมประชาธิปไตยมีสาระสำคัญอย่างน้อย ๔ ประการ คือ

ประการแรก คนในสังคมส่วนใหญ่ต้องเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และความเสมอภาคของมนุษย์ทุกคน เคารพเพื่อนมนุษย์เหมือน ๆ กับที่เพื่อนมนุษย์เคารพเรา ความเสมอภาคจึงเป็นเครื่องวัดตัวแรกของวัฒนธรรมประชาธิปไตยและความเสมอภาคนี้ จะต้องอยู่ในจิตสำนึกในวิถีชีวิตและความประพฤติไม่ใช่เพียงความเสมอภาคบนตัวหนังสือของกฎหมายเท่านั้น

ประการที่สอง คนในสังคมต้องเคารพสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ รวมทั้งเข้าใจข้อจำกัดในสิทธิเสรีภาพ ไปพร้อม ๆ กันด้วย วัฒนธรรมประชาธิปไตยจึงเป็นวัฒนธรรมที่เคารพทั้ง “เขา” และ “เรา” ไม่ใช่ “เขาต้องเคารพเรา” ความเชื่อมั่นในจิตใจทั้งสิทธิของเราและของผู้อื่น จะส่งผลให้เราคิดรอบด้าน โดยเฉพาะผู้มีอำนาจจะต้องคิดว่าเราใช้อำนาจไปรุกรานสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นก็เท่ากับรุกรานสิทธิเสรีภาพของเราเอง นิสสัยและวิถีชีวิตเช่นนี้จะทำให้ “เห็นใจ” และพยายาม “เข้าใจ” คนอื่น ๆ เหมือนที่อยากให้คนอื่นเห็นใจและเข้าใจเรา วัฒนธรรมเช่นนี้จะ “รับฟัง” มากกว่า “สั่งการ” เอาตามใจตัว

ประการที่สาม วัฒนธรรมประชาธิปไตยต้องเคารพในความ “แตกต่าง” ของคนที่มีความหลากหลาย ต้องเชื่อว่า “ความแตกต่าง” ไม่ว่าจะทางความคิด ความเชื่อ หรือ ความแตกต่างอื่น ๆ นั้นสร้างโอกาสในการเลือกของมนุษย์ แต่ “ความแตกต่าง” ไม่ใช่ “ความแตกแยก”

เมื่อมีความแตกต่างกันโดยเฉพาะทางความคิด ก็ต้องเปิดให้มีการพูดคุยถกเถียงกัน เพื่อให้ทุกคนได้ใช้วิจารณญาณว่าเหตุผลใครดีกว่ากัน แล้วยุติลงด้วย “เสียงส่วนใหญ่” ที่เป็นเสียงข้างมาก เราจึงกล่าวว่าประชาธิปไตยต้องเคารพความแตกต่าง แต่ตัดสินด้วยเสียงข้างมาก อย่างไรก็ตาม เสียงข้างมากในวัฒนธรรมประชาธิปไตยก็จะไม่กดขี่ข่มเหง เบียดเบียนเสียงข้างน้อย แต่จะเคารพเสียงข้างน้อย

โดยนัยนี้ ผู้มีอำนาจเพราะมีเสียงข้างมากก็就不用เสียงข้างมากพร่ำเพรื่อแต่จะทำงานอย่างมีเหตุผล มีความร่วมมือกับเสียงข้างน้อย จะใช้เสียงข้างมากต่อเมื่อต้องมีการตัดสินใจเท่านั้น

เราจึงมีสภาพิตประชาธิปไตยว่า “ข้างมากเป็นฝ่ายปกครอง แต่ปรองดองและเคารพสิทธิข้างน้อย” หรือ “Majority's rule, minority's rights” ในวัฒนธรรมประชาธิปไตย จึงถือว่า “ธรรมคืออำนาจ” (right is might) ธรรมก็คือเหตุและผล ไม่ใช่ “อำนาจคือธรรม” (might is right)

ประการสุดท้าย วัฒนธรรมประชาธิปไตยต้องเชื่อและเคารพในกฎหมายหรือ “นิติธรรม” เพราะกฎหมายคือ กฎเกณฑ์ที่ผู้แทนปวงชนออกมาใช้ในบ้านเมือง ให้เป็นกฎกติกาของสังคม

ในวันนี้ ผมหวังว่าท่านวิทยากรและท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาจะได้ช่วยกันขบคิดเพื่อหาข้อยุติว่า วัฒนธรรมไทยที่เรา - ท่านเคยชินกันมาตั้งแต่เล็กจนโต และส่งผลให้เราทุกคนที่เป็นคนไทยคิด เชื่อ ดำเนินชีวิต และมีนิสัยมาจนบัดนี้ สอดคล้องกับวัฒนธรรมประชาธิปไตย ๔ ประการข้างต้นหรือไม่

เราควรต้องถามตัวเราเองว่าถ้าเราหรือลูกหลานญาติพี่น้องของเราจะถูกเกณฑ์ทหาร เรา จะพยายามหาทางหลีกเลี่ยงทุกวิถีทางหรือไม่ ถ้าเราตอบด้วยความซื่อสัตย์กับตัวเองว่า “ใช่” คำถามต่อไปก็คือกรณีนี้อาจเป็นเรื่อง ส.ค. ๔๓ เป็นปัญหาของคน ๆ เดียว หรือเป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมของคนทั้งสังคมที่ไม่เคยเชื่อในหลักนิติธรรม เราอาจต้องถามตัวเราเองอีกว่า เราจะ “ฝาก” ลูกหลานญาติพี่น้องให้เข้าเรียน เข้าทำงาน หรือ “ช่วย” เขาเหล่านั้นที่ทำผิดกฎหมายให้รอดพ้นจากกฎหมายหรือไม่ ถ้า “ใช่” ก็เป็นที่เข้าใจได้ว่า เราเติบโตมาในสังคมอุปถัมภ์ที่ถือความสัมพันธส่วนตัว ดีชั่วส่วนบุคคลที่มีต่อเราอยู่เหนือประโยชน์ส่วนรวมอยู่เหนือหลักการใช่หรือไม่

คำถามทำนองนี้ยังมีอีกมาก หากเราตอบอย่างตรงไปตรงมากับตัวเราเองว่าเราเองก็เป็นเช่นนั้นแล้ว เราจะหวังให้คนอื่นปฏิบัติต่างไปจากเราได้อย่างไร ก็ในเมื่อต่างคนต่างเกิดและดำเนินชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมเดียวกันในสังคม และหากจะถามต่อไปว่ามาตรฐานที่ใช้วัดนักการเมืองกับมาตรฐานที่ใช้วัดตัวเราเอง เพื่อนฝูง หรือญาติสนิท มิตรสหาย ใช้มาตรฐานเดียวกันหรือต่างกัน ถ้าใช้มาตรฐานต่างกันคือ ใช้มาตรฐานแบบสังคมตะวันตกวัดนักการเมือง แต่ใช้มาตรฐานไทยวัดตัวเราเองจะไม่ใช่เป็นการใช้มาตรฐานซึ่งเปรียบเทียบไม่บรรทัดสองอันวัดการกระทำเดียวกันหรือ

ท่านผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านครับ

ผมเชื่อว่าถึงแม้รัฐธรรมนูญและกฎหมายจะวางโครงสร้างและกระบวนการในรูปแบบเป็นประชาธิปไตย แต่ถ้าวัฒนธรรม วิถีชีวิตและนิสัยคนไทยยังคงอยู่ในระบบอำนาจนิยมและระบบอุปถัมภ์ เราก็คงจะไม่ใช่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

คำถามที่ท้าทายทุกท่านในที่นี้และคนทั้งสังคมก็คือ เมื่อเรามีรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เป็นฮาร์ดแวร์ในรูปแบบประชาธิปไตยแล้ว ทำอย่างไรเราจึงจะได้ซอฟต์แวร์คือตัววัฒนธรรม วิถีชีวิตและนิสัยประชาธิปไตยในสังคมด้วยและเมื่อสังคมมีวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมประชาธิปไตยแล้ว นักการเมืองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ถูกเลือกมากี่ย่อมจะมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยด้วยอย่างแน่นอน

ผมหวังว่าการสัมมนาในครั้งนี้ จะสามารถหาคำตอบเบื้องต้นหรืออย่างน้อยก็จุดประกายให้มีการคิดและพยายามศึกษาหาแนวทางปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและปลูกฝังและอบรมวิถีชีวิตและนิสัยประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นเพื่อให้รองรับฮาร์ดแวร์ประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง

ขอขอบคุณท่านวิทยากรทุกท่านที่สละเวลามาให้ข้อคิดและความเห็นที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ และสถานีวิทยุรัฐสภา ตลอดจนโรงพยาบาลวชิรพยาบาลและสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนที่ได้ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการสัมมนาครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ผมขอเปิดการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "การสร้างวิถีชีวิตและ
นิสัยประชาธิปไตยของคนไทย" ในโอกาสนี้ผมขออวยพรให้การสัมมนาในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์
ที่ได้ตั้งไว้ทุกประการและขอให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วกัน ขอขอบคุณครับ

บทบาทของผู้นำมุสลิม ในการเผยแพร่ประชาธิปไตย*

ท่านอธิบดีกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านที่ปรึกษาประธานรัฐสภา ท่านประธานคณะกรรมการอิสลาม คณะกรรมการอิสลามและท่านผู้ที่เคารพนับถือทุกท่าน

ในนามของรัฐสภาขอต้อนรับท่านประธานคณะกรรมการอิสลาม คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ท่านดาโต๊ะยุติธรรมที่เดินทางเข้ามาร่วมสัมมนาที่กรุงเทพมหานครตามโครงการของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และเดินทางมาเยี่ยมชมรัฐสภาและต้องขอขอบคุณท่านอธิบดีกรมการปกครอง ผู้จัดการสัมมนาที่ได้ให้เวลากับผู้นำศาสนาอิสลามได้มีโอกาสเดินทางมาเยี่ยมรัฐสภาในวันนี้

รัฐสภาเป็นสถาบันนิติบัญญัติซึ่งมีหน้าที่ในเรื่องของการออกกฎหมาย การควบคุมการทำงานของรัฐบาลและการให้ความเห็นชอบในกิจการสำคัญของประเทศ เช่น การประกาศสงคราม การทำสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ผมและสมาชิกรัฐสภาเป็นแต่เพียงตัวแทนของพี่น้องปวงชนชาวไทยเข้ามาทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติเช่นเดียวกับคณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดที่ทำหน้าที่แทนพี่น้องมุสลิมในประเทศไทย

* คำกล่าวต้อนรับคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทั่วประเทศในโอกาสเข้าเยี่ยมชมรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

หลายปีที่ผ่านมา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้จัดการสัมมนาประชุมกรรมการอิสลามอย่างต่อเนื่อง เป็นโอกาสให้พวกเราทั้งหลายได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรับทราบนโยบายของรัฐบาลตลอดจนทัศนศึกษาดูงาน เพื่อที่จะนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผลของการสัมมนาหลายอย่างเกิดเป็นผลนำไปสู่การปฏิบัติที่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินทางศาสนาของเรา เช่น การสัมมนาเพื่อปรับปรุงองค์การบริหารกิจการศาสนาอิสลามให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีการเสนอให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารกิจการศาสนาอิสลาม โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเราซึ่งมีโอกาสรับทราบปัญหาจากการสัมมนาได้ทำการร่างกฎหมายขึ้น และได้นำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาและได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายแล้ว กฎหมายดังกล่าวทำให้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารกิจการศาสนาอิสลามที่สำคัญได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายของสำนักงานของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดซึ่งมีภารกิจเดิมมากอยู่แล้วและยังจะมีเพิ่มขึ้นอีกตามกฎหมายใหม่ซึ่งจะทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ ที่มีการเสนอในที่ประชุมนี้อีก ๒ - ๓ ปัญหา เช่น ปัญหาเรื่องการโอนที่ดินให้กับศาสนสถานคือมัสยิด โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ หรือจังหวัดใหญ่ ๆ อย่างจังหวัดปทุมธานี จังหวัดอุบลราชธานี เวลาจะโอนต้องเสียเงินค่าธรรมเนียมจำนวนมาก เพราะที่ดินมีราคาแพงเมื่อไม่มีเงินโอนก็ทำให้ปัญหาคาราคาซัง นาน ๆ เข้าลูกหลานที่มาทีหลัง เกิดความรู้สึกเสียตายนที่ดิน เปลี่ยนใจไม่บริจาคและฟ้องร้องกับบิหลัน แต่บัดนี้จากการรับทราบปัญหาการที่ประชุมสัมมนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงนำเรื่องสู่การพิจารณาคณะกรรมการการศาสนาและเสนอแนวทางต่อรัฐบาล ขณะนี้ก็สามารถแก้ไขปัญหาแล้ว โดยเสียค่าโอนเพียงร้อยละ ๐.๐๑ คือ ๑ ล้านบาท เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการที่กรมการปกครองได้จัดการสัมมนาเช่นนี้ต่อเนื่องหลายปีนั้น มีประโยชน์ต่อการบริหารกิจการศาสนาอิสลามและพี่น้องมุสลิมเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น

ในช่วงระยะเวลาสองปีที่ผ่านมา ท่านทั้งหลายก็คงจะทราบว่าบ้านเมืองของเราได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีสำหรับพี่น้องประชาชนทั่วไป ที่สำคัญคือ เรามีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งได้ประกาศใช้ครบ ๒ ปีเมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ต้องถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุดเท่าที่ประเทศไทยเราเคยมีมา เรามีรัฐธรรมนูญทั้งหมดมาแล้ว ๑๕ ฉบับ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ ๑๖ เป็นฉบับที่ร่างขึ้นโดยตัวแทนของประชาชนคือ สสร. เป็นฉบับที่ได้ไปสอบถามความเห็นของพี่น้องประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งคณะกรรมการอิสลามและพี่น้องมุสลิมเข้ามาร่วมการพิจารณาพิจารณาพิจารณา เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ประชาชนทั่วประเทศได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แล้วในจำนวน สสร. ๙๙ คน ก็มีมุสลิม ๒ ท่านอยู่ด้วย คือคุณนัจมุดดีน อูมา และอีกท่านเป็นผู้แทนจากจังหวัดลำปาง เพราะฉะนั้นในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จึงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอยู่หลายประการ เช่น การกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการปฏิบัติตามหลักของศาสนา ทั้งในการปฏิบัติ การนับถือ การศึกษาอบรม รวมทั้งการแต่งกาย ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งความจริงรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาก็มีการกล่าวถึงบ้าง แต่ไม่ชัดเจนเท่ากับรัฐธรรมนูญฉบับนี้

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้ให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทำให้พี่น้องประชาชนนั้นมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น เดิมเรามักจะพูดกันว่า การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองเมื่อเลือกผู้แทนราษฎรแล้วก็จบ แต่ต่อไปนี้การเมืองไม่ใช่เรื่องของนักการเมืองเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น แต่เป็นของประชาชนทั้งประเทศด้วยเพราะรัฐธรรมนูญได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น เช่น การที่ประชาชนมีสิทธิเสนอกฎหมายได้เองได้ ถ้าท่านเห็นว่ากฎหมายใดที่มีประโยชน์แล้วรัฐบาลหรือผู้แทนราษฎรไม่เสนอ หรือไม่ได้ให้ความสนใจกับกฎหมายฉบับนั้น โดยที่กฎหมายเหล่านั้นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพหรือแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๕๐,๐๐๐ คน สามารถร่วมลงชื่อและเสนอร่างกฎหมายนั้นต่อประธานรัฐสภาได้ โดยเสนอตัวร่าง พ.ร.บ. ที่มีรูปแบบที่ถูกต้อง ซึ่งหากมีข้อสงสัยก็หารือกับผมได้ ที่สำคัญท่านต้องรวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ครบ ๕๐,๐๐๐ คน พร้อมทั้งสำเนาบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านครบ ๕๐,๐๐๐ ชุด ทั้งนี้เป็นไปตามที่

บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ กฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๒ ยกตัวอย่างเช่น พวกเรามีปัญหาเกี่ยวกับคดีมรดก เพราะศาสนาอิสลามไม่ใช่ศาสนาที่กำหนดโดยตัวหนังสือเท่านั้นแต่จะต้องนำไปสู่การปฏิบัติด้วย ถ้าแบ่งมรดกโดยไม่ถูกต้อง ผู้ก็ไม่ชอบธรรมที่จะรับและผู้ที่ใช้ก็ถือว่าใช้ทรัพย์สินที่ไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามด้วย ท่านก็สามารถไปรวบรวมรายชื่อและเสนอร่างกฎหมายให้สภาพิจารณาได้ ซึ่งขณะนี้ปรากฏว่ามีการเสนอเข้ามา ๒ กลุ่มแล้ว คือ ร่างพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. และอีกฉบับหนึ่งคือร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งสถาบันคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมในสถานประกอบการ พ.ศ. แต่ปรากฏว่าร่าง พ.ร.บ. ทั้ง ๒ ฉบับยังไม่สามารถนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาได้ เนื่องจากคณะผู้แทนเสนอกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถรวบรวมรายชื่อและเอกสารให้ครบตามที่กฎหมายระบุไว้ภายในเวลาที่กำหนดได้

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่า พอเสนอกฎหมายแล้วจะประกาศให้เป็นกฎหมายทันที รัฐสภาต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบตามกระบวนการนิติบัญญัติก่อน เสียงข้างมากให้ผ่านก็ผ่าน ถ้าเสียงข้างมากไม่ผ่านก็ไม่ผ่านเช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าอย่างน้อยที่สุดท่านก็พิสูจน์ว่ากฎหมายฉบับนี้สำคัญ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้ง ๕๐,๐๐๐ คน ร่วมลงชื่อมาแล้วยอมแสดงว่ากฎหมายนั้นมีความสำคัญระดับหนึ่ง ผมคิดว่าผู้แทนมีที่มาจากประชาชน เพราะฉะนั้นเมื่อเห็นว่าประชาชนมีความต้องการและเป็นกฎหมายที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมจริง ๆ ผู้แทนก็ควรตอบสนองความต้องการของประชาชนให้กฎหมายนั้นออกมาบังคับใช้

นอกจากนี้แล้วพี่น้องประชาชนก็ยังมีส่วนร่วมในการที่จะถอดถอนนักการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง เช่น ท่านพบว่า ส.ส. คนไหนทำงานไม่ดี ทุจริตคอร์รัปชัน หรือนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีคนใดทำงานไม่ดี ท่านก็รวบรวมรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งและเอกสารต่าง ๆ ให้ครบ ๕๐,๐๐๐ ชุด ยื่นต่อประธานวุฒิสภาเพื่อร้องขอให้มีการถอดถอนบุคคลดังกล่าวออกจากตำแหน่งได้ ซึ่งวุฒิสภาก็จะส่งเรื่องให้ ปปช. สอบสวนข้อเท็จจริงก่อนจึงนำเข้าสู่การพิจารณาลงมติถอดถอน ถ้าวุฒิสภาลงคะแนนเสียงด้วยมติ ๓ ใน ๕ ให้มีการถอดถอนบุคคลนั้นก็ต้อง

พ้นจากตำแหน่งไป นอกจากนี้ยังถูกดำเนินคดีอาญาอีกด้วย เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ต้องการปฏิรูปการเมืองโดยให้สิทธิกับประชาชนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามขณะนี้มาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังใช้ได้ไม่เต็มที่ และจะมีผลบังคับใช้จริง ๆ เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกชุดใหม่ของทั้งสองสภา โดยจะเริ่มจากการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา แล้วตามด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายในปี ๒๕๔๓ นี้

เรื่องสุดท้ายที่ผมจะพูดเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็คือเรื่องการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ว่ารัฐต้องรับผิดชอบในการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนเพิ่มขึ้นเป็น ๑๒ ปี จากเดิม ๙ ปี โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาและร่วมกำหนดหลักสูตรการศึกษาด้วย ต่อไปนี้นักเรียนที่จังหวัดกระบี่ก็ไม่จำเป็นต้องเรียนเหมือนกับนักเรียนที่กรุงเทพฯ นักเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ก็ไม่จำเป็นต้องเรียนเหมือนที่นักเรียนจังหวัดยะลาคือให้จัดการศึกษาตามความต้องการของคนในท้องถิ่น และที่สำคัญรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับศาสนาอิสลามคือความรู้ที่จัดให้ต้องเป็นความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งเมื่อก่อนเราไม่ค่อยพูด เราเคยเน้นแต่จะให้เด็กเรียนเก่ง เก่งคอมพิวเตอร์ เก่งคณิตศาสตร์ เก่งโน้นเก่งนี้ แต่ไม่มีการพูดถึงคุณธรรม แต่ต่อไปนี้ต้องสอนให้เป็นคนเก่งแล้วต้องเป็นคนดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับศาสนาอิสลาม และพระคัมภีร์อัลกุรอานที่ว่าต้องเรียนให้รู้ทั้งวิชาทางโลกและทางธรรม เพราะการศึกษาเท่านั้นที่จะทำให้เราอยู่เป็นสุขทั้งในโลกดุนยาและอาคิรัต ซึ่งผมเห็นว่าเป็นภาระหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการอิสลามแห่งประเทศไทยที่ท่านต้องเข้าไปดูแล นอกจากที่ท่านจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายบริหารกิจการศาสนาอิสลามแล้ว ในเรื่องของรัฐธรรมนูญ ท่านก็จำเป็นต้องรู้และนำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของท่านด้วย

ผมขอฝากท่านทั้งหลายในเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ ผมอยากให้พวกเราเป็นตัวอย่างที่ดีในการเลือกตั้งทุกระดับ ขอให้การเลือกตั้งในพื้นที่ของพวกเราชาวมุสลิมเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่มีการรับอามิสสินจ้าง เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับ

ปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือการปฏิรูประบบการเมืองให้มีความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม เพราะที่ผ่านมากการเมืองของเรามีข้อบกพร่อง เมื่อมีข้อบกพร่องแล้วก็ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ประเทศของเรากำลังประสบอยู่ในขณะนี้ ผมจึงอยากให้เรายึดบนหลักการที่มั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลือกตั้งคณะกรรมการอิสลามชุดใหม่ที่จะมีขึ้นเร็ว ๆ นี้ ผมก็ไม่อยากให้เกิดข้อครหาเช่นเดียวกับการเลือกตั้งอื่น ๆ และผมก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า การเลือกตั้งคณะกรรมการอิสลามดังกล่าวจะเป็นตัวอย่างที่ดีของการเลือกตั้งทุกระดับต่อไป

ผมขออภัยกับท่านทั้งหลายว่า ผู้นำศาสนานั้นไม่ได้มีหน้าที่เพียงแต่บริหารกิจการศาสนา หรือไม่ได้เป็นเพียงอิหม่ามในมัสยิดอบรมหลักศาสนาเท่านั้น ผู้นำศาสนาตั้งแต่ท่านศาสดามานันก็เป็นผู้นำทางสังคม เป็นแบบฉบับที่ดีให้กับสังคมและเป็นผู้ที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาสังคมด้วย ยกตัวอย่างเช่น ขณะนี้ประเทศกำลังประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้นำศาสนาก็ควรจะแนะนำชาวบ้านให้อดออม ประหยัด หรือในสังคมที่เราอยู่มีปัญหาเสพยาเสพติด คณะกรรมการอิสลามก็นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การประชุมประจำเดือนเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและขอความร่วมมือจากผู้นำศาสนาในท้องถิ่นต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาด้วย

เท่าที่ผมทราบ ขณะนี้หลายจังหวัดก็มีโครงการดี ๆ หลายโครงการ เช่น ที่จังหวัดสตูล มีการจัดหลักสูตรอบรมแม่บ้านเพื่อให้เขาทำหน้าที่เป็นแม่ที่ดีของลูก เพื่อเขาทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ดีของสามี เพื่อเขาทำหน้าที่เป็นแม่บ้านที่ดีในสังคม หลักสูตรหลายสิบชั่วโมงแล้วก็มีแจกประกาศนียบัตรด้วย ผมคิดว่านี่เป็นตัวอย่างของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของกรรมการอิสลามของจังหวัด ซึ่งบางทีก็ไม่ได้อยู่ในกติกาที่ท่านจะต้องทำ แต่ถ้าหากว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นหน้าที่ของการแก้ไขปัญหาสังคมอย่างนี้ ผมอยากจะบอกว่ามันเป็นหน้าที่ของเรา เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลาม เพราะกรรมการอิสลามไม่ได้มีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องศาสนาอย่างเดียว ถ้าถามว่าทำไมเป็นอย่างนั้น ผมพูดตามท่านศาสดา ท่านศาสดาของเราท่านก็ได้มีเงินเดือนอะไร แต่ท่านทำหน้าที่ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเรื่องของศาสนา การศึกษา สังคม การเมืองด้วย เพื่อให้บ้านเมืองของเราดี เพราะฉะนั้นผมขอฝากท่านทั้งหลายว่าหน้าที่เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่เราจะต้องช่วยกันดูแล

เรื่องสุดท้ายที่ผมเป็นห่วงและอยากฝากท่านทั้งหลายในวันนี้ก็คือเรื่องเกี่ยวกับเยาวชน เรื่องของโรงเรียนครูสัมพันธ หรือบางแห่งใช้คำว่า โรงเรียนตาดีกา โรงเรียนเหล่านี้เป็นที่ซึ่งจะเพาะความดีงาม เพาะคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กซึ่งอยู่ในมัสยิด ผมก็อยากฝากว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการอิสลามต้องไปดูแลให้มีการพัฒนา ถึงแม้บางพื้นที่จะมีโรงเรียนเต็มกระจายทุกหมู่บ้าน แต่เนื่องจากว่าขาดการดูแลและขาดระบบการจัดการที่ดี ไม่รู้ว่าหลักสูตรที่เด็กมาเรียนแล้ว ๒ - ๓ ปี แล้วได้ปลูกฝังอะไรบ้าง ครูมีความเป็นอยู่อย่างไร ผมไม่อยากให้โรงเรียนเหล่านี้มีการเรียนการสอนแบบตามยถากรรมคือ ไม่มีแบบแผนการเรียนการสอน ไม่มีการประเมินผลว่าสอนแล้วเยาวชนได้อะไร เพราะฉะนั้นผมถึงฝากว่าเมื่อกลับไปลองดูว่าโรงเรียนสอนศาสนา โรงเรียนตาดีกา หรือโรงเรียนที่อยู่ตามมัสยิดต่าง ๆ เป็นอย่างไรบ้าง เพราะเท่าที่ทราบในหลายจังหวัดก็ยังไม่มีความมาตรฐานที่ดีพอ แต่จริง ๆ แล้วเรื่องเหล่านี้ถ้าจะให้ท่านไปดูแลทั้งหมดก็ไม่เป็นธรรมกับท่านนัก เพราะต้องใช้งบประมาณของรัฐบาล ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐบาลด้วย ซึ่งรัฐบาลก็พยายามทำอยู่ แต่ถึงแม้ว่างบประมาณจากรัฐจะไม่เพียงพอ ก็เป็นหน้าที่ที่ผู้นำศาสนาจะต้องดูแลด้วย ซึ่งอาจจะโดยวิธีการขอบริจาค การขอความอนุเคราะห์ เราต้องดำเนินการเองและต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อให้เยาวชนของเราได้รับการศึกษาที่ได้มาตรฐาน

สุดท้ายนี้ ผมขออวยพรให้การสัมมนาของท่านทั้งหลายในครั้งนี้นับบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ขอให้องค์อัลเลาะห์ได้โปรดประทานพรให้ท่านทั้งหลายมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด เพื่อที่จะนำข้อคิดเห็นทั้งหลายที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการบริหารคณะกรรมการอิสลามของท่านเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าของบ้านเมืองและของกิจการศาสนาต่อไป ขอขอบคุณครับ

๖. คำบรรยายและปาฐกถาพิเศษของประธานรัฐสภา
ด้านการศึกษา

การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี : บริหารแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส*

วันนี้ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาพบและพูดคุยกับท่านทั้งหลายในหัวข้อเรื่อง "การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี : บริหารแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส" ขอเรียนตามตรงว่าผมรู้สึกดีใจเป็นพิเศษที่มาอยู่ ณ ที่นี้ด้วยเหตุผลสองประการคือ

ประการแรก ผมมีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างปัญญาให้กับประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากประเทศใดขาดซึ่งปัญญา การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ย่อมจะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในฐานะที่มหาวิทยาลัยเป็นสถานที่สร้างปัญญาให้กับประเทศ เป็นที่รวมขององค์ความรู้ที่เกี่ยวกับมนุษย์และโลก ดังนั้นการที่ได้มาพบกับคลังปัญญาของประเทศในวันนี้ ผมจึงถือว่าคุณนอกจากจะทำให้เกิดปัญญายังเป็นมงคลต่อชีวิตอีกด้วย

ประการที่สอง ผมรู้สึกดีใจที่ได้มาพบกับพวกเราทั้งหลาย เนื่องจากว่าผมเองเคยมีอาชีพเป็นอาจารย์มาก่อนเป็นเวลาเกือบ ๑๐ ปี หลายท่านในที่นี้ก็เพื่อนกัน เพราะฉะนั้นการที่พบกับเพื่อนซึ่งเคยมีอาชีพเดียวกันย่อมจะมีความรู้สึกว่าได้รำลึกถึงอดีต ที่สำคัญการได้มาพูดคุยกับพวกเรา ณ คณะครุศาสตร์แห่งนี้ ซึ่งเป็นสถานศึกษาเก่าของผมจึงเหมือนกับว่าได้กลับมาพบเพื่อน ได้กลับมาเยี่ยมบ้านอีกครั้งหนึ่ง ผมจึงถือว่าคุณนี้เป็นวันที่มีความหมายวันหนึ่งของผม

* ปาฐกถาพิเศษในการสัมมนาวิชาการประจำปี ๒๕๔๒ ของที่ประชุมประธานสภาคณาจารย์ทั่วประเทศเรื่อง "การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยไทย" เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาชีพครูเป็นอาชีพที่ทำแล้วมีความสุข และผมก็รู้สึกยินดีกับท่านทั้งหลายที่เป็นครูหรืออาจารย์ เพราะอาชีพนี้เป็นอาชีพที่สร้างคน เป็นอาชีพที่ทำแล้วยังได้บุญอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นการวิจัย การเขียนตำรา การสอน การอบรมเด็ก ล้วนแล้วแต่ได้บุญทั้งนั้น

ผมขอเรียนกับท่านทั้งหลายอย่างตรงไปตรงมาว่า ช่วงเวลา ๙ ปีที่อยู่ในสังคมของครูอาจารย์เป็นชีวิตที่มีความสุขมากที่สุดสำหรับผม เพราะตอนนั้นเราได้ทำอะไรอย่างที่คิดว่าควรจะทำ มีความเป็นตัวของตัวเอง ไปที่ไหนก็ได้รับการเคารพนับถือ ไม่ว่าจะเป็นจากเพื่อนร่วมงาน ลูกศิษย์หรือผู้ปกครอง แต่เมื่อมาเป็นผู้แทนราษฎรแล้ว ทุกอย่างจะไม่เป็นอย่างที่เราคิดหรือที่เราอยากจะทำ บ่อยครั้งที่เราต้องคิดอย่างที่คุณอื่นเขาอยากให้เราคิดและต้องทำอย่างนั้นตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยที่เราไม่ได้เป็นตัวของตัวเอง เมื่อได้เป็นรัฐมนตรี แม้ว่าจะมีคนยกย่องนับถือ แต่คนเหล่านี้ส่วนใหญ่อยากให้เราทำอย่างนั้นอย่างนี้เพื่อตัวของเขาเอง ตอนที่เป็รัฐมนตรี ผมรู้สึกที่มีความทุกข์ และความทุกข์ก็กลับคืนมาทันทีในวันที่พ้นจากการเป็นรัฐมนตรี คนที่เคยล้อมหน้าล้อมหลังเต็มไปหมดทั้งที่ทำงานและที่บ้านเพื่อจะมาขอตำแหน่ง คนที่เคยบอกกับผมว่าผมจะไม่ทิ้งท่าน จะอยู่กับท่านตลอดไปก็หายไปทันทีในวันนั้น แต่ผมก็รู้สึกมีความสุขเพราะความสุขของผมไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่ง มีบิรวารมากหรือมีเงินมาก ความสุขอยู่ที่เราได้ทำงานตามที่เราพอใจและเรามีความเป็นตัวของตัวเอง เพราะฉะนั้นถ้าใครมาชวนท่านออกจากอาชีพครู โดยเฉพาะเพื่อไปเป็นนักการเมืองแล้ว อยากขอให้ท่านทบทวนให้รอบคอบเสียก่อน

ดังที่ผมได้กล่าวไว้เมื่อสักครู่ว่ามหาวิทยาลัยนั้นเป็นคลังปัญญาของประเทศ เป็นที่รวมของนักปราชญ์ เป็นสมองของบ้านเมือง ผมจึงมีความเห็นว่าการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ตินั้น มหาวิทยาลัยไม่ควรอยู่ในฐานะเช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น ๆ กล่าวคือ

เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งแสวงหาองค์ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ สังคมโลก และจักรวาล ความรู้ทั้งหลายที่มาจากสถาบันนี้ควรจะเป็นความรู้ที่ถูกต้องและเป็นจริงดังที่สังคมต้องการ ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยควรจะเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นอิสระและมีเสรีภาพใน

การแสวงหาความจริงโดยไม่ถูกพันธนาการหรือตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ใด ๆ มากนัก เพื่อที่จะให้ความรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้าของบรรดาครูบาอาจารย์และนักวิชาการ ในมหาวิทยาลัยนั้นมีความถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด หรือหากจะมีกฎเกณฑ์บ้างก็เพื่อรักษาประโยชน์ของสังคมโดยรวม ผมจึงมีความเห็นว่าเสรีภาพทางวิชาการควรเป็นเสาหลักของการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัย อันรวมไปถึงอาจารย์และนักวิชาการ ในมหาวิทยาลัยก็จำเป็นจะต้องมีอิสระในการศึกษาค้นคว้า วิจัยเช่นเดียวกัน ไม่ควรที่จะมีการบังคับบัญชาหรือสายบังคับบัญชาเหมือนกับส่วนราชการอื่น ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่เอื้อต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับบทบาทที่ควรจะเป็นมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องเสรีภาพทางวิชาการอันเป็นผลมาจากการที่มีคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หลายท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ โดยได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา ๔๒ ว่า “การศึกษาด้านการวิจัย การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่งานวิจัยตามหลักวิชาการย่อมได้รับคุ้มครอง ทั้งนี้เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” เพราะฉะนั้น การวิจัยและการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการนั้นจึงเป็นเสรีภาพของอาจารย์ที่จะแสดงได้อย่างเต็มที่ ใครจะไปฟ้องร้องไม่ได้ แม้ว่าจะไปกระทบใครหรือองค์กรใดก็ตาม แต่สิ่งเหล่านั้นต้องไม่ทำลายความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ดังนั้นการที่รัฐบาลมีนโยบายให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการไปเป็นหน่วยงานอิสระจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งในช่วงนี้ท่านทั้งหลายจะสังเกตได้ว่าการแสดงความเห็นในเรื่องการออกนอกระบบราชการขององค์กรต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในแวดวงนักวิชาการ ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่สังคมเริ่มตระหนักถึงความไม่มีประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการทั้งหลายว่าเกิดจากโครงสร้างของระบบราชการที่มีขนาดใหญ่โตและมีสายการบังคับบัญชามากเกินไปนั่นเอง จึงเริ่มมีความพยายามในการดำเนินการให้มหาวิทยาลัยออกไปเป็นหน่วยงานอิสระ และผมมีความเชื่อมั่นว่าการที่มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการซึ่งมีลักษณะ red tape ย่อมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารอย่างแน่นอน ซึ่งในส่วนขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติเอง ขณะนี้ก็มีสถาบันพระปกเกล้าซึ่งเป็นสถาบันทางวิชาการที่มีความเป็นอิสระทั้งเรื่องงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารทางด้านวิชาการ โดยมีอดีต

คนบดีคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านศาสตราจารย์ดอกเตอร์บรรดักดิ์ อูวรรณโณ เป็นเลขาธิการสถาบันฯ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับระบบราชการ เช่น ในเรื่องบุคลากร หน่วยงานราชการประเภทเดียวกันอาจจะมีบุคลากร ๑๐๐ คน แต่สถาบันพระปกเกล้าอาจมีเพียง ๒๐ คน แต่ได้รับเงินเดือนสูงกว่าเพราะพนักงานคนหนึ่งต้องรับผิดชอบงานมากกว่าข้าราชการ

นอกจากความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยแล้ว ในฐานะที่ผมเป็นนักการเมือง ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยควรมีความเป็นกลางในทางการเมือง แต่ไม่ได้หมายความว่ามหาวิทยาลัยจะไม่สนใจกิจกรรมทางการเมืองเลย เพราะสังคมกับการเมืองต้องไปด้วยกัน มหาวิทยาลัยนั้นต้องให้ความสนใจสังคมและการเมือง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังมีการสอนในวิชาที่เกี่ยวกับการเมือง เช่น เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่แล้ว ความเป็นกลางทางการเมืองในที่นี้คือไม่สนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มหาวิทยาลัยควรจะเผยแพร่ข้อมูลความรู้และความคิดเห็นในเรื่องทั้งหลายที่เกี่ยวกับปัญหาของบ้านเมืองอย่างกล้าหาญ เช่น ขณะนี้บ้านเมืองประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรจะแสดงทัศนะอย่างตรงไปตรงมาว่าสาเหตุของปัญหาคืออะไร และควรจะได้รับแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้มหาวิทยาลัยในหลายประเทศเป็นกลไกสำคัญในการเสนอทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา อาจารย์ในมหาวิทยาลัยหลายท่านไปดำรงตำแหน่งสำคัญของประเทศ เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เพราะได้รับความเชื่อถือในการแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาของบ้านเมือง อาจารย์และนักวิชาการในมหาวิทยาลัยจึงไม่ควรตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง แต่ควรจะใช้นักการเมืองหรือการเมืองและความรู้ความสามารถของตนประกอบกันเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ

ทั้งนี้ การแสดงทัศนะทางวิชาการของมหาวิทยาลัยนั้นควรจะต้องรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติด้วย หมายความว่า การสอน การศึกษา การค้นคว้าและวิจัยของมหาวิทยาลัยนั้นต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศหรือภูมิภาคนั้น ๆ ด้วย ยกตัวอย่างเช่น ขณะนี้

ประเทศของเรามีปัญหาในเรื่องความยากจนของเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ มหาวิทยาลัยควรจะมาช่วยกันคิดว่าทำอย่างไร เราจึงจะแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศได้ หรือในท้องถิ่นต่าง ๆ มีสังคมและวัฒนธรรมอย่างไร มหาวิทยาลัยก็ควรจะมีการวิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมนั้นด้วย

นอกจากการที่มหาวิทยาลัยมีความเป็นอิสระ มีเสรีภาพทางวิชาการ มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว ผมมีความเห็นว่าการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดีนั้น ยังต้องเน้นว่าต้องสร้างความรู้ที่คู่กับคุณธรรม ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓ ว่า "บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ..." และในมาตรา ๘๖ บัญญัติว่า "รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม..."

คำว่า "ความรู้คู่คุณธรรม" นี้ ในฐานะผมเคยเป็นครูบาอาจารย์ ผมรู้สึกประทับใจและอยากจะให้สิ่งนี้เกิดขึ้นเพราะหากเป็นความรู้ที่ขาดคุณธรรม ผมถือว่าเป็นความรู้ที่ได้รับประโยชน์น้อยหรือไม่ได้รับประโยชน์เลย ยกตัวอย่างเช่น คนที่มีความรู้จรรยาบรรณ นิติศาสตร์ แต่กลับไม่มีคุณธรรมในจิตใจ ท่านลองคิดว่า สมมุติว่าเขาเป็นทนายความ จะเชื่อได้อย่างไรว่าเขาจะว่าความเพื่อช่วยเหลือคนดี ถ้าเขาเป็นทนายความที่เก่งแต่กลับไปแล้วช่วยลูกความให้ไม่ต้องติดคุก ทั้ง ๆ ที่บางครั้งลูกความควรจะติดคุกเพราะทำความผิด ผมถามว่าอย่างนี้เป็นประโยชน์กับสังคมหรือไม่ สำหรับผมคิดว่าไม่เป็นประโยชน์กับสังคมแต่เป็นประโยชน์กับตัวของเขาเองและเป็นประโยชน์กับคนไม่ดีที่เขาช่วยไม่ต้องติดคุก หรือคนเก่งที่มีอำนาจและอิทธิพลมากไปเป็นนักการเมืองหรือรัฐมนตรีคิดและดำเนินโครงการต่าง ๆ มากมาย แต่ทำการทุจริตหาผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ให้กับตนเองและพวกพ้อง หรือว่าคนเก่งที่เป็นสถาปนิก วิศวกร ออกแบบหรือก่อสร้างอาคารต่าง ๆ มากมาย แต่ขาดคุณธรรมและไม่รับผิดชอบต่อสังคม ทำให้เกิดเหตุการณ์อย่างที่โรงแรมรอยัลพลาซ่า นครราชสีมา ที่กระทรวงศึกษาธิการต้องสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพ

ไปเป็นจำนวนมากในเหตุการณ์ครั้งนั้น เพราะฉะนั้นคนเก่งแต่ขาดคุณธรรมย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและอาจเป็นอันตรายกับสังคมด้วย มหาวิทยาลัยจึงควรที่จะสร้างบุคลากรที่มีความรู้คู่คุณธรรมเพราะเราอยากจะทำให้คนในสังคมทุกสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ครู สถาปนิก วิศวกร ตำรวจ เป็นผู้มีควมรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ทั้งความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยในการสร้างคนในสังคมให้มีความรู้และคุณธรรมนั้น มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีโครงสร้างการบริหารที่บุคลากรของมหาวิทยาลัยเองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ซึ่งการบริหารงานในลักษณะเช่นนี้ย่อมจะทำให้เกิดความรอบคอบและสามารถที่จะตรวจสอบกันเองได้ เมื่อพูดถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมแล้ว หลายคนอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องเดียวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า ถ้าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนแล้ว ต้องมีการเลือกตั้ง แต่ความจริงเป็นคนละส่วนกัน เพราะมหาวิทยาลัยมีขอบเขตและภาระหน้าที่ที่ชัดเจนอยู่แล้ว กล่าวคือมีหน้าที่ในเรื่องการวิจัย การอบรม การศึกษาวัฒนธรรม การบริการทางวิชาการแก่ประชาชน ผมจึงไม่ได้หมายถึงว่าการมีส่วนร่วมในที่นี้คือการเลือกตั้ง เพราะถ้ามีการเลือกตั้งแล้วแน่นอนต้องมีการหาเสียง ต้องมีการแบ่งเป็นพวกเป็นฝ่าย ที่ผ่านมามีหลายมหาวิทยาลัย เกิดความแตกแยกแบ่งเป็นพวกเป็นกลุ่มเพราะการเลือกตั้ง นอกจากนี้การเลือกตั้งยังทำให้เกิดความเกรงใจหรือการเล่นพรรคเล่นในการบริหารอีกด้วย เช่น อธิการบดีอาจจะช่วยเหลือหรือตอบแทนโดยให้ตำแหน่งต่าง ๆ แก่พวกพ้องที่ช่วยเหลือหาเสียงจนตนเองได้รับการเลือกตั้งเป็นอธิการบดี เป็นต้น

ท่านทั้งหลายคงกำลังตั้งคำถามว่า แล้วอย่างไรคือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี วิธีการของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นมีหลายวิธี เช่น มหาวิทยาลัยในต่างประเทศเขาใช้วิธีการสรรหา การคัดสรร หรือการเชิญ ซึ่งแต่ละวิธีการนั้นเป็นเรื่องที่ท่านทั้งหลายคงทราบรายละเอียดอยู่แล้ว และผมก็เห็นว่าวิธีการเหล่านี้มีความสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญใช้วิธีการสรรหาผู้ที่เหมาะสมและให้วุฒิสภาคัดเลือก เช่น ตุลาการศาล

รัฐธรรมนูญ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น รวมทั้งสถาบันพระปกเกล้าที่ผมกล่าวถึงเมื่อสักครู่ก็ใช้วิธีการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสถาบันเช่นเดียวกัน

ผมจึงอยากจะชี้ให้เห็นว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเลือกตั้งอย่างที่มีการเลือกตั้งทางการเมือง ซึ่งผมมีความเชื่อมั่นว่าถ้าหากเราได้มีการสรรหา คัดสรร หรือเชื้อเชิญ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องแล้วก็จะทำให้การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยนั้นเกิดความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพได้ ที่สำคัญคือควรจะต้องมีคณะกรรมการประเมินผลการทำงานทุกขั้นตอน ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็ต้องออกไป ซึ่งผมทราบว่ามีอาจารย์มหาวิทยาลัยส่วนหนึ่งไม่ยอมให้มหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเพราะเกรงว่าจะไม่ผ่านการประเมินผลดังกล่าว ผมคิดว่าความคิดเช่นนี้เป็นการคิดถึงตัวเองมากกว่าคิดถึงส่วนรวม ความจริงแล้วถ้าเราตั้งใจทำงานให้องค์กรอย่างเต็มกำลังความสามารถก็น่าจะผ่านการประเมินผล แต่ถ้าไม่ผ่านเราก็ต้องยอมรับ และสิ่งสำคัญคือเราจะต้องมีเกณฑ์การประเมินที่ดีและเชื่อถือได้ ถ้าคุณไปประเมินงาน แต่คุณไปติดเรื่องบุคคล เช่น นาย ก.ทำงานมีประสิทธิภาพ แต่คุณไม่ชอบนิสัยส่วนตัวบางอย่างของเขาจึงไม่让他ผ่านการประเมิน อย่างนี้เป็นกรประเมินที่ไม่ถูกต้อง เพราะฉะนั้นถ้าหากมหาวิทยาลัยเป็นอิสระแล้ว การประเมินที่ถูกต้องนั้นต้องเป็นการประเมินในเรื่องของผลงานที่รับผิดชอบ ความชอบหรือไม่ชอบซึ่งเป็นความรู้สึกส่วนตัว น่าจะแยกออกจากกัน จึงจะทำให้ผู้ถูกประเมินได้รับความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

อีกประการหนึ่ง ความอิสระหรือความโปร่งใสหรือความเป็นกลางของมหาวิทยาลัยนั้น น่าจะเกี่ยวข้องกันในเรื่องของงบประมาณ ตราบใดที่มหาวิทยาลัยยังได้รับงบประมาณประจำปี จากทบวงมหาวิทยาลัย แสดงว่าขาดความอิสระอย่างแท้จริง ระบบการบริหารงบประมาณที่เป็นอิสระคือ คณะไหนควรจะได้เท่าไร เงินเดือนอาจารย์ควรจะเป็นอย่างไร นักศึกษาควรจะได้อะไร การวิจัยควรจะเป็นอย่างไร ต้องให้มหาวิทยาลัยเขาดูแลเอง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรมีการจัดตั้งกองทุนของมหาวิทยาลัยเอง

ยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่ผมได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชมคือมหาวิทยาลัยอาสฮัล กรุงโคโร ประเทศอียิปต์ ซึ่งก่อตั้งมาเป็นเวลานานนับพันปี ที่สำคัญมหาวิทยาลัยแห่งนี้ไม่เคยของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเลย ตรงกันข้ามเมื่อรัฐบาลมีปัญหาด้านการเงินในบางครั้งต้องมายืมเงินจากมหาวิทยาลัย ซึ่งมีเงินกองทุนของมหาวิทยาลัยที่ส่วนใหญ่เป็นเงินบริจาคมาจากทั่วโลก นายกษามหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้รับความเชื่อถือจากประชาชนอย่างมากและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับประธานาธิบดี นี่คือการสง่างามของการเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยที่รัฐบาลไม่สามารถเข้าไปกำกับหรือสั่งการให้ดำเนินการตามความต้องการของรัฐบาลได้

ผมเห็นด้วยว่าการบริหารมหาวิทยาลัยที่ดีต้องเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม และอยากจะเน้นอีกครั้งว่าการมีส่วนร่วมนี้ได้หมายถึงว่าต้องไปเลือกตั้ง แต่เป็นการมีส่วนร่วมแบบธรรมาภิบาลจึงจะเป็นการบริหารที่มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ และอีกสิ่งหนึ่งที่อยากจะฝากไว้นอกจากการมีส่วนร่วมและมีความโปร่งใสแล้ว การบริหารจัดการที่ดีควรต้องมีวิสัยทัศน์ด้วย

วิสัยทัศน์ในที่นี้เป็นการคิดการณ์ไกลไปข้างหน้าไม่ใช่คิดแค่นี้หรือปีหน้า แต่ต้องคิดถึงสิบปีหรือยี่สิบปีข้างหน้าว่าสังคมโดยรวมจะเป็นอย่างไร เพราะความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบไปทั่วทุกภูมิภาคทั้งในระดับประเทศและระดับโลก เราต้องคิดว่ามหาวิทยาลัยควรจะมีบทบาทอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อย่างเช่นวิกฤตเศรษฐกิจปัจจุบันซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมทั้งภายในและภายนอกประเทศ มหาวิทยาลัยในฐานะคลังสมองของชาติต้องมาช่วยกันคิดอย่างมีวิสัยทัศน์ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร และเราจะหาทางป้องกันไม่ให้วิกฤตการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นอีกในอนาคตได้อย่างไร

นอกจากนี้ผมคิดว่าสิ่งสำคัญต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดีอีกประการหนึ่งคือ ความกล้าหาญ มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นคลังปัญญาของชาติต้องมีความกล้าหาญในการตัดสินใจ เพราะความกล้าหาญจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตรงกันข้ามถ้าเรามีแต่ความกลัว ความกลัวจะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะบางที่คิดมากเกินไป คิดไปคิดมาแต่ไม่กล้าตัดสินใจลงมือทำเสียที ยกอย่างเช่น เรื่องการสร้างสนามบินนานาชาติ ซึ่งความจริงประเทศไทยมีจุดที่เหมาะสมมากในการที่จะเป็นศูนย์กลางสนามบินของภูมิภาคนี้อยู่แล้วคือสนามบินดอนเมือง เพราะตั้งอยู่ในจุดที่มีความเหมาะสมในเรื่องของการจราจรทางอากาศ แต่มีปัญหาใหญ่ในเรื่องของการจราจร ซึ่งก็มีแนวคิดที่จะย้ายส่วนราชการต่าง ๆ ออกไปอยู่บริเวณชานเมืองเพื่อลดปัญหาการจราจรที่ติดขัด อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีรัฐบาลไหนกล้าลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจังเสียทีจนเวลาล่วงเลยไปนานแล้ว แต่กลับไปสร้างสนามบินแห่งใหม่คือสนามบินหนองงูเห่าแทน ซึ่งก็ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย จนถึงวันนี้ก็ยังสร้างไม่แล้วเสร็จ แม้ว่าจะผ่านมาหลายรัฐบาลแล้วก็ตาม ขณะที่ประเทศมาเลเซียที่เคยมาดูงานการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่า กลับไปสร้างสนามบินของเขาแล้วเสร็จและเปิดให้บริการไปแล้ว นอกจากนี้เมืองใหม่ของประเทศมาเลเซียที่เรียกว่า Putrajaya ซึ่งเจ้าหน้าที่ของประเทศมาเลเซียได้มาดูงานที่กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทยของเรา เกี่ยวกับการสร้างศูนย์ราชการแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปปรับเพียงเล็กน้อยสร้างเป็นเมืองใหม่ขึ้นมาสวยงามมากและได้รับคำชื่นชมจากผู้ที่พบเห็น ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากรัฐบาลมาเลเซียจะมีวิสัยทัศน์แล้วยังมีความกล้าหาญในการตัดสินใจดำเนินการในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วย

ประเทศจีนก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่เป็นตัวอย่างที่ดีของการกล้าตัดสินใจ เมื่อประมาณเดือนตุลาคมปีที่แล้ว ผมได้เดินทางไปเยือนประเทศจีนและได้มีโอกาสได้พบกับท่านประธานาธิบดี เจียงเจ๋อหมิง ท่านได้เล่าให้ฟังว่าท่านเคยเดินทางมาประเทศไทยเมื่อหลายปีมาแล้ว ไปดูงานเกี่ยวกับการสร้างเมืองที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งท่านก็ได้นำข้อมูลที่ได้จากการดูงานครั้งนั้นกลับไปใช้ในการบริหารเมืองเซียงไฮ้จนกลายเป็นเมืองที่มีความทันสมัยที่สุดของประเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลจีนสามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าได้จนถึง

ทุกวันนี้ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลของเขานอกจากจะมีวิสัยทัศน์แล้วยังมีความกล้าหาญอีกด้วย ถ้าเป็นประเทศไทยคงทำไม่ได้เพราะรัฐบาลไม่กล้า กลัวสื่อมวลชนโจมตี ทั้ง ๆ ที่บุคลากรของเรามีความรู้ความสามารถไม่แพ้ต่างประเทศ แต่ส่วนใหญ่ยังขาดความกล้าหาญเพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยจึงควรจะผลิตคนที่มีความกล้าหาญในการคิดและทำจึงจะสร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

ตัวอย่างที่ดีของเราคงจะเห็นได้จากการดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่สำเร็จลงได้เพราะสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญทั้ง ๙๙ คน ซึ่งผมยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญอย่างมากคือกล้าที่จะคิดและทำในสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชาติและประชาชน ไม่ว่าจะถูกวิพากษ์วิจารณ์ โจมตี หรือกดดันอย่างไร จนกระทั่งเราได้รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดออกมาบังคับใช้ โดยสรุปแล้วผมจึงเห็นด้วยกับท่านทั้งหลายว่าการบริหารจัดการที่ดีต้องเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความโปร่งใสและการเป็นการบริหารที่มีวิสัยทัศน์และมีความกล้าหาญประกอบกันด้วย

สำหรับวันนี้ผมขอจบบรรยายเพียงเท่านี้เพื่อจะได้เปิดโอกาสให้ท่านได้ซักถามประมาณ ๓๐ นาที

ถาม : ในฐานะที่ท่านเป็นนักการเมือง ผมขออนุญาตถาม ๒ คำถาม

คำถามข้อที่หนึ่ง เมื่อสักครู่ ท่านบอกว่าอาจารย์ในมหาวิทยาลัยต้องโปร่งใสมีส่วนร่วม มีวิสัยทัศน์ มีความกล้าหาญและต้องเป็นกลางในสาธารณะ ท่านคิดอย่างไรที่นักวิชาการในมหาวิทยาลัยเข้าไปทำงานเป็นเครื่องมือให้กับนักการเมือง ไม่ว่าจะฝ่ายค้านหรือฝ่ายรัฐบาล ทั้ง ๆ ที่ตัวเองยังสังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย อย่างนี้ถือว่าการมีส่วนร่วม มีความโปร่งใส และเป็นกลางในสาธารณะหรือไม่ในความคิดของท่าน

คำถามข้อที่สอง ที่ท่านบอกว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต้องแสดงบทบาท และมีอิสระในด้านความคิด แต่ท่านต้องยอมรับว่าในขณะที่บ้านเมืองมีปัญหา อาจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐได้ออกมาแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะในประเด็นปัญหาต่างๆ แต่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่เป็นมหาวิทยาลัยอิสระแล้ว กลับไม่เห็นมีใครออกมาแสดงความคิดเห็น ซึ่งผมก็ไม่ทราบว่าติดขัดเพราะอะไร ทำไมจึงไม่มีการแสดงออกต่อสาธารณะในด้านความคิดที่น่าสังคมนเลย อย่างนี้ท่านคิดว่าเป็นการดีหรือไม่ ถ้ามหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบเป็นอย่างนี้กันทุกมหาวิทยาลัย เราก็จะขาดแคลนคนที่มีความรู้ในการขึ้นำสังคม ในเรื่องนี้ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ขอขอบคุณครับ

ตอบ : สำหรับคำถามข้อแรก การที่อาจารย์มหาวิทยาลัยไปช่วยทำงานฝ่ายการเมืองไม่ว่ารัฐบาลหรือฝ่ายค้านนั้น มีความโปร่งใส ถูกต้องหรือไม่ ผมคิดว่าเราต้องแบ่งว่า ถ้าหากอาจารย์นั้นไปทำงานให้กับนักการเมืองแต่นำเอาความคิดอย่างอิสระของเขาไปถ่ายทอดให้นักการเมืองใช้ให้เกิดประโยชน์ ผมคิดว่าน่าจะเป็นผลดีมากกว่าเพราะว่านักการเมืองบางคนอย่างตัวผมเอง ผมคิดว่าถ้าเราเข้าไปบริหารแล้วเราขาดความรู้ในเรื่องใด ถ้าจะให้นักวิชาการไปชี้แนะน่าจะเป็นผลดี แต่นักวิชาการที่เข้าไปทำงานนั้นไม่ควรจะไปรับใช้นักการเมือง หมายความว่าไม่บอกข้อเท็จจริงว่าอันนี้ผิดหรืออันนี้ถูกเพราะไม่กล้าคือให้นักการเมืองสั่งมาแล้วทำตามนั้น อย่างนี้ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง นักวิชาการที่ดีควรเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่นักการเมือง โดยต้องมีความกล้าที่จะนำเอาผลวิจัยหรือผลการศึกษาทางวิชาการนั้นไปให้นักการเมืองใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมือง

สำหรับคำถามข้อที่สอง เมื่อบ้านเมืองเกิดปัญหาขึ้น ทำไมนักวิชาการในมหาวิทยาลัยที่อยู่นอกกำกับของรัฐไม่ค่อยออกมาแสดงความคิดเห็น เรื่องนี้ผมคิดว่าคงมีบางคน ที่ออกมาแสดงความคิดเห็นแต่อาจไม่ได้รับการยอมรับมากเท่ากับนักวิชาการที่สังคมให้ความเชื่อถือมาก ๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งเรื่องนี้ผมยืนยันว่านักวิชาการควรต้องมีความกล้าหาญในการแสดงออกทางวิชาการโดยเฉพาะปัจจุบันที่ประเทศชาติกำลังเผชิญวิกฤต เพราะปัญหาของประเทศไม่ใช่ปัญหาของรัฐบาลหรือนักการเมืองเท่านั้น แต่เป็นปัญหาของเราทุกคนที่จะต้องร่วมกันคิดหาทางแก้ไข

ถาม : ข้อหลังยังไม่ชัดเจนครับ ปัญหาก็คือในขณะที่มหาวิทยาลัยของรัฐออกมาแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณชนขณะที่บ้านเมืองมีปัญหา แต่มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบราชการไปแล้วกลับไม่เห็นมีใครออกมาทำหน้าที่นี้ ในเรื่องนี้เป็นปัญหาต่อชาติบ้านเมืองหรือไม่ เพราะถ้ามหาวิทยาลัยทุกแห่งออกนอกระบบราชการก็อาจไม่สามารถจะชี้นำสังคมเหมือนกับที่เป็นอยู่ได้

ตอบ : ท่านตั้งคำถามว่า ทำไมขณะนี้มหาวิทยาลัยที่อยู่ในกำกับของรัฐจึงมีอาจารย์ออกไปแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระมากกว่ามหาวิทยาลัยที่ออกไปนอกกำกับ ซึ่งผมได้ตอบไปแล้วว่าเป็นเรื่องของความกล้าหาญในการแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อท่านถามย้ำผมก็อยากจะเพิ่มเติมว่าเรื่องนี้อาจแสดงถึงคุณภาพของบุคลากรของมหาวิทยาลัย ขณะนี้มหาวิทยาลัยที่ยังไม่ออกไปนอกระบบอาจจะมีคนที่มีคุณภาพและได้รับการเชื่อถือจากสังคมอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบไปแล้วมีนักวิชาการที่มีประสบการณ์น้อย เมื่อออกไปแสดงความคิดเห็นจึงฟังดูไม่มีน้ำหนักเท่าที่ควร ปัญหาที่อาจารย์พูดถึง ผมคิดว่าไม่ใช่ปัญหาที่ระบบแต่เป็นปัญหาที่คนมากกว่า และเมื่อมหาวิทยาลัยออกนอกระบบเหมือนกันหมด สภาพปัญหาเช่นนี้คงจะไม่เกิดขึ้นอีก

ถาม : ท่านประธานที่เคารพครับ ผมขอถามสั้น ๆ นิดเดียวว่า เมื่อสักครู่ท่านอธิบายว่ารัฐธรรมนูญปัจจุบันนั้นได้พูดถึงเรื่องพัฒนาการศึกษามากกว่าที่ผ่านมา และขณะนี้ได้รับทราบว่าร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเรียบร้อยแล้ว แต่ผมได้ทราบจากผู้ใหญ่บางท่านว่า เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ไม่เป็นการเอื้อต่อการพัฒนาการศึกษาเลย ประเด็นหนึ่งที่พูดถึงกันมากว่ามีกระทรวงเพียงกระทรวงเดียวที่จะดูแลการศึกษาของชาติ โดยจะไม่มีทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งปัจจุบันแค่กระทรวงศึกษาธิการกระทรวงเดียวก็ไม่สามารถดูแลสถาบันราชภัฏทั่วประเทศได้อย่างทั่วถึงแล้วจะมาดูแลมหาวิทยาลัยอีกเป็นจำนวนมากได้หรือไม่ น่าจะเป็นถอยหลังลงคลองและไม่เป็นพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างที่คาดหวังกันไว้ ผมจึงขอเรียนถามว่าในสภาผู้แทนราษฎรได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นนี้หรือไม่ แล้วมีความเห็นเป็นอย่างไร ขอขอบคุณครับ

ตอบ : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งจะเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น ขณะนี้ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการการศึกษาของวุฒิสภา ก่อนที่จะพุดถึงในเนื้อหา ผมอยากจะเรียนตรงนี้ว่าร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทั้งที่เป็นร่างของรัฐบาล และร่างของสภาผู้แทนราษฎรเมื่อเข้าไปสู่ชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรซึ่งประกอบด้วยกรรมการ ๔๕ คน มีทั้งผู้แทนราษฎร นักวิชาการ ปรากฏว่ามีการแก้ไขทุกมาตราเลย ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ผมเห็นวาทกรรมที่เข้าสู่คณะกรรมการแล้วแก้ไขจนกระทั่งว่าผิดไปจากร่างเดิมทั้งหมดเลย ซึ่งเมื่อออกมาแล้วก็ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรไปแล้ว ส่วนที่ท่านถามว่าเป็นการถอยหลังลงคลองหรือไม่เพราะมีกระทรวงที่ดูแลการศึกษาของชาติเพียงกระทรวงเดียว ผมคิดว่าการที่มี ๒ กระทรวงหรือ ๑ กระทรวงนั้น คงจะไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าเดินหน้าหรือถอยหลัง ต้องดูที่เนื้อหาของสาระของพระราชบัญญัตินั้นมากกว่า ซึ่งจะเห็นว่าตัวกระทรวงศึกษาธิการแห่งชาตินั้นจะทำหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาของชาติในรูปของคณะกรรมการนโยบายเท่านั้น การบริหารที่แท้จริงจะอยู่ที่สถานศึกษานั้น ๆ เอง โดยจะมีคณะกรรมการบริหารที่มาจากที่ครูบาอาจารย์ ข้าราชการ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ด้วย สถานศึกษาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ จะมีอิสระในการบริหารงานในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ซึ่งผมเห็นว่าเป็นความก้าวหน้าทางการศึกษาอย่างมาก แม้ว่าจะมีนักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่าพระราชบัญญัตินี้จะมีผลบังคับใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายอีก ๒๐ ฉบับ ซึ่งต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๕ หรือ ๑๐ ปี แต่ในความเห็นของผมคิดว่าคงไม่ต้องใช้เวลามากถึงขนาดนั้น ในบางประเทศ วันหนึ่งออกกฎหมายได้หลายฉบับ ถ้าเราทำจริง ๆ โดยตั้งคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ก็น่าจะใช้เวลาไม่เกิน ๒ ปี เพราะถ้าใช้เวลามากกว่านี้คงจะไม่เท่าทันต่อความเป็นไปของสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา

ความจริงมีเรื่องใหม่ที่ควรจะต้องกล่าวถึงในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยเฉพาะเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีกรกล่าวถึงการประกันคุณภาพของสถานศึกษานั้น ก็หมายความว่า สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการแข่งขันกัน ถ้าไม่ผ่านการประกันในเรื่องคุณภาพ ก็อาจจะ มีผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา และครูบาอาจารย์ในสถาบันนั้น ๆ นับว่าเป็นเรื่องใหม่และผมคิดว่า เป็นเรื่องที่ทำนายพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่ใช่ข้อยุติเพราะเมื่อวุฒิสภาได้พิจารณาแก้ไข เสร็จแล้ว ต้องส่งกลับมาที่สภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบอีก ครั้งหนึ่ง

ถาม : ท่านประธานที่เคารพ ที่ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสรีภาพทางวิชาการ นั้น ผมจะขอยกตัวอย่างเหตุการณ์เมื่อประมาณ ๒ สัปดาห์ที่แล้วที่สำนักงานคณะกรรมการอาหาร และยา พร้อมด้วย ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี ได้แถลงแก่สื่อมวลชนว่า อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒ ท่าน ได้ทำการวิจัยสมุนไพรชนิดหนึ่ง โดยขอให้หยุดการโฆษณาและหยุดการจำหน่ายหรือแจกสมุนไพรดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่ได้มีการศึกษา วิจัย ทดลองทำสมุนไพรแบบ capsule และมีคนมารับยาไปใช้โดยมีการจดประวัติผู้ป่วยและ บันทึกการรักษาไว้ ซึ่งผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ดีและน่าจะมีการดำเนินการวิจัยทดลองต่อไป แต่กลับ ได้รับการท้วงติง จึงขอทราบเรียนถามว่าท่านมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไรครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ : ในเรื่องนี้ผมขอตอบเป็น ๒ ประเด็น คือในส่วนของ การค้นคว้าวิจัยสมุนไพรนั้น สามารถทำได้ต่อไป เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔๒ ได้ให้การรับรองไว้ แต่สำหรับการ โฆษณาหรือจำหน่ายนั้น มีกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการอาหารและยาคุ้มครองอยู่โดย ห้ามโฆษณาและจำหน่ายผลผลิตจากการวิจัยนั้น

ถาม : แล้วทำไมนักวิจัยชาวต่างชาติที่เข้ามาทดลองฉีดยารักษาโรคเอดส์แก่คนไทย กลับมีการเสนอข่าวอย่างครึกโครม ในขณะที่นักวิจัยไทยกลับถูกห้าม

ตอบ : อย่างที่ผมอธิบายไปแล้วและขอสรุปอีกครั้งหนึ่งว่า การวิจัยหรือการทดลองนั้นสามารถทำต่อไปได้ ซึ่งหากมีการห้ามไม่ให้ทำการวิจัย นักวิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถฟ้องศาลได้ เพราะรัฐธรรมนูญให้เสรีภาพในเรื่องดังกล่าวไว้ แต่สำหรับการโฆษณาและการจำหน่ายผลผลิตจากการวิจัยนั้นไม่สามารถทำได้เพราะมีกฎหมายห้ามไว้

สำหรับวันนี้ ผมคิดว่าคงใช้เวลากันพอสมควรแล้ว จึงขอจบการบรรยายไว้แต่เพียงเท่านี้
สวัสดีครับ

บทบาทของนักศึกษา ในการเผยแพร่กิจการทางศาสนา*

ท่านประธานกลุ่มสตรีอาสาสมัคร คณะกรรมการและที่ปรึกษากลุ่มสตรีอาสาสมัคร
ท่านอาจารย์และนักศึกษามุสลิมสถาบันราชภัฏจังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกท่าน

ในนามของรัฐสภา ผมขอขอบคุณกลุ่มสตรีอาสาสมัคร ท่านอาจารย์และคณะนักศึกษาที่
ได้สละเวลามาเยี่ยมชมรัฐสภาในวันนี้

ความจริงแล้ว รัฐสภาไม่ได้เป็นของผมหรือเป็นของสมาชิกรัฐสภาผู้หนึ่งผู้ใด รัฐสภาแห่งนี้
แต่เป็นของพี่น้องประชาชนคนไทยทุกคน รัฐสภานั้นเป็นที่ประชุมในการพิจารณาและให้ความ
เห็นชอบกฎหมายต่าง ๆ ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและงบประมาณของประเทศ
ผมและสมาชิกรัฐสภาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของพวกเราเท่านั้นเอง พวกเราทั้งหลายคือเจ้าของ
สถานที่แห่งนี้ที่แท้จริง เพราะฉะนั้นการที่พวกเราเดินทางมาเยี่ยมรัฐสภาในวันนี้ก็คือว่ามาในที่ของ
พวกเราเองเพื่อที่จะได้รับทราบว่าตัวแทนของพวกเรานั้นได้ทำหน้าที่อะไรบ้าง ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่
ของรัฐสภานำชมและให้ข้อมูล

โดยส่วนตัวของผม ผมมีความชื่นชมที่ได้รับทราบว่า สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี
แห่งนี้มีชมรมนักศึกษามุสลิมซึ่งได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หลายอย่าง ซึ่ง ท่าน ส.ส.
อารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ จากจังหวัดนราธิวาสได้รับเชิญไปบรรยายที่นี่ ได้เล่าให้ผมฟังว่านัก
ศึกษาสถาบันราชภัฏแห่งนี้เป็นมุสลิมเกือบ ๑,๐๐๐ คน แล้วก็มีกิจกรรมที่น่าสรรเสริญ

* คำกล่าวต้อนรับคณะกรรมการมุสลิมและนักศึกษามุสลิม สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในโอกาสเข้าเยี่ยมชมรัฐสภา
เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมคือ มีการแต่งกายของมุสลิมะฮ์ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งทำให้ผมมีความรู้สึกภาคภูมิใจแล้วก็รู้สึกดีใจที่ได้รับทราบเช่นนั้น เพราะว่าปัญหาของการแต่งกายฮิญาบนั้นเกิดขึ้นมานานแล้วโดยเริ่มที่จังหวัดยะลา ผมในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ร่วมกับพี่น้องประชาชนตลอดจนกลุ่มมุสลิมะฮ์หลายองค์กรได้ช่วยกันต่อสู้ผลักดัน จนกระทั่งบัดนี้การแต่งกายฮิญาบของมุสลิมะฮ์เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและระเบียบของกระทรวงมหาดไทย รวมทั้งระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการแต่งกายของพยาบาลด้วย ผมจึงเห็นว่าการที่สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่ในทางภาคใต้ตอนบน ได้มีส่วนในการผลักดันและเผยแพร่ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามนั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ดีและเป็นความภาคภูมิใจของพวกเราชาวมุสลิมด้วย

นักศึกษาสถาบันราชภัฏนั้น เมื่อจบการศึกษาแล้ว ส่วนหนึ่งก็คงออกไปเป็นครูอาจารย์ อีกส่วนหนึ่งคงออกไปเป็นผู้นำตามชุมชนต่าง ๆ ในภูมิภาคของตน ดังนั้นการที่ท่านทั้งหลายมีความรู้ทั่วไปเพียงอย่างเดียว ผมคิดว่าไม่เป็นการเพียงพอในการที่เราจะดำรงชีวิตอยู่ในยุคนี้ และการที่เราจะต้องกลับไปหาองค์อัลเลาะห์ซำฮานะฮูวะตะอะลาในอาคิรต์นั้น จะต้องมีการปฏิบัติตามหลักของศาสนาที่ถูกต้องด้วย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กล่าวถึงความรู้ที่รัฐบาลต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นในสังคมไทยในปัจจุบันก็คือต้องเป็นความรู้ที่อยู่คู่คุณธรรม ความรู้ที่เราได้รับจากการเรียนต้องนำมาสู่การปฏิบัติ คุณธรรมนั้นไม่ใช่การสอบได้ ไม่ใช่การที่เราตอบคำถามของครูได้แล้วคะแนน แต่ต้องเป็นจิตที่ศรัทธาแล้วก็ปฏิบัติได้ถูกต้องด้วย เพราะฉะนั้นการที่ชมรมนักศึกษามุสลิมในสถาบันราชภัฏแห่งนี้ได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาดังกล่าวก็เป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักของศาสนาที่เรานับถือเพื่อที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ เพื่อจะเป็นมุสลิมที่ดีของสังคม แล้วผมก็มีความเชื่อมั่นว่าเมื่อพวกเราจบการศึกษาออกไปแล้ว ถ้าเรามีคุณธรรมอยู่ในจิตใจ ไม่ว่าจะไปประกอบวิชาชีพใด เป็นครูหรือเป็นพนักงานของบริษัทหรือประกอบอาชีพส่วนตัว เราจะสามารถทำงานได้อย่างมีสติและถูกต้องทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงานอย่างแน่นอน

ในสังคมปัจจุบันนี้ เราจะเห็นว่าบางคนมีความรู้แต่ขาดคุณธรรม แทนที่จะเกิดประโยชน์ต่อสังคมก็กลับเป็นผลร้ายต่อสังคม ผมจึงเชื่อมั่นว่าความอยู่รอดของบ้านเมืองนั้นขึ้นอยู่กับคนที่คนในสังคมมีความรู้คู่คุณธรรม พวกเราทั้งหลายเป็นมุสลิม เราต้องเจริญรอยตามหลักการของท่านศาสดา ซึ่งหลักการหนึ่งที่ท่านศาสดาฝากพวกเราก็คือว่า ช่วยกันเผยแพร่หลักการของศาสนาอิสลาม นั่นก็คือการตระหวัห้ การตระหวัห้ศาสนาที่ดีที่สุดคือ การทำตัวเราให้เป็นผู้ที่อยู่ใน คุณธรรมศาสนานั้นให้ดีที่สุด ถ้าพวกเราเป็นมุสลิมที่ดี เป็นมุสลิมะฮ์ที่ดี ไม่ทำสิ่งที่ชั่วร้าย ไม่ทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย ไม่ทำสิ่งที่ผิดระเบียบของสถาบัน ไม่ทำผิดระเบียบของสังคม ความดีเหล่านี้แหละคือการเผยแพร่ศาสนาที่ดีที่สุด แต่ถ้าเราบอกว่าเราต้องการจะเผยแพร่หลักศาสนาโดยการเอาหนังสือไปแจก เอาหลักการหรือหลักธรรมไปบอกผู้อื่น แต่ตัวเราเองไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการนั้น คงจะไม่มีใครเชื่อในสิ่งที่เราพยายามจะบอก เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมอยากจะฝากพวกเราก็คือว่า ให้เราช่วยกันเผยแพร่สิ่งที่ดีงามของศาสนาอิสลาม โดยที่เราต้องเข้าใจและต้องปฏิบัติตนให้ดีเสียก่อน แล้วเราจึงจะเผยแพร่อย่างได้ผล ตราบใดที่เรายังไม่เริ่มปฏิบัติ เราก็จะไม่ประสบความสำเร็จในเผยแพร่หลักธรรมของศาสนาอิสลามอย่างแน่นอน

ในฐานะที่ผมเป็นผู้แทนของพวกเขา ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้แทนจังหวัดยะลา แต่ก็ถือเป็นผู้แทนของปวงชนทั่วประเทศ ถ้ามีอะไรที่จะให้ผมช่วยเหลือการปฏิบัติงานของพวกเขาในการเผยแพร่สิ่งที่ดีงามนี้ออกไป ผมก็ยินดีที่จะให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่

ในโอกาสนี้ ผมต้องขอภัยอย่างยิ่งหากเกิดความไม่สะดวกใด ๆ ในการมาเยี่ยมชมรัฐสภาในครั้งนี้ เพราะว่าเรากำลังปรับปรุงสถานที่ภายในรัฐสภาเพื่อที่จะรองรับสมาชิกในการเปิดสมัยประชุมหน้า และสมาชิกรัฐสภาที่มาจากกาเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น ๗๐๐ คน

สุดท้ายนี้ ผมขออวยพรต่อองค์อัลเลาะห์ที่ชุบฮานะฮฺวะตะอาลา ขอให้ได้โปรดประทานพรให้พวกเราทั้งหลายมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง มีสติปัญญาที่ดีเลิศในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ และขอให้ทุกท่านเดินทางกลับภูมิลำเนาโดยสวัสดิภาพ ขอขอบคุณครับ

สถาบันราชภัฏกับการพัฒนาท้องถิ่น*

ท่านประธานคณะกรรมการการศึกษาและวัฒนธรรมของวุฒิสภา คณะกรรมการ
ท่านอธิการบดี และรองอธิการบดีสถาบันราชภัฏทุกท่านครับ

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้พูดคุยกับพวกเราในหัวข้อเรื่อง “สถาบัน
ราชภัฏกับการพัฒนาท้องถิ่น” ในวันนี้ซึ่งผมถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะการพัฒนา
ประเทศที่ผ่านมา เรามักจะละเลยที่จะให้ความสำคัญกับท้องถิ่น อำนาจการปกครอง
กระจุกอยู่ที่ส่วนกลาง การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ คำนึงถึงส่วนกลางเป็นหลัก ทำให้
ท้องถิ่นไม่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับ
ปัจจุบันจึงได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่นมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในเรื่องของการบริหารการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจะทำหน้าที่ดูแลเฉพาะนโยบายเท่านั้น
อำนาจการบริหารจะอยู่ที่เขตการศึกษาและสถาบันการศึกษาที่ควรจะมีบทบาทมากขึ้นในท้องถิ่น
ก็ได้แก่ สถาบันราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาสำหรับเด็กที่เรียนจบภาคบังคับแล้วจะเข้าศึกษา
ต่อ ซึ่งผมคิดว่าเป็นสถาบันที่มีความพร้อมมากที่สุดเพราะมีถึง ๓๖ แห่งทั่วประเทศ

การที่สถาบันราชภัฏจะมีบทบาทในท้องถิ่นมากขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ผมจึงคิดว่าต้องมีการ
เตรียมพร้อมสำหรับบทบาทที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือในเรื่องหน้าที่หลักของสถาบันอุดมศึกษานั้น
สถาบันราชภัฏควรมีการเตรียมแผนรองรับการบริการทางวิชาการที่เพิ่มขึ้นให้กับเด็กในท้องถิ่น
ทั้ง ๓๖ แห่ง ที่จะจบ ม. ๖ ออกมาซึ่งจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นหลายแสนคนอันเนื่องมาจากการขยาย
การศึกษาภาคบังคับเป็น ๑๒ ปี นอกจากนี้ควรจะต้องเสริมด้วยการจัดการศึกษาต่อระดับ

* คำบรรยายพิเศษเรื่อง “สถาบันราชภัฏกับการพัฒนาท้องถิ่น” เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๒ ณ อาคารรัฐสภา

ปริญญาโทในเรื่องของการจัดการและบริหารด้านต่าง ๆ เพราะปัจจุบันคนที่เรียนจบเกษตรแล้ว 'ไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการ หรือจบด้านการศึกษา แต่ไม่มีความรู้ในเรื่องการบริหารการศึกษา' ก็สู้คนอื่นเขาไม่ได้ เพราะฉะนั้น การจัดการศึกษาหลักสูตร mini MBA หรือ MBA หรือหลักสูตรเสริมความรู้ระดับปริญญาตรี ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าจะทำอย่างมากเพราะจะเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับคนในท้องถิ่น

นอกจากหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาแล้ว สถาบันราชภัฏควรเป็นแหล่งความรู้ในด้าน การพัฒนาประชาธิปไตยหรือการปฏิรูปทางการเมือง เพราะการปฏิรูปทางการเมืองที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้คงไม่ประสบผลสำเร็จลงได้ ถ้าหากว่าประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย 'ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย' เพราะฉะนั้น ผมจึงคิดว่าสถาบันราชภัฏน่าจะเป็นหน่วยงานหลักที่ให้บริการในเรื่องเหล่านี้แก่ประชาชนในท้องถิ่นที่สถาบันนั้น ๆ ตั้งอยู่ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการในการปฏิรูปทางการเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสถาบันราชภัฏในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่น คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ที่ผ่านมายังมีอุปสรรคในเรื่องของงบประมาณทำให้สถาบันราชภัฏยังไม่สามารถทำหน้าที่นี้ได้เต็มที่ ยกตัวอย่างเช่น ในปี ๒๕๔๓ นี้ สถาบันราชภัฏทั่วประเทศได้รับงบประมาณในเรื่องนี้เพียง ๔ ล้านบาทเท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดทำโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ รวม ๓๖ แห่งได้รับงบประมาณเพียง ๑๐ ล้านบาทเท่านั้น และไม่เพียงพอในการดำเนินการให้บังเกิดผลที่เป็นรูปธรรมได้ ทั้ง ๆ ที่สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่แต่ละท้องถิ่น บุคลากรของสถาบันก็ย่อมจะมีความเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง แต่กลับได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้น้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาของส่วนกลาง

จะเห็นได้ว่าภารกิจของสถาบันราชภัฏในฐานะสถาบันอุดมศึกษาของท้องถิ่นนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นของประเทศทั้งสิ้น เดิมนั้น เป็นที่เข้าใจว่าสถาบันราชภัฏคือวิทยาลัยครู แต่ในอนาคตอันใกล้บทบาทของสถาบันราชภัฏจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นมากขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารจะต้องร่วมกันผลักดันให้สถานภาพดังกล่าวของสถาบันราชภัฏเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยการทำหน้าที่ความเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์โดยดำเนินการในเชิงรุกกล่าวคือ เมื่อท้องถิ่นเกิดปัญหาหรือมีความต้องการในเรื่องใด สถาบันก็ควรจะหาทางแก้ไขหรือจัดหาสิ่งที้องถิ่นต้องการโดยไม่ต้องรอให้รัฐบาลร้องขอหรือสั่งการ เช่น ขณะนี้ประชาชนต้องการให้มีการปฏิรูปการเมือง สถาบันก็ควรจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้กับท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ ในเรื่องของ การตั้งงบประมาณ ต่อไปคงจะไม่เน้นถึงเรื่องการบริการทางด้านวิชาการอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงภารกิจในการรักษาวัฒนธรรม การให้บริการท้องถิ่นและการวิจัยในเรื่องที่เป็นปัญหาของท้องถิ่นด้วย

ผมเห็นด้วยกับที่ท่านอาจารย์เกษมฯ กล่าวเมื่อสักครู่นี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยควรจะออกจากระบบราชการไปเป็นหน่วยงานอิสระ เพราะจะทำให้การบริหารของมหาวิทยาลัยเกิดประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น มหาวิทยาลัยอัสซาล กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ก่อตั้งมาเป็นเวลานานนับพันปี ที่สำคัญคือมหาวิทยาลัยแห่งนี้ไม่เคยของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเลย ตรงกันข้าม เมื่อรัฐบาลมีปัญหาด้านการเงิน กลับต้องไปยืมเงินของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีกองทุนของมหาวิทยาลัยเองที่ได้รับบริจาคมาจากทั่วโลก ดังนั้นมหาวิทยาลัยแห่งนี้จึงได้รับความเชื่อถืออย่างมากว่า มีการดำเนินงานที่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถเข้าไปกำกับหรือสั่งการตามความต้องการของรัฐบาลได้

ผมจึงขอฝากท่านทั้งหลายอีกครั้งหนึ่งว่าสถาบันราชภัฏนั้นจะเป็นความหวังของประชาชนและเป็นความหวังของประเทศในการเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งที่จะทำให้ความพยายามในการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นบรรลุผลอย่างแท้จริง อย่างที่ผมกล่าวเมื่อสักครู่ว่าสถาบันราชภัฏต้องแสดงบทบาทในเชิงรุก ต้องติดตามสถานการณ์

ปัจจุบันเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นและเผยแพร่ข้อมูลความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่ประชาชนได้รับทราบ เช่น การจัดการงบประมาณขององค์กรท้องถิ่น การตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น

เพราะฉะนั้นในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการ ในฐานะท่านเป็นผู้ที่จะให้ความรู้และแนวคิดต่าง ๆ แก่ประชาชน ผมคิดว่าท่านคงจะไม่มองเฉพาะสถาบันราชภัฏในวันนี้ แต่ท่านต้องคิดถึงบทบาทของสถาบันราชภัฏในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า และต้องคิดถึงว่าประเทศของเราใน ๑๐ ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร สังคมของเราจะเป็นอย่างไร ผมคิดว่าเป็นหน้าที่ของสถาบันราชภัฏในฐานะสถาบันอุดมศึกษาท้องถิ่นที่จะต้องคิดและติดตามสถานการณ์เหล่านี้ให้เท่าทัน ขณะเดียวกันสถาบันราชภัฏในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมก็ต้องช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมด้วยเช่นกัน

สุดท้ายนี้ ผมขอฝากกับท่านทั้งหลายว่าบ้านเมืองเป็นของเราทุกคน ดังนั้นสถาบันราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่น ท่านจะต้องทำหน้าที่เป็นที่พึ่งของประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะในการให้บริการด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม ขอขอบคุณครับ

